CRIV 55 **COM 557**

DE KAMER BE
LA CHAMBRE BE

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMMISSION DE LA DEFENSE NATIONALE

COMMISSIE VOOR LANDSVERDEDIGING

Mercredi

14-07-2021

Après-midi

Woensdag

14-07-2021

Namiddag

N-VA	*Nieuw-Vlaamse Alliantie*
Ecolo-Groen	*Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen*
PS	*Parti Socialiste*
VB	*Vlaams Belang*
MR	*Mouvement réformateur*
CD&V	*Christen-Democratisch en Vlaams*
PVDA-PTB	*Partij van de Arbeid – Parti du Travail de Belgique*
Open Vld	*Open Vlaamse Liberalen en Democraten*
Vooruit	*Vooruit*
cdH	*centre démocrate Humaniste*
DéFI	*Démocrate Fédéraliste Indépendant*
INDEP-ONAFH	*Indépendant - Onafhankelijk*

Abréviations dans la numérotation des publications :		*Afkortingen bij de nummering van de publicaties :*	
DOC 55 0000/000	*Document parlementaire de la 55e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif*	*DOC 55 0000/000*	*Parlementair stuk van de 55e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer*
QRVA	*Questions et Réponses écrites*	*QRVA*	*Schriftelijke Vragen en Antwoorden*
CRIV	*Version provisoire du Compte Rendu Intégral*	*CRIV*	*Voorlopige versie van het Integraal Verslag*
CRABV	*Compte Rendu Analytique*	*CRABV*	*Beknopt Verslag*
CRIV	*Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)*	*CRIV*	*Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)*
PLEN	*Séance plénière*	*PLEN*	*Plenum*
COM	*Réunion de commission*	*COM*	*Commissievergadering*
MOT	*Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)*	*MOT*	*Moties tot besluit van interpellaties (op beigekleurig papier)*

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants
Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
e-mail : publications@lachambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

SOMMAIRE

Débat d'actualité sur l'accident d'un F-16 et questions jointes de 1
- Kattrin Jadin à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le F-16 belge incendié aux Pays-Bas" (55019586C) 1
- Steven Creyelman à Ludivine Dedonder (Défense) sur "L'accident impliquant un F-16 belge à Leeuwarden" (55019587C) 1
- Guillaume Defossé à Ludivine Dedonder (Défense) sur "L'incident avec un F-16 aux Pays-Bas" (55019594C) 1
- Peter Buysrogge à Ludivine Dedonder (Défense) sur "L'incident impliquant un avion de chasse F-16 à la base aérienne de Leeuwarden" (55019634C) 1
- Georges Dallemagne à Ludivine Dedonder (Défense) sur "L'incident impliquant un F-16 survenu à Leeuwarden" (55019768C) 1
- Christophe Lacroix à Ludivine Dedonder (Défense) sur "L'accident du F-16 belge aux Pays-Bas" (55019812C) 1
Orateurs: **Kattrin Jadin, Steven Creyelman, Guillaume Defossé, Peter Buysrogge, Christophe Lacroix, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Questions jointes de 6
- Theo Francken à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La revalorisation des salaires des militaires" (55017740C) 6
- Annick Ponthier à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La revalorisation salariale pour le personnel militaire" (55017756C) 6
Orateurs: **Theo Francken, Annick Ponthier, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Question de Theo Francken à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Steadfast Defender 2021" (55017810C) 9
Orateurs: **Theo Francken, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Question de Theo Francken à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le sommet de l'OTAN de juin 2021" (55017811C) 10
Orateurs: **Theo Francken, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Questions jointes de 11
- Theo Francken à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le bataillon belgo-luxembourgeois" (55017812C) 11
- Mélissa Hanus à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le bataillon belgo-luxembourgeois" (55018362C) 11
Orateurs: **Theo Francken, Mélissa Hanus, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Questions jointes de 13
- Theo Francken à Ludivine Dedonder (Défense) 13

INHOUD

Actualiteitsdebat over het ongeluk van een F-16 en toegevoegde vragen van 1
- Kattrin Jadin aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het ernstige incident met een Belgische F-16 in Nederland" (55019586C) 1
- Steven Creyelman aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het incident met een Belgische F-16 in Leeuwarden" (55019587C) 1
- Guillaume Defossé aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het incident met een F-16 in Nederland" (55019594C) 1
- Peter Buysrogge aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het incident met een F-16-gevechtsvliegtuig op de vliegbasis in Leeuwarden" (55019634C) 1
- Georges Dallemagne aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het incident met een F-16 in Leeuwarden" (55019768C) 1
- Christophe Lacroix aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het ongeval met de Belgische F-16 in Nederland" (55019812C) 1
Sprekers: **Kattrin Jadin, Steven Creyelman, Guillaume Defossé, Peter Buysrogge, Christophe Lacroix, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Samengevoegde vragen van 6
- Theo Francken aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De loonsverhoging voor de militairen" (55017740C) 6
- Annick Ponthier aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De verhoging van de wedden van het militair personeel" (55017756C) 6
Sprekers: **Theo Francken, Annick Ponthier, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Vraag van Theo Francken aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Steadfast Defender 2021" (55017810C) 9
Sprekers: **Theo Francken, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Vraag van Theo Francken aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De NAVO-top van juni 2021" (55017811C) 10
Sprekers: **Theo Francken, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Samengevoegde vragen van 11
- Theo Francken aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het Belgisch-Luxemburgse bataljon" (55017812C) 11
- Mélissa Hanus aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het Belgisch-Luxemburgse bataljon" (55018362C) 11
Sprekers: **Theo Francken, Mélissa Hanus, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Samengevoegde vragen van 13
- Theo Francken aan Ludivine Dedonder 13

sur "Les interprètes afghans" (55017813C)

- Jasper Pillen à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Les interprètes et les "fixeurs" de la Défense belge en Afghanistan" (55017857C) 13
- Christophe Lacroix à Ludivine Dedonder (Défense) sur "L'aide apportée par la Belgique aux interprètes et fixeurs afghans" (55018377C) 13
- Guillaume Defossé à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La sécurité des interprètes et fixeurs afghans" (55019819C) 13

Orateurs: **Theo Francken, Jasper Pillen, Christophe Lacroix, Guillaume Defossé, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Question de Peter Buysrogge à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le FN Evolys" (55017815C) 16

Orateurs: **Peter Buysrogge, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Questions jointes de 18
- Peter Buysrogge à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La capacité hélicoptère de la Défense" (55017816C) 18
- Jasper Pillen à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La capacité hélicoptères de la Défense" (55017862C) 18

Orateurs: **Peter Buysrogge, Jasper Pillen, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Question de Peter Buysrogge à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Les quartiers du futur" (55017817C) 20

Orateurs: **Peter Buysrogge, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Question de Kattrin Jadin à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La possible participation de la Turquie au projet PESCO" (55017827C) 21

Orateurs: **Kattrin Jadin, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Questions jointes de 23
- Jasper Pillen à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La composante cyber" (55017854C) 23
- Steven Creyelman à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le cyberplan et le projet de composante cyber" (55018003C) 23
- Kattrin Jadin à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La création d'une unité conjointe pour lutter contre les cyberattaques" (55019321C) 23

Orateurs: **Jasper Pillen, Steven Creyelman, Kattrin Jadin, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Question de Jasper Pillen à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La capacité SHORAD" (55018352C) 26

Orateurs: **Jasper Pillen, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Questions jointes de 27

(Defensie) over "De Afghaanse tolken" (55017813C)

- Jasper Pillen aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Tolken en fixers van de Belgische Defensie in Afghanistan" (55017857C) 13
- Christophe Lacroix aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De hulp van België aan de Afghaanse tolken en fixers" (55018377C) 13
- Guillaume Defossé aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De veiligheid van de Afghaanse tolken en fixers" (55019819C) 13

Sprekers: **Theo Francken, Jasper Pillen, Christophe Lacroix, Guillaume Defossé, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Vraag van Peter Buysrogge aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De FN Evolys" (55017815C) 16

Sprekers: **Peter Buysrogge, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Samengevoegde vragen van 18
- Peter Buysrogge aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De helikoptercapaciteit van Defensie" (55017816C) 18
- Jasper Pillen aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De helikoptercapaciteit van Defensie" (55017862C) 18

Sprekers: **Peter Buysrogge, Jasper Pillen, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Vraag van Peter Buysrogge aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De kwartieren van de toekomst" (55017817C) 20

Sprekers: **Peter Buysrogge, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Vraag van Kattrin Jadin aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De mogelijke deelname van Turkije aan het PESCO-project" (55017827C) 21

Sprekers: **Kattrin Jadin, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Samengevoegde vragen van 22
- Jasper Pillen aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De cybercomponent" (55017854C) 22
- Steven Creyelman aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het cyberplan en de geplande cybercomponent" (55018003C) 22
- Kattrin Jadin aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De oprichting van een gezamenlijke eenheid in de strijd tegen cyberaanvallen" (55019321C) 22

Sprekers: **Jasper Pillen, Steven Creyelman, Kattrin Jadin, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Vraag van Jasper Pillen aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "SHORAD" (55018352C) 26

Sprekers: **Jasper Pillen, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Samengevoegde vragen van 27

- Guillaume Defossé à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La révélation de secrets sur les bombes nucléaires présentes en Europe" (55018336C) 27
- Vicky Reynaert à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La divulgation d'informations sensibles secrètes concernant les armes nucléaires" (55018384C) 27
- Christophe Lacroix à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La révélation de secrets nucléaires en Europe par des soldats américains" (55018433C) 27
Orateurs: **Guillaume Defossé, Christophe Lacroix, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Question de Darya Safai à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La prime d'encouragement pour le personnel de l'hôpital militaire" (55018453C) 29
Orateurs: **Darya Safai, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Questions jointes de 30
- Darya Safai à Ludivine Dedonder (Défense) sur "L'avenir de l'Hôpital Militaire Reine Astrid" (55018455C) 30
- Annick Ponthier à Ludivine Dedonder (Défense) sur "L'infrastructure de l'Hôpital Militaire" (55018959C) 30
Orateurs: **Darya Safai, Annick Ponthier, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Question de André Flahaut à Ludivine Dedonder (Défense) sur "L'éruption volcanique à Goma et les risques humanitaires" (55018540C) 33
Orateurs: **André Flahaut, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Question de Theo Francken à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Les opérations psychologiques (psy-ops)" (55018783C) 34
Orateurs: **Theo Francken, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Questions jointes de 37
- Annick Ponthier à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La situation en ce qui concerne l'externalisation à la Défense" (55018960C) 37
- Guillaume Defossé à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le contrat de gestion conclu avec Sodexo pour les casernes de Grobbendonk et de Bertrix" (55019597C) 37
Orateurs: **Annick Ponthier, Guillaume Defossé, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Questions jointes de 41
- Ellen Samyn à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le site Gunfire Brasschaat-WHI" (55019304C) 41

- Theo Francken à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le site Gunfire Brasschaat" (55019922C) 41

- Guillaume Defossé aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De onthulling van geheime informatie over de in Europa opgeslagen kernwapens" (55018336C) 27
- Vicky Reynaert aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het openbaar maken van geheime nucleaire gevoelige informatie" (55018384C) 27
- Christophe Lacroix aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De onthulling van geheime informatie over de kernwapens in Europa door Amerikaanse soldaten" (55018433C) 27
Sprekers: **Guillaume Defossé, Christophe Lacroix, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Vraag van Darya Safai aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De aanmoedigingspremie voor het militair hospitaal" (55018453C) 29
Sprekers: **Darya Safai, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Samengevoegde vragen van 30
- Darya Safai aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De toekomst van het Militair Hospitaal Koningin Astrid" (55018455C) 30
- Annick Ponthier aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De infrastructuur van het Militair Hospitaal" (55018959C) 30
Sprekers: **Darya Safai, Annick Ponthier, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Vraag van André Flahaut aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De vulkaanuitbarsting in Goma en de humanitaire risico's" (55018540C) 33
Sprekers: **André Flahaut, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Vraag van Theo Francken aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Psyops" (55018783C) 34

Sprekers: **Theo Francken, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Samengevoegde vragen van 37
- Annick Ponthier aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De stand van zaken inzake outsourcing bij Defensie" (55018960C) 37
- Guillaume Defossé aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De met Sodexo gesloten beheersovereenkomst voor de kazernes van Grobbendonk en Bertrix" (55019597C) 37
Sprekers: **Annick Ponthier, Guillaume Defossé, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Samengevoegde vragen van 41
- Ellen Samyn aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De Site Gunfire Brasschaat-WHI" (55019304C) 41
- Theo Francken aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De Gunfire in Brasschaat" (55019922C) 41

Orateurs: **Ellen Samyn, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Questions jointes de 42
- Guillaume Defossé à Ludivine Dedonder (Défense) sur "L'attentat à la bombe contre la MINUSMA dans le nord du Mali" (55019376C) 42
- Kattrin Jadin à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le militaire belge blessé au Mali" (55019471C) 42
- Christophe Lacroix à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le soldat belge blessé au Mali" (55019822C) 42
Orateurs: **Guillaume Defossé, Kattrin Jadin, Christophe Lacroix, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Questions jointes de 44
- Nabil Boukili à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La contamination aux PFAS sur la base américaine de Chièvres" (55019732C) 44
- Steven De Vuyst à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La contamination aux PFAS sur la base américaine de Chièvres" (55019734C) 44
Orateurs: **Steven De Vuyst, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Question de Christophe Bombled à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La création d'une crèche à la base de Florennes" (55019790C) 46
Orateurs: **Christophe Bombled, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Question de Albert Vicaire à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le développement et l'acquisition par la Défense d'un avion de type Canadair" (55019794C) 48
Orateurs: **Albert Vicaire, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Question de Christophe Lacroix à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La fin de la Resolute Support Mission" (55019806C) 49
Orateurs: **Christophe Lacroix, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Questions jointes de 51
- François De Smet à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le projet de restructuration au sein du War Heritage Institute (WHI)" (55019887C) 51
- Annick Ponthier à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le plan stratégique 2021-2025 du WHI" (55019910C) 51
Orateurs: **Annick Ponthier, Ludivine Dedonder**, ministre de la Défense

Sprekers: **Ellen Samyn, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Samengevoegde vragen van 42
- Guillaume Defossé aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De bomaanslag op MINUSMA in Noord-Mali" (55019376C) 42
- Kattrin Jadin aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De in Mali gewond geraakte Belgische militair" (55019471C) 42
- Christophe Lacroix aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De Belgische soldaat die in Mali gewond raakte" (55019822C) 42
Sprekers: **Guillaume Defossé, Kattrin Jadin, Christophe Lacroix, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Samengevoegde vragen van 44
- Nabil Boukili aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De pfas-verontreiniging op de Amerikaanse basis in Chièvres" (55019732C) 44
- Steven De Vuyst aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De pfas-verontreiniging op de Amerikaanse basis in Chièvres" (55019734C) 44
Sprekers: **Steven De Vuyst, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Vraag van Christophe Bombled aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De opening van een kinderdagverblijf op de basis van Florennes" (55019790C) 46
Sprekers: **Christophe Bombled, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Vraag van Albert Vicaire aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De ontwikkeling en de aankoop door Defensie van een blusvliegtuig" (55019794C) 48
Sprekers: **Albert Vicaire, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Vraag van Christophe Lacroix aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het einde van de Resolute Support Mission" (55019806C) 49
Sprekers: **Christophe Lacroix, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

Samengevoegde vragen van 51
- François De Smet aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De plannen voor een herstructurering bij het War Heritage Institute (WHI)" (55019887C) 51
- Annick Ponthier aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het Strategisch Plan 2021-2025 van het WHI" (55019910C) 51
Sprekers: **Annick Ponthier, Ludivine Dedonder**, minister van Defensie

COMMISSION DE LA DÉFENSE NATIONALE

du

MERCREDI 14 JUILLET 2021

Après-midi

COMMISSIE VOOR LANDSVERDEDIGING

van

WOENSDAG 14 JULI 2021

Namiddag

De openbare commissievergadering wordt geopend om 14.32 uur en voorgezeten door de heer Peter Buysrogge.
La réunion publique de commission est ouverte à 14 h 32 et présidée par M. Peter Buysrogge.

De teksten die in cursief zijn opgenomen in het Integraal Verslag werden niet uitgesproken en steunen uitsluitend op de tekst die de spreker heeft ingediend.
Les textes figurant en italique dans le Compte rendu intégral n'ont pas été prononcés et sont la reproduction exacte des textes déposés par les auteurs.

01 Débat d'actualité sur l'accident d'un F-16 et questions jointes de
- Kattrin Jadin à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le F-16 belge incendié aux Pays-Bas" (55019586C)
- Steven Creyelman à Ludivine Dedonder (Défense) sur "L'accident impliquant un F-16 belge à Leeuwarden" (55019587C)
- Guillaume Defossé à Ludivine Dedonder (Défense) sur "L'incident avec un F-16 aux Pays-Bas" (55019594C)
- Peter Buysrogge à Ludivine Dedonder (Défense) sur "L'incident impliquant un avion de chasse F-16 à la base aérienne de Leeuwarden" (55019634C)
- Georges Dallemagne à Ludivine Dedonder (Défense) sur "L'incident impliquant un F-16 survenu à Leeuwarden" (55019768C)
- Christophe Lacroix à Ludivine Dedonder (Défense) sur "L'accident du F-16 belge aux Pays-Bas" (55019812C)
01 Actualiteitsdebat over het ongeluk van een F-16 en toegevoegde vragen van
- Kattrin Jadin aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het ernstige incident met een Belgische F-16 in Nederland" (55019586C)
- Steven Creyelman aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het incident met een Belgische F-16 in Leeuwarden" (55019587C)
- Guillaume Defossé aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het incident met een F-16 in Nederland" (55019594C)
- Peter Buysrogge aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het incident met een F-16-gevechtsvliegtuig op de vliegbasis in Leeuwarden" (55019634C)
- Georges Dallemagne aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het incident met een F-16 in Leeuwarden" (55019768C)
- Christophe Lacroix aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het ongeval met de Belgische F-16 in Nederland" (55019812C)

01.01 **Kattrin Jadin** (MR): Monsieur le président, madame la ministre, le 1er juillet dernier, un F-16 belge a heurté un bâtiment de la base aérienne de Leeuwarden aux Pays-Bas. Fort heureusement, peu avant cette collision, le pilote a pu activer son siège éjectable. Le pilote ainsi qu'une personne qui se trouvait à l'intérieur du bâtiment heurté par notre avion de chasse ont été blessés. Comme on a pu le voir, les services de secours étaient assez nombreux sur place.

Madame la ministre, que pouvez-vous nous dire de l'état de santé des

01.01 **Kattrin Jadin** (MR): Op 1 juli 2021 is een Belgische F-16 tegen een gebouw van Vliegbasis Leeuwarden in Nederland gebotst. De piloot kon zich met zijn schietstoel in veiligheid brengen, maar raakte gewond, net als één persoon in het gebouw.

victimes? Pour quelle raison le pilote a-t-il dû déclencher le siège éjectable? Quid de l'état du F-16 et des dommages causés? Pour quelles raisons notre F-16 se trouvait-il au nord des Pays-Bas?

Hoe gaat het met de gewonden? Waarom moest de piloot zijn schietstoel gebruiken? Wat deed de F-16 daar?

01.02 **Steven Creyelman** (VB): Mevrouw de minister, ik verwijs naar de goede inleiding van mevrouw Jadin. Mijn vragen zijn enigszins gelijklopend.

Hoe is het gesteld met de gezondheidstoestand van de gewonden, namelijk de Belgische piloten en het Nederlandse lid van de grondcrew?

Hoe zullen de gewonden worden begeleid naar aanleiding van het ongeval?

Wat was de oorzaak van het ongeval? Betrof het een technische oorzaak of ging het om een menselijke fout, een externe factor of een combinatie van die factoren?

Hoe groot is de schade aan het gevechtsvliegtuig?

Wat was de missie van de betrokken F-16? Ging het om een oefenmissie of niet? Welke gevolgen heeft dit voor de inzetbaarheid van onze luchtmacht?

01.02 **Steven Creyelman** (VB): Quel est l'état de santé des blessés? Bénéficieront-ils d'un soutien psychologique? Quelle était la cause de l'accident? Quels sont les dégâts causés à l'avion de chasse? Quelle était la mission du F-16? Quel est l'impact de cet accident sur la capacité de déploiement de notre Composante Air?

01.03 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): Madame la ministre, je renvoie à l'excellente introduction de notre collègue Kattrin Jadin et j'en viens directement à mes questions.

Madame la ministre, pouvez-vous faire le point sur les circonstances de cet accident? Les causes ont-elle été identifiées? Qu'en est-il de l'état de santé des deux blessés? Quelle est l'étendue des dégâts? À qui revient la facture des réparations et quel est son montant? Quelles sont les leçons tirées par la Défense de cet incident?

Je vous remercie d'avance pour vos réponses.

01.03 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): Wat heeft het ongeval veroorzaakt en wat waren de omstandigheden? Hoe gaat het met de gewonden? Wat is de omvang van de schade? Wie zal de rekening moeten betalen? Welke lessen trekt Defensie uit dit incident?

01.04 **Peter Buysrogge** (N-VA): Ik sluit mij aan bij de interessante vraag van mevrouw Jadin. Ook ik wil weten hoe de omstandigheden waren. Waaraan was dit ongeval te wijten? Welke gevolgen waren er voor de piloot en de andere gewonden? Kan de organisatie hier lessen uit trekken? Waaruit bestond de specifieke opdracht? Wat hield die afscheidstour precies in?

01.04 **Peter Buysrogge** (N-VA): Je me joins à la question de Mme Jadin. Quelles étaient les circonstances de l'accident? Quelle en était la cause? Quelles sont les conséquences? Quelles leçons pouvons-nous en tirer? En quoi la mission consistait-elle?

01.05 **Christophe Lacroix** (PS): Madame Jadin ayant fait une excellente introduction, je me limite strictement à mes questions. Quel est à ce jour l'état de santé du pilote? Le *crew chief* et le pilote ont-ils pu bénéficier d'un éventuel soutien psychologique? Le *crew chief* a-t-il pu poursuivre la formation? Qu'en est-il de l'état du F-16? Est-il réparable? Pourriez-vous nous en dire plus sur les circonstances de l'accident? S'agit-il d'un problème technique, humain ou de procédure? Quelles sont les conclusions du Comité d'enquête pour la sécurité, l'organe indépendant d'enquête sur les incidents sécuritaires aux Pays-Bas qui s'est rendu sur place, ainsi que de l'Aviation Safety Investigation Board de notre Défense qui a également mené une

01.05 **Christophe Lacroix** (PS): Wat is de gezondheidstoestand van de piloot? Hebben de technicus en de piloot psychologische ondersteuning gekregen? Heeft de piloot de opleiding kunnen voortzetten? Kan de F-16 hersteld worden? Kunt u ons meer zeggen over de omstandigheden waarin het ongeval plaatsvond? Werd het veroorzaakt door een

enquête sur la sécurité du vol? Des mesures ont-elles été prises afin de s'assurer qu'un tel accident n'arrive plus? Quid enfin de l'indemnisation des dommages?

menselijke fout of door een technisch probleem? Wat zijn de bevindingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid, het onafhankelijke orgaan dat incidenten in Nederland onderzoekt, en van onze Aviation Safety Investigation Board? Zijn er maatregelen genomen om dit soort ongelukken in de toekomst te voorkomen? Hoe staat het met de vergoeding van de schade?

01.06 **Ludivine Dedonder**, ministre: Dans la matinée du 1er juillet, un incident est survenu sur la base de Leeuwarden dans le nord des Pays-Bas, impliquant un F-16 de la Défense participant à un cours international intitulé *Weapons Instructor Course.* La Défense participe chaque année à ce cours d'instruction de perfectionnement avec un certain nombre de pilotes et des avions de chasse dans le but de former des futurs instructeurs et d'employer nos avions le plus efficacement possible selon les standards et les tactiques les plus avancés et éprouvés.

Le cours se déroule du 3 mai au 22 octobre et la Défense y participe avec quatre pilotes stagiaires, quatre instructeurs et cinq avions, appuyés par un détachement d'une cinquantaine de personnes. Outre la Belgique, les Pays-Bas et la Norvège y participent également. Les premiers rapports indiquent que l'incident s'est produit lors de la séquence de démarrage, lorsque l'avion est toujours dans les cales sur l'aire de stationnement. Il semble que le démarrage du moteur ne s'est pas passé comme prévu, entraînant un régime moteur excessif et incontrôlable dépassant les limites des cales et des freins. Cela aurait conduit à une accélération soudaine de l'appareil et à la chute du technicien qui assiste le pilote lors du démarrage. Compte tenu des obstacles proches, le pilote a dû agir très rapidement en utilisant tous les moyens à sa disposition pour arrêter l'avion. Lorsqu'il a réalisé qu'une collision avec une structure préfabriquée située à environ cinquante mètres de l'emplacement initial de l'avion était inévitable, il a opté pour l'activation de son siège éjectable en dernier recours.

Suite à son éjection, le pilote, un instructeur F-16 très expérimenté, a encouru une blessure à la jambe. Il a atterri à l'aide de son parachute, a ensuite été secouru par les services de secours présents sur la base et a immédiatement été transféré à l'hôpital. Le technicien ne présentait aucune blessure apparente mais a tout de même été emmené à l'hôpital par précaution. Ce dernier était en léger état de choc. Les familles ont été immédiatement informées. Pris en charge à l'hôpital, le pilote a reçu les soins nécessaires et a pu rejoindre son domicile le lendemain en fin de journée.

01.06 Minister **Ludivine Dedonder**: Op 1 juli heeft er zich op de vliegbasis van Leeuwarden in Nederland een incident voorgedaan met een F-16, waarmee werd deelgenomen aan een internationale 'Weapons Instructor Course', waaraan Defensie elk jaar deelneemt.

Defensie neemt eraan deel met vier piloten in opleiding, vier instructeurs en vijf vliegtuigen, ondersteund door een detachement van een vijftigtal personen. Behalve België nemen ook Nederland en Noorwegen eraan deel.

Volgens de eerste rapporten deed het incident zich voor toen het vliegtuig nog in de stutblokken stond. Blijkbaar is de opstart niet verlopen zoals verwacht en is de motor beginnen accelereren, waarbij de stuwkracht zo hoog werd dat de stutblokken en de remmen het vliegtuig niet meer konden tegenhouden. De technicus die de piloot assisteerde bij het vertrek zou daarbij ten val gekomen zijn.

Beide militairen die rechtstreeks bij het incident betrokken waren, stellen het goed en worden van nabij opgevolgd, ook op psychosociaal vlak.

Les deux militaires se portent bien et font l'objet d'un suivi rapproché, y compris sur le plan psychosocial.

Het toestel is tot stilstand gekomen na het aanrijden van een tijdelijke prefabcontainer, die dienst doet als huisvesting van technisch personeel. Aangezien de zone niet in gebruik werd genomen voor de

L'appareil s'est arrêté après avoir percuté un conteneur, causant des dégâts matériels limités. La maré-

oefening, was er binnen niemand aanwezig en kwam er verder niemand in gevaar. Er is dus louter sprake van beperkte materiële schade. Zoals gebruikelijk is na een luchtvaartincident of –ongeval werd onmiddellijk een onderzoek ingesteld. De Nederlandse marechaussee heeft die taak meteen op zich genomen, bijgestaan door deskundigen van het vliegveiligheidsbureau van de Nederlandse Koninklijke Luchtmacht.

Het onderzoek van de marechaussee en het parket spitst zich hoofdzakelijk toe op de gerechtelijke aspecten, daar waar het vliegveiligheidsonderzoek de omstandigheden en mogelijke oorzaken van het incident in alle onafhankelijkheid tracht aan het licht te brengen.

Langs Belgische kant werd de vliegveiligheidsketen onmiddellijk geactiveerd en op bevel van de Chef Defensie werd een *aviation safety investigation board* samengesteld en de dag zelf nog ter plaatse gestuurd. De leden van de *aviation safety investigation board* hebben het vliegveiligheidsonderzoek reeds overgenomen van hun Nederlandse collega's maar deze laatsten blijven ter ondersteuning beschikbaar.

chaussée néerlandaise, assistée par des experts du bureau de la sécurité aérienne de la Koninklijke Luchtmacht, la force aérienne royale des Pays-Bas, a immédiatement lancé une enquête. La maréchaussée et le parquet se penchent sur les aspects juridiques, tandis que l'enquête de sécurité aérienne se focalise sur les causes possibles de l'incident.

Dans notre pays, un *aviation safety investigation board* a immédiatement été constitué, celui-ci ayant repris l'enquête de sécurité aérienne menée par les Pays-Bas.

L'enquête est toujours en cours. Il est prématuré de se prononcer sur les causes de cet incident. À l'heure actuelle, toutes les pistes sont envisagées. Quant aux dégâts matériels, une analyse déterminera si l'avion peut être réparé. La détermination de l'étendue et de l'impact financier des dommages au sol fait partie de l'enquête judiciaire.

Le règlement des demandes de dommages et intérêts se fait en étroite collaboration avec le ministère néerlandais de la Défense dans le cadre d'un accord conventionnel entre nos deux pays. Il n'y a actuellement aucun aperçu quant à l'étendue concrète des dommages, qui reste tout de même limitée.

Het onderzoek is nog aan de gang. Het zou dan ook voorbarig zijn om nu al uitspraken te doen over de oorzaken. Alle pistes worden onderzocht. Uit een analyse moet blijken of het vliegtuig hersteld kan worden. De bepaling van de schade op de grond maakt deel uit van het gerechtelijk onderzoek. De aanvragen tot vergoeding van de schade – die beperkt blijft – worden afgehandeld op basis van een overeenkomst tussen onze landen.

De impact van de onbeschikbaarheid van dit toestel op de training of op operationeel vlak zal eerder beperkt zijn, zolang het toestel niet hersteld is. Ondanks de technische of logistieke uitdagingen die met de verouderende vloot gepaard gaan, voldoen het onderhoud en de opvolging van onze toestellen aan de meest veeleisende technische standaarden inzake luchtwaardigheid.

L'impact de l'indisponibilité des avions sur la formation ou les opérations est limité. La maintenance et le suivi de nos avions répondent aux normes techniques de navigabilité les plus exigeantes.

01.07 **Kattrin Jadin** (MR): Monsieur le président, madame la ministre, merci de nous avoir donné ces informations importantes. Nous avons effectué une visite l'an dernier. Nous connaissons aussi le grand niveau de formation et d'exigence demandé aux pilotes des F-16. Nous sommes heureux d'apprendre que le pilote et le technicien vont bien.

Nous reviendrons sur les résultats de cette enquête. Ce n'est pas la première fois qu'un incident sur les F-16 se produit. Il y a un an et demi, nous avions eu à nous pencher sur des failles. Cela arrive. Mais nous espérons qu'il n'y en aura plus trop à l'avenir et que nous pourrons très vite faire la clarté sur cet incident.

01.07 **Kattrin Jadin** (MR): We weten aan welke hoge eisen deze piloten moeten beantwoorden. We zullen hier nog op terugkomen, want het is niet het eerste incident met een F-16.

01.08 **Steven Creyelman** (VB): Mevrouw de minister, ik dank u voor het antwoord. Ik ben blij te vernemen dat het goed gaat met de gewonden en dat de piloot de noodzakelijke opvolging en begeleiding heeft gekregen. Ik ben ook blij dat de familie vrijwel onmiddellijk op de hoogte werd gebracht en dat er voldoende aandacht is geweest voor de psychosociale begeleiding van de mensen die bij het ongeluk betrokken waren.

U zegt dat men met de F-16 deelnam aan een jaarlijkse opleidingsmissie, dat het toestel motorproblemen heeft gehad, dat de piloot gedaan heeft wat hij moest doen en dat hij zich op het laatste nippertje heeft gered door gebruik te maken van zijn schietstoel. U hebt ook gezegd dat er nog geen zicht is op de inzetbaarheid van onze Luchtmacht, omdat er nog onderzoeken lopen met betrekking tot de kosten voor de herstelling van het toestel.

Ik heb begrepen dat het onderzoek van de *aviation safety investigation board* nog loopt. Ik zou u willen vragen om ons op de hoogte te brengen als u over dat rapport beschikt.

01.08 **Steven Creyelman** (VB): Lorsque la ministre disposera du rapport de l'*aviation safety investigation board*, pourra-t-elle nous en informer?

01.09 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): Monsieur le président, madame la ministre, je vous remercie pour vos précisions. Je présente également tous mes vœux de bon rétablissement aux blessés. Je suis content d'apprendre que ce n'était apparemment pas trop grave. Je suis aussi rassuré d'entendre qu'ils auraient agi de manière professionnelle, ce qu'on attend d'eux. J'entends que l'enquête est en cours et je reviendrai probablement à la rentrée pour connaître les résultats de cette enquête ainsi que le montant des dégâts matériels, etc.

01.09 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): Ik ben opgelucht dat het incident geen al te zware gevolgen gehad heeft en gerustgesteld dat de betrokkenen op een professionele manier gereageerd hebben. Ik zal de resultaten van het onderzoek afwachten.

01.10 **Peter Buysrogge** (N-VA): Mevrouw de minister, net zoals de collega's ben ik tevreden met het feit dat het betrokken personeel het relatief goed stelt en dat er de nodige omkadering is gegeven om ervoor te zorgen dat ze het incident op een goede manier kunnen verwerken.

U heeft zelf ook terecht gewezen op het verouderende materiaal en de verouderende vloot. Daarom denk ik dat het een verstandige beslissing was van de vorige coalitie om specifiek in te zetten op de vervanging van de F-16, die zo stilaan aan het einde van zijn levensduur is. Ook om dergelijke accidenten te vermijden, denk ik dat het noodzakelijk is dat de vervanging er zo snel mogelijk komt. We kijken dan ook reikhalzend uit naar de komst van het nieuwe toestel, de F-35.

01.10 **Peter Buysrogge** (N-VA): Il est positif que la coalition précédente se soit engagée à remplacer les F-16 obsolètes. Nous attendons donc avec impatience l'arrivée des F-35.

01.11 **Christophe Lacroix** (PS): Madame la ministre, je vous remercie pour vos réponses.

Comme c'est le cas de mes collègues, je suis rassuré de savoir que les personnes qui ont été victimes de cet accident vont bien et que les mesures ont été prises pour éviter de tels faits.

À l'instar de Mme Jadin et d'autres collègues également présents ici, j'ai pu suivre le décollage des F-16 lors d'une mission sur le terrain, juste avant le confinement, en 2020. Nous avions été très favorablement impressionnés par le professionnalisme de nos militaires.

01.11 **Christophe Lacroix** (PS): Het stelt me gerust dat men maatregelen neemt om te voorkomen dat er zich nog zulke incidenten zouden voordoen. Ik heb tijdens een missie op het terrein al de gelegenheid gehad om zelf een F-16 te zien opstijgen en daarbij vastgesteld hoe professioneel onze militairen te werk gaan.

Parfois, l'affaire Conings nous fait voir le paysage en noir, sans vouloir faire de mauvais jeux de mots, mais force est de constater que des choses fonctionnent bien au sein de la Défense, avec des hommes et des femmes qui travaillent avec beaucoup d'expertise.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

02 Samengevoegde vragen van
- Theo Francken aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De loonsverhoging voor de militairen" (55017740C)
- Annick Ponthier aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De verhoging van de wedden van het militair personeel" (55017756C)
02 Questions jointes de
- Theo Francken à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La revalorisation des salaires des militaires" (55017740C)
- Annick Ponthier à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La revalorisation salariale pour le personnel militaire" (55017756C)

02.01 **Theo Francken** (N-VA): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, via de media hebben we kennis kunnen nemen van een raming van de kostprijs van de algemene loonsverhoging die het personeel van Defensie zal genieten. Tegen 2024 zou zo'n 150 miljoen euro worden vrijgemaakt binnen het budget van Defensie. Soldaten en onderofficieren zullen een gemiddelde opslag ontvangen van 15 % over heel hun loopbaan gezien. Officieren krijgen een opslag tussen 7,5 en 14,5 %. In 2022 en 2023 wordt 40 % van de weddeverhoging uitgekeerd, in 2024 de rest.

Ik heb hierover de volgende vragen.

Kunt u de loontabellen ook aan de commissie bezorgen en niet alleen aan de media?

Het betreft gemiddelde cijfers, maar nu is al duidelijk dat bepaalde personeelscategorieën van Defensie significant zullen winnen bij het bijsturen van de barema's en andere minder. Welke groepen of rangen binnen Defensie zullen het minst de verhoging genieten en waarom? Wat waren de criteria die u hanteerde voor de gelijkschakeling van de verloning?

In de media wordt enkel gesproken over soldaten, onderofficieren en officieren. Zal ook het burgerpersoneel baat hebben bij de algemene loonsverhoging?

Werd met het akkoord een absolute gelijkschakeling met de corresponderende rangen bij de andere veiligheidsdiensten gerealiseerd of zijn er toch nog afwijkingen ten nadele van Defensie?

De kostprijs van 150 miljoen euro zou binnen het budget gerealiseerd moeten worden. Kunt u dat bevestigen? Hoeveel hiervan wordt gerealiseerd binnen de personeelsenveloppe? Indien dat niet 100 % betreft, welke posten van Defensie worden geviseerd voor een besparing?

Is er binnen de regering een akkoord dat, indien Defensie het plan onverwachts niet kan realiseren, het nodige geld bijgepast zal worden in de begrotingen van 2022-2024 of moet dat dan worden

02.01 **Theo Francken** (N-VA): Nous avons appris par les médias l'estimation du coût de l'augmentation générale des salaires du personnel de la Défense.

La commission peut-elle également disposer de ces données? Pour quels groupes la revalorisation sera-t-elle la moins importante, et pourquoi? Quels critères ont présidé à l'harmonisation des salaires? L'augmentation de salaire s'applique-t-elle également au personnel civil? Une har-monisation absolue avec les grades correspondants dans d'autres services de sécurité est-elle réalisée ou existe-t-il encore des écarts? Les coûts, qui s'élèvent à 150 millions d'euros, resteront-ils dans les limites du budget? Quelle part sera-t-elle financée par l'enveloppe pour le personnel? Des économies devront-elles être réalisées dans certains postes? Prévoira-t-on des rallonges budgétaires si cela s'avère nécessaire?

opgevangen door interne besparingen? Zo ja, welke?

02.02 **Annick Ponthier** (VB): *Via de media vernemen we dat u van plan bent de militaire wedden met gemiddeld 15% gedurende de hele loopbaan te verhogen, na een akkoord tussen uzelf, de legertop en de legervakbonden. Men zou tot een principeakkoord gekomen zijn om de militaire lonen te verhogen tot op het niveau van de politie. Voorheen verdiende een soldaat 331 euro bruto minder dan een politieagent, volgens een studie die u door consultant Deloitte heeft laten uitvoeren. Ook private veiligheidsagenten verdienen 600 euro bruto meer dan onze militairen.*
Dit loonverschil verklaart de geringe instroom van jonge rekruten in het leger en de uitstroom die er bij dertigers en veertigers is, op zoek naar meer financiële stabiliteit. De loonproblematiek ligt dus aan de basis voor het structurele personeelstekort bij Defensie, dat u wil remediëren door 10.000 nieuwe rekruten aan te werven de komende jaren, niet in het minst als buffer tegen de afzwaai van veel militairen op pensioenleeftijd. Door middel van deze loonsverhoging wilt u dus het militair beroep aantrekkelijker maken en de instroom van nieuwe rekruten verhogen.
Tegen 2024 zou 150 miljoen euro budget binnen Defensie worden vrijgemaakt voor een historische weddeverhoging.
Waarom vernam het Parlement deze informatie niet rechtstreeks van de minister, maar via de media?
Voor welke specifieke personeelscategorieën bij Defensie geldt deze weddeverhoging? Kan u een opsplitsing geven van de precieze weddeverhoging per personeelscategorie, met onderscheiding van het burgerpersoneel en militair personeel? Volgens welke criteria heeft Defensie de keuze gemaakt om bepaalde categorieën een weddeverhoging toe te kennen en anderen niet?
Binnen welke precieze termijnen zullen deze loonsverhogingen worden uitbetaald?
Wat zullen de budgettaire implicaties zijn voor de defensiebegroting, gezien de besparingsoefening van 0,89% die u heeft ingeluid? Heeft u al zicht op de domeinen binnen Defensie waarop u zal besparen om deze loonsverhoging en andere uitgaven te compenseren en uw vooropgestelde besparingsoefening te realiseren? Zo ja, op welke domeinen of aankopen/uitgaven zal u besparen?

02.02 **Annick Ponthier** (VB): *Pourquoi l'information relative à l'augmentation des salaires à la Défense a-t-elle d'abord été communiquée aux médias plutôt qu'au Parlement? La ministre peut-elle fournir des explications détaillées à propos de l'accord conclu avec l'état-major de l'armée et les syndicats à ce sujet?*

02.03 Minister **Ludivine Dedonder**: Mijnheer de voorzitter, dames en heren Kamerleden, het dossier betreffende de valorisatie van de militairen geeft gevolg aan de resolutie over het hr-beleid bij Defensie, op 9 juli 2020 aangenomen door de plenaire vergadering van de Kamer, waarin aan de federale regering werd voorzocht om te voorzien in een afstemming tussen Defensie en de veiligheids-beroepen van de federale overheid.

Dit engagement is hernomen in mijn beleidsverklaring van 4 november 2020 en is een belangrijke maatregel voor het herkapitaliseren in het domein van het personeel, voorzien in het regeerakkoord van 30 september 2020. Naast de onderhandelingen met de representatieve vakorganisaties, waarbij een akkoord werd bereikt, dient dit project nog de administratieve en budgettaire controles te doorlopen. Het is dus te vroeg om cijfers, percentages of berekeningen te communiceren.

De voorziene herziening betreft alle militaire personeelscategorieën. Een eventuele herziening van de weddeschalen van het

02.03 **Ludivine Dedonder**, ministre: Je suis parvenue à un accord avec les syndicats sur une augmentation de salaire pour le personnel de la Défense. Le projet doit maintenant passer par les contrôles administratifs et budgétaires. Il est encore trop tôt pour communiquer des chiffres. La révision s'appliquera à toutes les catégories de personnel militaire. La révision des échelles de traitement du personnel civil relève de la compétence de la ministre de la Fonction publique. Le budget s'inscrit dans la trajectoire de croissance des efforts en matière de Défense. La mesure sera intro-duite pro-gressivement à partir de

burgerpersoneel behoort niet tot de bevoegdheid van Defensie, maar wel tot die van het Openbaar Ambt.

De budgettaire dekking is voorzien binnen het groeipad voor de defensie-inspanningen, zoals voorzien in het regeerakkoord. Deze maatregel zal progressief moeten ingaan, met een voorziene start in 2022 om volledig te zijn ingevoerd tegen 2024.

2022 et sera intégralement mise en œuvre en 2024.

02.04 **Theo Francken** (N-VA): Mevrouw de minister, ik heb uit uw antwoord begrepen dat het voor alle graden burgerpersoneel is en dat die er normaal gezien niet bij zitten. Dat moet ik dus aan mevrouw De Sutter vragen. Het gaat in vanaf volgend jaar.

U zegt dat dit is voorzien binnen het groeipad. Wat ik mij dan afvraag, is of u er wel zult komen. Is er dan voldoende geld voorzien? Ik had begrepen dat dit niet het geval is en dat men bezig is met wat denkoefeningen om te bepalen hoe men dat budget kan bereiken door interne verschuivingen. Er werd onder andere gedacht aan het niet meer toestaan van het langer werken van bepaalde militaire categorieën, maar deze op pensioen te stellen vanaf het moment dat dit mogelijk is. Op die manier zou men budget uitsparen dat dan kan worden ingezet voor een verhoging van het loon.

Ik weet niet of daar iets van aan is. Dat is een gerucht dat de ronde doet. Daar kunt u niets meer over zeggen. We zullen in het najaar nog eens vragen hoe de vork precies in de steel zit.

02.04 **Theo Francken** (N-VA): Je me demande si le budget prévu pour la trajectoire de croissance sera suffisant. J'ai entendu des rumeurs selon lesquelles ce n'est pas le cas et on examine comment le budget pourra être réuni par le biais de transferts internes. Nous y reviendrons.

02.05 **Annick Ponthier** (VB): Mevrouw de minister, dank u voor uw antwoord, hoe algemeen het op dit moment ook nog moge zijn. Dat is misschien logisch, daar u zegt dat er nog een aantal hordes genomen moet worden en dat de administratieve controle nog doorlopen moet worden.

Het akkoord dat u hebt bereikt, werd aangekondigd als een historisch akkoord. Ik mag hopen dat de praktische uitvoering van het akkoord dan ook snel mag volgen en concreet mag worden, zodat alle militairen die instaan voor onze veiligheid binnenkort op een gepaste manier verloond kunnen worden.

U weet ongetwijfeld dat de loonproblematiek nog altijd aan de basis ligt van het feit dat onze Defensie kampt met een structureel personeelstekort. Alle aandacht gaat naar de praktische uitvoering. Wij zullen die zeker opvolgen.

Ik wil ook beklemtonen, hoewel het uw rechtstreekse bevoegdheid niet is, dat u met uw collega, minister De Sutter, in contact moet treden opdat het burgerpersoneel niet vergeten zou worden. Wij zullen dit ook op dat niveau opvolgen.

Tot slot, u hebt aangehaald dat er ongetwijfeld een aantal implicaties zal zijn voor het budget van Defensie. Op welke domeinen u wel of niet zult moeten besparen, kunt u op dit moment natuurlijk nog niet zeggen. Wij zullen later moeten bekijken waar u moet bijsturen en waar niet.

Natuurlijk staat ook de verloning van de politiediensten niet stil. Ik wil u vragen dat u alles doet wat in uw macht ligt opdat die op termijn niet opnieuw achterophinkt bij die van de andere veiligheidsdiensten van

02.05 **Annick Ponthier** (VB): J'espère que la mise en œuvre pratique de l'accord ne tardera pas. La problématique des salaires est à la base du déficit structurel de la Défense. Nous demanderons à la ministre De Sutter de ne pas oublier le personnel civil. Entre-temps, les salaires des policiers évoluent également. À terme, l'armée ne doit pas être à la traîne par rapport aux salaires des autres services de sécurité. Je demande à la ministre d'y être attentive.

dit land. Dat mag toch ook de bedoeling niet zijn. Ik vraag dat u absolute prioriteit geeft op dat vlak.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

03 Vraag van Theo Francken aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Steadfast Defender 2021" (55017810C)
03 Question de Theo Francken à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Steadfast Defender 2021" (55017810C)

03.01 **Theo Francken** (N-VA): Mevrouw de minister, op 20 mei ging de NAVO-oefening Steadfast Defender 2021 van start met maar liefst 20 bondgenoten en partners, die deelnemen aan een grootschalige test van de aangepaste commandostructuur van de NAVO om de paraatheid van militaire mobiliteit te testen en de vastberadenheid van de alliantie tegenover buitenlandse dreigingen kracht bij te zetten. Op het programma staan grote oefeningen van de Noordzee tot Turkije waarbij tot 9.000 manschappen per keer betrokken zullen worden, om na te gaan of de nieuwe commandostructuur de snelle verplaatsingen over de landsgrenzen voldoende en efficiënt snel kan coördineren. Naast het trainen en evalueren van de NATO Command Structure ligt de focus vooral op de transatlantische versterking van de very high readiness joint task force (VJTF) voor defensieve operaties in Zuid-Europa onder leiding van Turkije. Opvallend is de afwezigheid van België in de oefening, terwijl het gros van onze bondgenoten en buurlanden wel betrokken is.

Kunt u toelichting geven bij de relevantie voor de NAVO van de oefening Steadfast Defender 2021? Hoe verklaart u de afwezigheid van ons land tijdens die algemene oefening van de alliantie? Werden we niet gevraagd om te participeren, beschikten we niet over de nodige middelen om bij te dragen of achtte Defensie de oefening niet relevant voor ons land?

Onze buurlanden zijn vooral betrokken bij het maritieme gedeelte van Joint Force Command Norfolk, met de inzet van 18 schepen, 1 onderzeeër, 40 vliegtuigen en 5.000 troepen. Worden wij op enige wijze betrokken via BeNeSam? Heeft onze afwezigheid op enige wijze invloed op onze interoperabiliteit met onze bondgenoten en de vertrouwdheid van onze Defensie met de nieuwe Joint Support and Enabling Command en de Joint Force Command in Naples?

03.01 **Theo Francken** (N-VA): Le 20 mai, l'exercice Steadfast Defender 2021 de l'OTAN a démarré. L'absence de la Belgique à cet exercice est frappante, alors que la plupart de nos alliés et voisins y participent.

Quelle est la pertinence de cet exercice au sein de l'OTAN? Comment la ministre explique-t-elle l'absence de notre pays à cet exercice général de l'alliance?

Les pays voisins sont principalement impliqués dans le volet maritime du Joint Force Command Norfolk. Y sommes-nous associés d'une manière ou d'une autre au travers de la coopération belgo-néerlandaise? Notre absence a-t-elle un quelconque impact sur notre interopérabilité et sur la familiarité de la Défense avec le nouveau Joint Support and Enabling Command (JSEC) et le Joint Force Command Naples?

03.02 Minister **Ludivine Dedonder**: De oefening Steadfast Defender 2021 staat in het teken van collectieve verdediging gebaseerd op artikel 5. Die oefening heeft in het kader van de afschrikkingspolitiek van de NAVO drie doelstellingen: het verzekeren van de transatlantische band, het vlot verplaatsen van troepen door Europa naar een mogelijk crisisgebied en de snelle ontplooiing van de very high readiness joint task force. Met de ontscheping van troepen en materieel in Portugal en de verplaatsing van troepen naar Roemenië speelt de oefening zich voornamelijk af in het zuiden van Europa. België werd dan ook niet gevraagd om in het kader van de oefening deel te nemen als gast- of transitland. De ontplooiing van de elementen die tot de VJTF behoren, gebeurt onder het commando van Turkije.

Aangezien de capaciteit van de Special Forces die België in standby

03.02 **Ludivine Dedonder**, ministre: Cet exercice est placé sous le signe de la défense collective sur la base de l'article 5. Trois objectifs ont été définis dans le cadre de la politique de dissuasion de l'OTAN: garantir le lien transatlantique, déplacer facilement les troupes à travers l'Europe vers les zones de conflit potentielles et déployer rapidement la Very High Readiness Joint Task Force (VJTF). L'exercice se déroule principalement dans le sud de l'Europe. Il n'a donc pas

houdt voor VJTF, zich moeilijk leent tot dat soort oefeningen, beperkt de deelname van België zich tot de aanwezigheid van stafofficieren in het hoofdkwartier van SHAPE en de NATO Movement Coordination Hub nabij het Agent Support Enabling Command te Ulm, Duitsland.

Op maritiem gebied neemt België momenteel deel aan een oefening van de NATO Standing Naval Forces in de Baltische Zee en een oefening in de omgeving van Schotland.

De activiteiten van Steadfast Defender 2021 worden niet specifiek opgevolgd, maar de Belgische defensie blijft via contacten met het Allied Maritime Command wel op de hoogte van het algemene verloop van de oefening.

Door deelname van stafofficieren blijft België betrokken bij de oefening en kan onze Defensie de nodige lessen trekken. Vooral de aanwezigheid van een stafofficier in de NATO Movement Coordination Hub laat ons toe de procedures die worden gehanteerd bij het pas opgerichte Joint Support Enabling Command, te begrijpen en te integreren in onze nationale procedures.

été demandé à la Belgique d'y participer en tant que pays d'accueil ou de transit. Le déploiement des éléments de la VJTF est placé sous le commandement de la Turquie.

Étant donné que la capacité en forces spéciales que la Belgique garde en stand-by pour la VJTF se prête difficilement à ces exercices, notre participation se limite à la présence d'officiers d'état-major au quartier général du SHAPE et au NATO Movement Coordination Hub situé près d'Ulm.

Sur le plan maritime, la Belgique participe actuellement à un exercice en mer Baltique et à un exercice dans les environs de l'Écosse.

Les activités de Steadfast Defender 2021 ne font pas l'objet d'un suivi spécifique mais la Défense reste au courant de son déroulement général au travers de contacts avec l'Allied Maritime Command.

Grâce à la participation d'officiers d'état-major, la Belgique reste associée à cet exercice. C'est principalement la présence d'un officier d'état-major au NATO Movement Coordination Hub qui permet d'intégrer dans nos procédures nationales les procédures du JSEC qui vient d'être créé.

03.03 **Theo Francken** (N-VA): Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

04 Vraag van Theo Francken aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De NAVO-top van juni 2021" (55017811C)
04 Question de Theo Francken à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le sommet de l'OTAN de juin 2021" (55017811C)

04.01 **Theo Francken** (N-VA): Mevrouw de minister, op 14 juni vond er een NAVO-top plaats. Wij hebben daarover een briefing gekregen voor de top, maar daarna volgde er niet echt een debriefing. Ik heb echter gezien dat er maandag vragen zijn gesteld aan de eerste minister, onder andere door de voorzitter.

De **voorzitter**: Op hetzelfde moment vond hier het debat plaats over de zaak-Jürgen Conings. De vragen van mevrouw Ponthier en mij werden uitgesteld.

04.02 **Theo Francken** (N-VA): In dat geval stel ik graag mijn eigen vragen.

Mevrouw de minister, kan u toelichting geven bij de agenda van de NAVO-top en de accenten die uw regering ter zake wil leggen? Dat hebben we natuurlijk reeds behandeld.

Kan u een korte debriefing geven? Meer vraag ik niet.

04.01 **Theo Francken** (N-VA): La ministre peut-elle nous débriefer en quelques mots quant à l'ordre du jour du sommet de l'OTAN du 14 juin?

04.03 Minister **Ludivine Dedonder**: Mijnheer Francken, zoals u weet werd de NAVO-vergadering op 14 juni gehouden. Eerste minister De Croo, vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken Wilmès en ik hebben België vertegenwoordigd op deze top. Wij hebben onze standpunten uiteengezet tijdens een gedachtewisseling in de gemeenschappelijke vergadering van de commissie voor Buitenlandse Betrekkingen en Landsverdediging op 7 juni. Ik verwijs naar onze eerdere uitwisselingen over deze kwestie.

04.02 **Ludivine Dedonder**, ministre: La réunion de l'OTAN a eu lieu le 14 juin. Le premier ministre, M. De Croo, la ministre des Affaires étrangères, Mme Wilmès et moi-même avons représenté la Belgique. Nous avons exposé notre point de vue lors de la réunion commune de la commission des Relations extérieures et de la commission de la Défense nationale le 7 juin. Je me réfère donc à nos échanges précédents sur cette question.

04.04 **Theo Francken** (N-VA): Mevrouw de minister, ik wilde gewoon even weten hoe het verlopen is. Ik denk dat het relatief goed gegaan is. Ik heb de eerste minister immers zien blinken, samen met twee regeringsleden, mevrouw Wilmès en u. Ik heb de indruk dat de sfeer beter was dan ten tijde van president Trump, al is dat misschien niet moeilijk. Wij zullen het verder opvolgen. Ik hoop dat de NAVO met dit elan verder kan werken in de komende jaren, dat zou echt een verademing zijn na moeilijke tijden.

04.03 **Theo Francken** (N-VA): Je pense que le sommet s'est relativement bien déroulé, avec une meilleure ambiance qu'à l'époque du président Trump, même si cela n'est pas vraiment difficile. Espérons que les travaux seront poursuivis sur ce même élan.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

05 Samengevoegde vragen van
- Theo Francken aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het Belgisch-Luxemburgse bataljon" (55017812C)
- Mélissa Hanus aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het Belgisch-Luxemburgse bataljon" (55018362C)
05 Questions jointes de
- Theo Francken à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le bataillon belgo-luxembourgeois" (55017812C)
- Mélissa Hanus à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le bataillon belgo-luxembourgeois" (55018362C)

05.01 **Theo Francken** (N-VA): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, u antwoordde op een schriftelijke vraag van collega Hanus dat de oprichting van een gemengd Belgisch-Luxemburgs bataljon, dat gelegerd zal worden in Kamp Lagland, bestudeerd wordt door Defensie. Dat is een erg ambitieus plan dat zeker zal bijdragen tot de verdere integratie van onze twee legers, en een interessant testproject. Aangezien beide landen deel uitmaken van de NAVO zijn vele aspecten al geregeld bij een verdrag tussen de partijen bij het Noord-Atlantische Verdrag nopens de rechtspositie van een

05.01 **Theo Francken** (N-VA): Il semblerait que la Défense examine la création d'un bataillon commun belgo-luxembourgeois qui serait basé au Camp Lagland.

Où en est ce projet? Comment le commandement sera-t-il organisé? Une clé de répartition

krijgsmacht van 19 juni 1951.

Toch roept dit project nog vele vragen op over de concrete invulling en achterliggende afspraken.

Waar staat Defensie met de uitwerking van dit project en waar staan de onderhandelingen met het Groothertogdom Luxemburg hierover? Graag had ik hiervan een stand van zaken.

In verband met de oprichting van het bataljon, wat is de verwachte getalsterkte en welk nationaal evenwicht streeft men onder het personeel na?

Wie zal het commando voeren over deze eenheid en beslissen over haar inzet? Komt dit toe aan onze Defensie of vereist dit een gemengde besluitvoering door beide landen en bijgevolg een gedeeltelijke integratie van de hoofdkwartieren?

Zal er een verdeelsleutel worden afgesproken over de kosten van bewapening, training, gebruik van kazerne enzovoort, of dient dit gedragen te worden door België als gastland?

Welke afspraken dienen er nog gemaakt te worden voor de dracht van uniformen, het gebruik van wapens door Luxemburgse militairen op ons grondgebied, hun juridische verantwoordelijkheid in het geval van incidenten, en hun eventuele inzet voor het bataljon, de kernopdrachten van beide Belgische en Luxemburgse Defensie?

des coûts de l'armement, de la formation, de l'utilisation des casernes, etc. sera-t-elle prévue? Quels accords doivent encore intervenir concernant les uniformes, l'utilisation d'armes par les soldats luxembourgeois sur notre territoire, leur responsabilité juridique en cas d'incidents, leur éventuel déploiement et les missions essentielles des deux organisations de Défense?

05.02 **Mélissa Hanus** (PS): Madame la ministre, récemment je vous ai interrogée sur ce sujet, c'est-à-dire la possibilité qu'offre la constitution d'un bataillon belgo-luxembourgeois au niveau de la Composante Terre, lequel pourrait très bien prendre ses quartiers au Camp Lagland à Arlon. Vous m'aviez répondu que le projet était à l'étude.

Madame la ministre, quelques semaines plus tard, voici mes nouvelles questions à ce sujet. Pouvez-vous nous dresser l'état des lieux de ce projet? Que ressort-il de vos échanges avec votre homologue grand-ducal à cet égard? Quelle est l'échéance de l'étude en cours? Si un tel bataillon mixte devait *in fine* voir le jour, pourriez-vous d'ores et déjà partager plus d'informations avec nous, relatives notamment au lieu d'affectation et aux effectifs que compterait ce bataillon? Le Camp Lagland fait-il partie du plan? Ce bataillon pourrait-il jouer un rôle dans le développement capacitaire lié au processus OTAN de planification de défense? Si c'est ce qui est sur la table dans les discussions avec nos voisins luxembourgeois, pourriez-vous développer? Je vous remercie.

05.02 **Mélissa Hanus** (PS): In antwoord op mijn recente vraag over de mogelijkheid om bij de Landcomponent een Belgisch-Luxemburgs bataljon op te richten, zei u me dat het plan onderzocht wordt.

Wat is er bij uw gesprekken met uw ambtgenoot van het Groothertogdom Luxemburg uit de bus gekomen? Indien er een dergelijk gemengd bataljon opgericht zou worden, wat zou dan de standplaats van dat bataljon zijn en hoeveel militairen zouden er deel van uitmaken? Is het kamp Lagland een onderdeel van het plan? Zou het bataljon een rol kunnen spelen in de ontwikkeling van de capaciteit in het kader van het defensieplanningsproces van de NAVO (NATO Defence Planning Process)?

05.03 Minister **Ludivine Dedonder**: Mijnheer de voorzitter, de verschillende departementen van de Belgische defensiestaf bestuderen momenteel de uitwerking van dit project samen met hun collega's van de Luxemburgse defensiestaf. De samenstelling van een binationale eenheid is zeer complex en vraagt een grondige

05.03 **Ludivine Dedonder**, ministre: Les différents départements de l'état-major belge étudient actuellement les détails concrets de ce projet avec leurs

analyse doorheen alle relevante aspecten van de vragen. Die analyse is nog niet afgerond. Het is momenteel voorbarig om er reeds een definitief antwoord op te formuleren.

collègues luxembourgeois. La composition d'une unité binationale est une entreprise très complexe et nécessite une analyse approfondie, qui doit d'abord être finalisée.

Je puis seulement vous dire que cette étude entre dans le cadre du développement capacitaire, prévu par le NATO Defence Planning Process, et qu'elle concerne un bataillon de reconnaissance de combat. Mon département a l'intention de répondre à ce besoin, avec le Luxembourg - un de nos partenaires privilégiés.

Tout comme les autres aspects, l'implantation de cette unité fait partie de l'étude et n'a pas encore fait l'objet d'une décision. Nous aurons certainement l'occasion d'en reparler très prochainement.

Die studie kadert in de context van de capaciteitsontwikkeling waartoe het *NATO Defence Planning Process* (NDPP) strekt en betreft een verkennings- en gevechts-bataljon. Mijn departe-ment is van plan om samen met Luxemburg, één van onze voorkeurspartners, aan die behoefte tegemoet te komen

Over de andere aspecten (locatie, enz.) werd er nog geen beslissing genomen.

05.04 **Theo Francken** (N-VA): Mevrouw de minister, ik neem akte van de plannen. Wij zullen dit verder opvolgen.

05.05 **Mélissa Hanus** (PS): Madame la ministre, je vous remercie de nous permettre de refaire le point sur ce projet important. Son potentiel, dont je me réjouis, pourrait être d'envergure sur le plan de la coopération entre nos deux pays, qu'il contribuerait à renouveler.

05.04 **Mélissa Hanus** (PS): Dit grote project zou kunnen bijdragen aan een hernieuwde samen-werking tussen onze twee landen.

Par conséquent, je continuerai à suivre ce dossier d'un œil avisé. Je vous remercie encore, madame la ministre.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

06 Samengevoegde vragen van
- Theo Francken aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De Afghaanse tolken" (55017813C)
- Jasper Pillen aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Tolken en fixers van de Belgische Defensie in Afghanistan" (55017857C)
- Christophe Lacroix aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De hulp van België aan de Afghaanse tolken en fixers" (55018377C)
- Guillaume Defossé aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De veiligheid van de Afghaanse tolken en fixers" (55019819C)
06 Questions jointes de
- Theo Francken à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Les interprètes afghans" (55017813C)
- Jasper Pillen à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Les interprètes et les "fixeurs" de la Défense belge en Afghanistan" (55017857C)
- Christophe Lacroix à Ludivine Dedonder (Défense) sur "L'aide apportée par la Belgique aux interprètes et fixeurs afghans" (55018377C)
- Guillaume Defossé à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La sécurité des interprètes et fixeurs afghans" (55019819C)

06.01 **Theo Francken** (N-VA): Mevrouw de minister, terwijl de westerse landen met de terugtrekking van hun troepen bezig zijn, rest de vraag wat er dient te gebeuren met de Afghaanse medewerkers die hen jarenlang trouw hebben bijgestaan. De kabinetten Defensie en Asiel en Migratie werken aan een asielregeling voor Afghaanse

06.01 **Theo Francken** (N-VA): Les collaborateurs afghans qui nous ont assistés sur place pourraient venir vers notre pays moyennant un visa humanitaire.

tolken en fixers die ons hebben geassisteerd. Hun levens zouden in gevaar zijn, nu de taliban weer terrein wint. Uit veiligheidsoverwegingen zou hun een leven bij ons worden aangeboden via een asielprocedure of een humanitair visum. Ik had van de heer Mahdi begrepen dat er al één was afgeleverd.

Aan hoeveel personen is er nu al een humanitair visum afgeleverd? Zijn die ondertussen ook al aangekomen in België of zijn die nog ginder?

Hoeveel personen betreft het maximaal, met andere woorden hoeveel lokale medewerkers heeft Defensie gecontracteerd in haar bijna tien jaar durende aanwezigheid in het land?

Heeft de asielregeling enkel betrekking op de personen zelf of ook op hun directe of brede familie? Hoeveel personen zouden in totaal voor de regeling in aanmerking komen?

Bepaalde contacten verliepen veeleer op losse basis. Wat is het criterium waarop mensen geholpen worden? Is dat discretionair of dienen ze een arbeidscontract met Defensie voor te leggen?

Hoe zal de screening verlopen? Zal de regering hiervoor nog een team ter plaatse sturen of beschikt Defensie al over de nodige gegevens of doorlichting van die personen?

Sommigen van hen, misschien zelfs een meerderheid, hebben ook voor andere landen gewerkt, waaronder zeker Duitsland. Ook Duitsland heeft een regeling uitgewerkt en biedt asiel aan. Hoeveel personen hebben exclusief met de Belgische Defensie samengewerkt? Zijn wij hierover met de Duitsers in gesprek? Hoe ziet die regeling eruit? Graag ook meer uitleg over de regeling zelf.

Combien de visas ont-ils déjà été délivrés et combien de personnes sont-elles venues en Belgique? De combien de personnes s'agit-il au maximum? Ce dispositif s'applique-t-il également à leur famille directe ou élargie? Tous les contacts n'ont pas été formalisés. Les personnes en question doivent-elles pouvoir présenter un contrat? Comment le *screening* se déroulera-t-il? Certains collaborateurs travail-laient simultanément pour l'Allemagne, qui leur offre également l'asile. Qu'a-t-il été convenu avec l'Allemagne? Je souhaiterais également obtenir plus d'informations relatives au dispositif belge.

06.02 **Jasper Pillen** (Open Vld): Ik verwijs naar de ingediende vraag.

De krant De Standaard berichtte op 17 mei dat u en uw collega van Migratie en Asiel een kader uitwerken om Afghaanse burgers die taken hebben verricht (zoals tolken of fixen) voor de Belgische Defensie een toekomst te geven in ons land.
Ik heb hierover de volgende vragen:
Graag een stand van zaken in dit dossier.
In de pers wordt gesproken over “nog geen 100 personen". Klopt dit? Geldt de regeling ook voor hun familie?
Gaat het om de huidige tolken en fixers? Onze Defensie is al meer dan 15 jaar actief in Afghanistan, ook op andere plaatsen dan waar men nu gelegerd is. Komen personen die in het verleden taken hebben verricht in het belang van onze Defensie ook in aanmerking voor de regeling?

06.02 **Jasper Pillen** (Open Vld): *Je souhaiterais obtenir un état de la question. Est-il correct qu'il s'agit de moins de 100 personnes? Les personnes ayant travaillé pour la Défense dans le passé peuvent-elles également bénéficier de ce dispositif?*

06.03 **Christophe Lacroix** (PS): Monsieur le président, pour gagner du temps, je serai très précis sur cette question.

Pourrions-nous en savoir plus sur l'état d'avancement de ce dossier, en lien avec le secrétaire d'État en charge de l'Asile et la Migration? Est-il d'ores et déjà possible de connaître la procédure qui sera utilisée pour accueillir ces courageuses personnes qui ont œuvré pour la paix et la démocratie? Sur quelle base, quels critères ces personnes seront-elles concrètement retenues par la Belgique

06.03 **Christophe Lacroix** (PS): Hoever staat het met dit dossier, dat ook raakt aan de bevoegdheid van de staatssecretaris voor Asiel en Migratie? Welke procedure zal er gevolgd worden om die moedige mensen op te vangen, die zich ingezet hebben voor vrede en democratie? Op basis van

(contrat de travail avec la Défense, par exemple)? Pourriez-vous nous communiquer un ordre de grandeur concernant le nombre de personnes et de familles concernées par la procédure? Enfin, des accords conjoints sont-ils prévus dans ce cadre avec les pays européens qui ont, eux aussi, collaboré avec des interprètes et fixeurs afghans?

welke criteria zullen ze geselecteerd worden? Over hoeveel personen gaat het? Zullen er afspraken gemaakt worden met Europese landen die ook samengewerkt hebben met Afghaanse tolken en fixers?

06.04 **Guillaume Defossé** *(Ecolo-Groen): Avec la fin de la mission en Afghanistan, de nombreuses personnes afghanes qui sur une période de vingt ans ont aidé et accompagné les troupes étrangères se retrouvent aujourd'hui dans une situation périlleuse. Notre pays ne peut partir en laissant ces personnes à la merci d'éventuelles représailles.*

Il a été dit dans la presse que la Belgique apporterait de l'aide et garantirait la sécurité de ces interprètes et fixeurs.

Madame la ministre, pouvez-vous nous dire quels critères seront retenus pour qu'une personne puisse avoir accès à cette aide? Combien cela concerne-t-il de personnes?

Comment concrètement ces personnes seront-elles aidées et soutenues? Qu'allons-nous ou que leur avons-nous proposé?

Qu'en est-il de leur famille? Sont-elles également couverte et protégées?

06.04 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): *Nu de missie in Afghanistan ten einde loopt, bevinden veel Afghanen die de buitenlandse troepen twintig jaar lang geholpen hebben, zich nu in een gevaarlijke situatie. Ons land mag niet lijdzaam toezien terwijl zij het slachtoffer worden van represaillemaatregelen. Uit de pers vernemen we dat ons land deze tolken en fixers zou helpen en hun veiligheid zou waarborgen.*

Op basis van welke criteria kunnen zij aanspraak maken op die hulp? Over hoeveel personen gaat het? Op welke manier zullen ze geholpen worden? Wordt hun familie ook beschermd?

06.05 Minister **Ludivine Dedonder**: Defensie heeft gedurende jaren verschillende lokale tolken en fixers in Afghanistan ingezet. België en Defensie in het bijzonder willen daarbij hun verantwoordelijkheid nemen en elk dossier aan een aantal criteria toetsen, zoals de tijd die iemand ter plaatse voor Belgische detachementen heeft gewerkt en de verdiensten van de persoon in kwestie. De aanvragen tot een humanitair visum hebben betrekking op de persoon in kwestie en diens familie, maar worden beperkt tot het kerngezin, minderjarige kinderen en partner. In de procedure die werd uitgewerkt, is er ook aandacht voor het veiligheidsaspect, aangezien alle betrokken personen steeds onderwerp zullen zijn van de nodige veiligheidsscreenings.

De lijst van personen die in het verleden voor Defensie in Afghanistan hebben gewerkt, bevat minder dan dertig personen. Die personen werkten niet altijd uitsluitend voor België, maar werden vaak nadien ook ingehuurd door andere landen. Het staat die personen bijgevolg vrij om een visum te vragen voor een ander land. Daarvoor bestaan er geen bilaterale akkoorden.

In een land als Afghanistan, met zijn specifieke oorlogsomstandigheden, is het niet evident om, na al die jaren en met een beperkte Belgische aanwezigheid ter plaatse, na de volledige terugtrekking van onze militairen, de vroegere medewerkers terug te vinden en hen te wijzen op de mogelijkheid tot het aanvragen van een visum.

Si des personnes venaient à se présenter et à demander un visa en argumentant qu'elles auraient travaillé pour l'armée belge, des consultations entre le ministère de la Défense, l'Office des étrangers

06.05 **Ludivine Dedonder**, ministre: Notre pays évaluera chaque dossier en fonction de certains critères, tels que la durée de l'assistance et les mérites de la personne. La demande est limitée à la famille nucléaire, aux enfants mineurs et au partenaire. Les *screenings* de sécurité nécessaires sont effectués.

La liste des personnes ayant travaillé pour la Défense en Afghanistan comprend moins de 30 personnes. Certaines d'entre elles ont également travaillé pour d'autres pays, mais il n'existe pas d'accords bilatéraux à ce sujet.

Il n'est pas facile de retrouver nos anciens collaborateurs dans un pays comme l'Afghanistan pour leur signaler la possibilité de demander un visa.

Als mensen een visum aanvragen met als argument dat ze voor het Belgische leger gewerkt hebben,

et le secrétaire d'État à l'Asile et à la Migration auront lieu afin de garantir un bon flux d'informations entre les services et une bonne gestion de ces dossiers spécifiques.

Les cabinets Asile et Migration et Défense se tiendront mutuellement informés à ce sujet.

vindt er overleg plaats tussen het ministerie van Defensie, de Dienst Vreemdelingenzaken en de staatssecretaris voor Asiel en Migratie om de doorstroming van de informatie te waarborgen. De kabinetten van Asiel en Migratie en van Defensie houden elkaar op de hoogte.

06.06 **Theo Francken** (N-VA): Mevrouw de minister, het gaat om minder dan 30 personen. Zijn er al hier? Indien ja, hoeveel zijn dat er dan? Hoeveel visa zijn er al effectief uitgereikt?

06.06 **Theo Francken** (N-VA): Combien de personnes ont-elles déjà obtenu un visa et combien sont-elles déjà arrivées dans notre pays?

06.07 **Ludivine Dedonder**, ministre: Une personne avec sa famille, ce qui fait trois au total.

06.07 Minister **Ludivine Dedonder**: Één persoon en zijn gezin, drie personen in totaal.

06.08 **Theo Francken** (N-VA): Zijn ze al in België aangekomen?

06.09 **Ludivine Dedonder**, ministre: Ils sont ici.

06.10 **Jasper Pillen** (Open Vld): Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord.

Het is dus nog heel beperkt. Ik vermoed dat er nog een en ander zit aan te komen in de nabije toekomst. We zullen de kwestie opvolgen.

06.11 **Christophe Lacroix** (PS): Madame la ministre, je vous remercie pour vos réponses.

06.12 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): Madame la ministre, je vous remercie pour vos réponses. Nous avons des devoirs à remplir vis-à-vis de ces personnes. C'est une question morale et d'honneur. Nous continuerons à suivre le dossier et je suis curieux de voir l'évolution de la situation.

06.08 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): We hebben verplichtingen ten aanzien van die personen. Het vermelde aantal lijkt me aan de lage kant. Ik ben benieuwd hoe de situatie zal evolueren.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

07 Vraag van Peter Buysrogge aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De FN Evolys" (55017815C)
07 Question de Peter Buysrogge à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le FN Evolys" (55017815C)

07.01 **Peter Buysrogge** (N-VA): Mevrouw de minister, FN Herstal heeft een nieuw wapen voorgesteld, de FN Evolys. Het is een nieuw verbeterd ultralicht machinegeweer dat tot drie kilo minder kan wegen dan zijn voorganger, de FN Minimi, dat nog in gebruik is door onze legereenheden.

Aangezien Defensie één van de trouwste gebruikers is van de producten van FN Herstal is het niet ondenkbaar dat de staf interesse heeft in dit wapen, ter vervanging van het huidige arsenaal of ter adaptatie door het *special operations regiment* omwille van het lichtere profiel. Daarover heb ik een aantal vragen.

07.01 **Peter Buysrogge** (N-VA): La FN Herstal a présenté une nouvelle arme, la FN Evolys, une mitrailleuse ultralégère améliorée qui pèse jusqu'à trois kilos de moins que sa prédécesseure, la FN Minimi.

Combien de Minimi de type 5.56 et 7.62 sont-elles encore en service au sein de la Défense? Quelle en

In 2016 kocht Defensie 242 Minimi's aan ter vervanging van de verouderde FN MAG. Hoeveel Minimisystemen van het type 5.56 en 7.62 heeft Defensie momenteel nog in gebruik? Wat is hun verwachte levensduur?

Heeft Defensie interesse in het aannemen van een nieuw wapensysteem in de komende jaren ter vervanging van de Minimi's? Met andere woorden, heeft Defensie interesse in het aankopen van dit nieuwe toestel?

Heeft Defensie als gebruiker van de FN Minimi's contacten met het bedrijf gehad voor mogelijke interesse in testen, gebruiken of aankoop?

est la durée de vie espérée? La Défense est-elle intéressée par l'achat de cette nouvelle mitrailleuse pour remplacer la Minimi? La Défense a-t-elle pris contact avec l'entreprise pour des tests, une éventuelle utilisation ou un achat?

07.02 Minister **Ludivine Dedonder**: Mijnheer Buysrogge, de verwachte operationele levensduur van de in 2016 aangekochte Minimi's is 2030. Einde de jaren 80 werden er 3.000 Minimi's 5.56 aangekocht, waarvan er momenteel nog ongeveer 1.000 operationeel zijn. Door de *end of life upgrade* van 2013 kon de levensduur verlengd worden tot 2025.

Het wapen Evolys is een nieuw type wapen dat wezenlijk verschillend is van de Minimi. In vergelijking met de Minimi heeft het geen tweede loop, kan het niet gemonteerd worden op voertuigen en heeft het een hogere vuurkadans, die echter minder lang kan aangehouden worden.

Dit maakt het eventueel geschikt voor specifieke opdrachten en voor lichte eenheden binnen Defensie, maar het kan niet als de vervanger van de Minimi beschouwd worden.

FN Herstal heeft Defensie geïnformeerd over de Evolys en heeft een demonstratie gegeven.

07.02 **Ludivine Dedonder**, ministre: La durée de vie opérationnelle escomptée des Minimi achetées en 2016 expire en 2030.

À la fin des années 80, 3 000 Minimi 5.56 ont été achetées dont 1 000 environ sont encore opérationnelles. Grâce à la mise à niveau de fin de cycle effectuée en 2013, la durée de vie a pu être prorogée jusqu'en 2025.

Par rapport à la Minimi, la mitrailleuse Evolys n'est pas une arme à deux coups, elle ne peut pas être montée sur un véhicule et dispose d'une cadence de tir supérieure, mais moins longue. Cette arme convient donc pour des missions spécifiques et des unités légères, mais ne peut pas remplacer la Minimi. La FN a présenté une démonstration de la mitrailleuse Evolys à la Défense.

07.03 **Peter Buysrogge** (N-VA): Mevrouw de minister, bedankt voor uw antwoord. Ik leid daaruit af dat het niet kan gelden als volledige vervanging van dat type Minimi, maar dat er wel interesse is binnen Defensie. Er is in ieder geval contact geweest en een voorstel gedaan. Het zou mogelijk kunnen worden ingezet voor speciale eenheden. Ik ga er ook vanuit dat één en ander volgens de geijkte procedures zal verlopen, wanneer dat toestel aangekocht zal worden.

Het is wel interessant dat deze markt verder verkend wordt en dat we, wanneer er nieuwe toestellen aanwezig zijn, de opportuniteit voor een aantal specifieke diensten grijpen en dat deze piste onderzocht wordt.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

08 Samengevoegde vragen van

- Peter Buysrogge aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De helikoptercapaciteit van Defensie" (55017816C)
- Jasper Pillen aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De helikoptercapaciteit van Defensie" (55017862C)
08 Questions jointes de
- Peter Buysrogge à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La capacité hélicoptère de la Défense" (55017816C)
- Jasper Pillen à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La capacité hélicoptères de la Défense" (55017862C)

08.01 **Peter Buysrogge** (N-VA): Mevrouw de minister, de Alouette III heeft haar laatste vlucht op het fregat Leopold I volbracht en wordt uit dienst genomen. De NH90 neemt deze taak nu volwaardig over. Niet alleen is dit het einde van een tijdperk, het heeft ook een zeer reële impact op de resterende helikoptercapaciteit van Defensie en het dossier van de eventuele uitbesteding van SAR-opdrachten en de mogelijke vervanging van dit type toestellen.

Ik verwijs graag naar uw antwoord in februari 2021, waarin u zei: “De studie aangaande de toekomstige helikoptercapaciteit van Defensie ter ondersteuning van de medische en landcomponent is nog steeds lopende. De resultaten zullen mij eerstdaags worden voorgesteld. In die context kan pas diepgaander op de kwestie worden ingegaan wanneer ik over alle elementen beschik."

Heeft Defensie u die studie intussen bezorgd? Welke pistes zijn mogelijk? Is het volgens u mogelijk om zowel de NH90 TTH als de A109 te vervangen door één toestel dat beide functies kan vervullen of is Defensie op zoek naar twee types helikopters?

Bestaat de mogelijkheid voor de conversie van een of meerdere TTH naar de NFH-standaard voor de versterking van onze capaciteit op het vlak van SAR en de bezetting van onze fregatten? Wordt de uitbesteding van SAR-opdrachten om NH90's voor dienst op de fregatten vrij te maken nog bekeken als een valabele piste?

Heeft de verhoogde inzet van de A109 voor andere taken ter ontlasting van de NH90 invloed op de levensduur van hun programma? Is een snellere vervanging noodzakelijk? Ook andere Europese landen zijn op zoek naar nieuwe toestellen voor tactisch transport. Hoe verloopt de zoektocht van Defensie naar strategische partners voor die vervanging? Ziet u dit eventueel passen binnen eerdere plannen voor een geïntegreerd Benelux Helikopter Commando?

Ook de McDonnell Douglas 902-helikopters van de Directie luchtsteun zouden stilaan aan vervanging toe zijn. Wordt er gekeken naar de mogelijkheden voor een gemeenschappelijke aankoop voor de verschillende overheidsdiensten? Tot slot, wat is het lot van de laatste Alouette III-helikopters? Worden deze nog verkocht of eventueel ter beschikking gesteld van het WHI, dossier dat hier nog ter sprake zal komen?

08.01 **Peter Buysrogge** (N-VA): L'hélicoptère Alouette III est retiré du service et le NH90 hérite de ses tâches.

La ministre a-t-elle entre-temps déjà reçu l'étude de la Défense au sujet de la future capacité en hélicoptères pour l'appui aux Composantes Terre et Médicale? Quelles sont les pistes de réflexion? Qu'en est-il de la concrétisation des opérations de recherche et de sauvetage (SAR)? Le recours accru aux A109 pour d'autres tâches afin de délester les NH90 influe-t-il sur la durée de vie de leur programme? Comment évolue la quête de partenaires stratégiques de la Défense pour un éventuel remplacement? Cette recherche peut-elle s'inscrire dans les plans antérieurs pour un commando d'hélicoptères intégré pour le Benelux? Qu'en est-il des appareils de la Direction Appui aérien? Qu'advient-il des derniers hélicoptères Alouette III?

08.02 **Jasper Pillen** (Open Vld): De Alouette III vetrok tijdens het Hemelvaartweekend op een laatste missie. Mijn vraag is dus enigszins gedateerd. Intussen is het toestel al terug en na een kleine ceremonie is het met pensioen gegaan. In februari zei u als antwoord op vragen van de heer Buysrogge en mezelf al dat u eerstdaags een

08.02 **Jasper Pillen** (Open Vld): L'Alouette III a accompli sa dernière mission. En février, la ministre a déclaré qu'elle attendait une étude sur la capacité future en

studie verwachtte over de toekomstige helicapaciteit. Kunnen wij de resultaten van die studie krijgen? Krijgen wij inzage?

Wat is uit de studie gebleken? Plant Defensie de ingebruikname van nieuwe LUH- of TTH-helikopters of een combinatie van beide? In dat geval krijg ik graag wat meer informatie over de procedure die daarvoor zal worden gebruikt. In welke fase bevindt die zich momenteel?

Ik ben een voorstander van pooling en sharing met onze buurlanden die interessante types van helikopters gebruiken, zoals de NH90 of de EC145. Heeft de studie dit onderzocht?

De opmerking die de voorzitter gaf over de politie vond ik terecht. Ook ik heb hier al schriftelijke vragen over gesteld.

Wat is de huidige stand van zaken in verband met de NH90 TTH? Wat zal Defensie met deze toestellen doen? Ik vernam dat hun aantal zou afnemen.

Wat zal er in de toekomst met de Alouette III-toestellen gebeuren? Zijn die aan het WHI toegekend en krijgen ze een specifieke locatie toebedeeld?

hélicoptères.

Pouvons-nous y avoir accès? Qu'en est-il ressorti en ce qui concerne les nouveaux avions et les possibilités de *pooling* et *sharing* avec les pays voisins? Qu'en est-il des appareils NH90 TTH? Qu'adviendra-t-il des hélicoptères Alouette III?

08.03 Minister **Ludivine Dedonder**: De studie over de toekomstige helikoptercapaciteit is zo goed als afgerond op het niveau van de staf. De evolutie van de helikoptercapaciteit zal bijgevolg worden opgenomen in de bijgewerkte strategische visie en eventueel in de militaire programmawet. Beide documenten zullen aan de parlementsleden worden voorgelegd.

Uit de eerste resultaten blijkt dat de beschikbaarheid van de bestaande NH90-helikoptercapacteit laag ligt. Deze toestand is niet eigen aan de Belgische Defensie, dit treft ook de andere naties die met de NH90 vliegen. De NH90 bestaat in twee versies, de NATO Frigate Helicopter of NFH en de Tactical Transport Helicopter of TTH. Vele onderdelen verschillen van elkaar, bijvoorbeeld de *avionics*, de radar en de sonar. De TTH kan dan ook niet tot een NFH-versie omgevormd worden. We bestuderen nu onder andere hoe de uitvoering van de opdrachten van de TTH op de beste manier gegarandeerd kan worden. Voor de opdrachten die aan de NFH worden toevertrouwd, wordt geanalyseerd hoe Defensie haar engagementen in het domein van de *antisubmarine warfare* aan boord van de fregatten en op het gebied van *Search and Rescue* kan nakomen.

08.03 **Ludivine Dedonder**, ministre: L'étude sur la capacité future en hélicoptères est pratiquement terminée au niveau de l'état-major. L'évolution de la capacité en hélicoptères sera reprise dans la vision stratégique actualisée et éventuellement dans la loi de programmation militaire. Les deux documents seront soumis au Parlement. Il semble qu'au niveau de sa disponibilité, la capacité en hélicoptères NH90 existante laisse à désirer.

C'est également le cas des autres nations qui utilisent des NH90. Ce type existe en deux versions, à savoir comme hélicoptère de frégate de l'OTAN (NFH) et en Tactical Transport Helicopter (TTH), qui sont indépendantes l'une de l'autre et dont de nombreuses pièces sont différentes. Une transformation n'est donc pas possible. Nous examinons à présent comment assurer au mieux les missions du TTH. Pour le NFH, la Défense analyse la manière dont elle peut respecter au mieux ses engagements en matière d'*antisubmarine warfare* à bord des frégates et en matière de SAR.

08.04 **Peter Buysrogge** (N-VA): We zullen nog wat op onze honger moeten blijven. In februari zei u nog dat de studie eerstdaags opgeleverd zou worden, nu zegt u dat de studie zo goed als opgeleverd is door de staf. Ik weet niet waar het verschil zit tussen eerstdaags opleveren en zo goed als opgeleverd door de staf. We zijn ondertussen meer dan vier maanden verder. Ik leid daaruit af dat het verhaal meegenomen zal worden in de strategische visie. We zullen dus nog eventjes op onze honger moeten blijven om te zien welke richting het precies zal uitgaan. We blijven dit alleszins opvolgen.

08.04 **Peter Buysrogge** (N-VA): Plus de quatre mois se sont déjà écoulés et j'imagine que les conclusions de l'étude seront intégrées à la vision stratégique.

08.05 **Jasper Pillen** (Open Vld): Ik heb liever dat het werk grondig wordt gedaan dan te snel. Als de minister meent hier samen met de staf haar tijd voor te moeten nemen, dan moet ze dat doen. De update van het strategische plan is beschreven door deskundigen en er wordt nu druk over overlegd in de interkabinettenwerkgroep. Na het reces komt de minister met een update en met een voorstel van programmawet. We moeten de minister en de staf die tijd geven.

Met het verdwijnen van de Alouette III, de quasi onbeschikbaarheid van de TTH en de afbouw van de Agusta wordt er naar een betrouwbare defensiehelikoptercapaciteit van vier NH90 NAVO-fregathelikopters gegaan. Die situatie is niet houdbaar voor de komende jaren. Na de zomer moeten we gebruikmaken van de werkzaamheden van het strategisch comité en u om hier een mouw aan te passen, zodat we medio tot eind jaren 20 weer over een volledig operationele helikoptercapaciteit kunnen beschikken. Ik blijf herhalen dat een helikopter voor Defensie als een Zwitsers mes moet zijn, men moet er allerlei dingen mee kunnen doen. Dat is onontbeerlijk voor een moderne Defensie.

08.05 **Jasper Pillen** (Open Vld): Je préfère que le travail soit réalisé en profondeur plutôt que dans la précipitation. Il est logique que cela nécessite pas mal de concertation. Après les vacances parlementaires, la ministre présentera une mise à jour et une proposition de loi-programme. Au vu des changements au niveau du matériel, nous évoluons vers une capacité de 4 hélicoptères de frégate de l'OTAN NH90. Cette situation n'est plus tenable. Nous devons pouvoir revenir à une capacité d'hélicoptères pleinement opérationnelle, avec des appareils polyvalents.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

09 Vraag van Peter Buysrogge aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De kwartieren van de toekomst" (55017817C)
09 Question de Peter Buysrogge à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Les quartiers du futur" (55017817C)

09.01 **Peter Buysrogge** (N-VA): Mevrouw de minister, de regering nam de beslissing om *kwartieren van de toekomst* niet te behouden in de lijst van projecten voor het Europees herstelfonds. Toen ik u hierover in april ondervroeg, gaf u aan dat deze deel zullen uitmaken van het federaal plan voor relance en investeringen en dat dit geen impact zal hebben op de projecten of op de geplande uitvoerings-periode. Details over de financiering wenste u nog niet te geven omdat de locaties nog niet gekend waren.

Op 7 maart communiceerde de u wellicht niet onbekende burgemeester van Charleroi, Paul Magnette, de kandidatuur van zijn stad en verklaarde hij zich vrij zegezeker te voelen. Er kan dus moeilijk sprake zijn van een geheim. Welke gemeenten in Oost-Vlaanderen en Henegouwen zijn momenteel nog in de running voor de inplanting van een kazerne van de toekomst?

U gaf aan niet in detail te willen treden over de exacte benodigde middelen tot de keuze was gemaakt. Kan u wel bevestigen dat de beloofde 100 miljoen euro voor de bouw ook effectief door Defensie

09.01 **Peter Buysrogge** (N-VA): Le gouvernement a décidé de retirer les "quartiers du futur" de la liste du fonds de relance européen et de les inclure dans le plan de relance fédéral. Cela n'aurait aucune incidence sur les projets ou la période de mise en œuvre prévue. Un budget concret ne pourra être établi qu'une fois les emplacements fixés, mais le bourgmestre de Charleroi s'est déjà déclaré confiant.

Quelles communes de Flandre orientale et du Hainaut sont-elles actuellement en lice pour l'implantation d'une caserne du futur? Le budget de 100 millions

wordt gevraagd voor het federale plan? Welke garanties hebt u van uw coalitiepartners gekregen dat u dit geld zult krijgen?

U gaf aan dat een verfijning van de financiering voor later is. Is deze 100 miljoen euro enkel bestemd voor de bouw van de kazernes of ook voor de aankoop van gronden en het aantrekken van eventuele partners om deze te bebouwen? Met welke partners uit de privésector, de industrie of de veiligheidsdiensten is Defensie momenteel in gesprek over synergieën met betrekking tot de samenwerking om *kazernes van de toekomst* vorm te geven? Heeft Defensie dan ook oog voor een publiek-private samenwerking met een financiële inbreng van deze partners? Hoeveel zou die kunnen bedragen?

d'euros sera-t-il maintenu? À quoi ces "quartiers du futur" ressembleront-ils?

09.02 Minister **Ludivine Dedonder**: Mijnheer Buysrogge, er werd nog geen beslissing genomen over de inplanting van de nieuwe kwartieren. In Wallonië wordt een kazerne gepland in Henegouwen. Charleroi behoort inderdaad tot de mogelijkheden. Voor Vlaanderen wordt een nieuw kwartier in Oost-Vlaanderen gepland. Meerdere locaties worden nog onderzocht.

Er wordt in de komende jaren inderdaad 100 miljoen euro voorzien binnen de federale begroting voor de realisatie van *kwartieren van de toekomst*, bovenop de meerjarenbegroting van Defensie. Deze 100 miljoen euro kan worden aangewend voor het geheel van de uitgaven verbonden aan de realisatie van *kwartieren van de toekomst*.

Het overleg met lokale actoren en mogelijke toekomstige partners werd opgestart maar kan pas geconcretiseerd worden na de eindbeslissing over de locatie van de kwartieren en de uitwerking van het overeenkomstige lokale masterplan.

09.02 **Ludivine Dedonder**, ministre: Rien n'a encore été décidé en ce qui concerne les emplacements. Un quartier neuf sera construit en Flandre orientale et un autre dans la province du Hainaut. Un budget de 100 millions d'euros a effectivement été alloué à cette fin par le gouvernement fédéral, en plus du budget pluriannuel de la Défense. Il faudra attendre la décision sur les sites pour pouvoir lancer la consultation avec les acteurs locaux et les éventuels futurs partenaires.

09.03 **Peter Buysrogge** (N-VA): Er is nog niet zoveel evolutie sedert onze vorige vraag. U zegt dat de gesprekken nog lopende zijn en dat er nog altijd met verschillende besturen gesproken wordt. Ik zou u willen oproepen om dat verder op te volgen en effectief over te gaan tot de realisatie.

Eén van mijn vragen ging over het concept van de kazerne van de toekomst en de samenwerking met de privésector, de onderzoekinstellingen enzovoort. Ik heb er begrip voor dat dit nog niet tot in de puntjes uitgewerkt is, maar puur conceptueel lijkt het mij wel interessant om dat ook mee te nemen in dat verhaal. Ik denk dat er veel opportuniteiten in die samenwerking zitten, zodat Defensie ook echt een stuk van de samenleving kan worden. Ik beschouw het als een opportuniteit om de kazernes van de toekomst in die zin vorm te geven. Ik hoop wel dat we verder kunnen nadenken over de manier waarop dat moet gebeuren. Ik ben uw bondgenoot om daar verder mee over na te denken.

09.03 **Peter Buysrogge** (N-VA): Les choses ne semblent guère évoluer. J'exhorte la ministre à passer à la réalisation. La collaboration avec le secteur privé et les instituts de recherche offre de nombreuses opportunités. Ainsi, la Défense peut devenir un maillon de cette collaboration.

L'incident est clos.
Het incident is gesloten.

10 Question de Kattrin Jadin à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La possible participation de la Turquie au projet PESCO" (55017827C)
10 Vraag van Kattrin Jadin aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De mogelijke deelname van Turkije aan het PESCO-project" (55017827C)

10.01 **Kattrin Jadin** (MR): Monsieur le président, madame la ministre, selon diverses sources diplomatiques, Ankara aurait postulé pour une participation de la Turquie au projet européen PESCO auprès des autorités néerlandaises qui coordonnent ce projet de mobilité militaire de l'Union européenne. Avec le Canada, les États-Unis et la Norvège, l'Union européenne avait déjà accepté l'implication de trois pays tiers.

En l'occurrence, et d'autant plus au vu de la relation tendue et problématique de la Turquie avec les pays membres de l'Union européenne tels que la Grèce ou Chypre, je me demande comment l'Union européenne réagira face à cette demande de coopération.

Madame la ministre, qu'en est-il d'une éventuelle participation de la Turquie au projet PESCO? Quelle est la position belge face à cette demande de participation? Sous quelles conditions une participation turque serait-elle acceptable?

10.01 **Kattrin Jadin** (MR): Naar verluidt heeft Turkije een verzoek ingediend om deel te nemen aan het Europese PESCO-project Militaire Mobiliteit. De EU heeft de deelname van drie derde landen (Canada, Noorwegen en de VS) al aanvaard.

Hoe zal de EU reageren, gezien de gespannen relaties tussen Turkije en Griekenland of Cyprus? Wat is het Belgische standpunt?

10.02 **Ludivine Dedonder**, ministre: Monsieur le président, madame Jadin, je peux vous confirmer que l'ambassadeur turc auprès de l'Union européenne a introduit, le 30 avril 2021, une lettre à son homologue néerlandais dans laquelle la Turquie exprime sa volonté de participer en tant que pays tiers au projet PESCO sur la mobilité militaire.

Les Pays-Bas assument la direction de ce projet PESCO. Le Conseil a établi, le 5 novembre 2020, les conditions générales selon lesquelles les pays tiers pourraient être invités, à titre exceptionnel, à participer à des projets PESCO donnés, ouvrant ainsi la voie à une coopération renforcée et plus ambitieuse en matière de défense avec les partenaires dans le cadre de l'Union européenne.

Grâce à cette décision, les États tiers pouvant apporter une valeur ajoutée à un projet PESCO peuvent être invités à participer, si toutefois ils remplissent les conditions politiques, légales et techniques. Pour l'instant, la Turquie ne remplit pas toutes les conditions stipulées dans l'article 3 de la décision du Conseil. Notamment, la Turquie n'a pas conclu avec l'Union européenne un accord sur la sécurité des informations. Il reviendra aux Pays-Bas, leaders de ce projet, de consulter les membres et donc la Belgique sur cette question.

10.02 Minister **Ludivine Dedonder**: Op 30 april 2021 heeft de Turkse ambassadeur bij de EU te kennen gegeven dat zijn land als derde land wenst deel te nemen aan het PESCO-project Militaire Mobiliteit, dat door Nederland geleid wordt.

Krachtens de voorwaarden die de Raad in 2020 vastgesteld heeft, kunnen derde landen die een meerwaarde voor een project kunnen betekenen, uitgenodigd worden om er bij wijze van uitzondering aan deel te nemen voor zover ze aan bepaalde politieke, wettelijke en technische voorwaarden voldoen. Turkije voldoet niet aan alle voorwaarden. Dat land heeft meer bepaald geen akkoord met de EU gesloten inzake de beveiliging van informatie.

Het komt Nederland toe de leden over die kwestie te raadplegen.

10.03 **Kattrin Jadin** (MR): Madame la ministre, je vous remercie.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

11 Samengevoegde vragen van
- Jasper Pillen aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De cybercomponent" (55017854C)
- Steven Creyelman aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het cyberplan en de geplande cybercomponent" (55018003C)
- Kattrin Jadin aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De oprichting van een gezamenlijke eenheid in de strijd tegen cyberaanvallen" (55019321C)
11 Questions jointes de

- Jasper Pillen à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La composante cyber" (55017854C)
- Steven Creyelman à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le cyberplan et le projet de composante cyber" (55018003C)
- Kattrin Jadin à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La création d'une unité conjointe pour lutter contre les cyberattaques" (55019321C)

11.01 **Jasper Pillen** (Open Vld): Mevrouw de minister, hoe ver staat het met de door u aangekondigde oprichting van een cyber-component. Ik had graag een toelichting op het vlak van personeel, budget en huisvesting.

Zal die Belgische cybercomponent defensieve en offensieve acties kunnen uitvoeren? Op welke manier zal samengewerkt worden met de overheidsdiensten die cyberveiligheid als kerntaak hebben? Dat zijn er heel wat. Zal er een samenwerking zijn? Wordt er ook met de privésector samengewerkt?

11.01 **Jasper Pillen** (Open Vld): Qu'en est-il de la création d'une composante cyber? Quelle sera sa composition et quelles seront ses missions? Une collaboration avec d'autres services publics et avec le secteur privé est-elle prévue?

11.02 **Steven Creyelman** (VB): Mevrouw de minister, in uw beleidsverklaring hebt u aangekondigd dat u de cybercapaciteit van Defensie gevoelig zult uitbreiden en dat dat zich op een termijn van vijf jaar zal vertalen in een volwaardige vijfde component. U zou bovendien de bestaande cybercapaciteit bij ADIV willen versterken en nagaan hoe hoger gespecialiseerde cyberprofielen makkelijk kunnen worden aangeworven en het verloop van dit soort profielen beperkt kan worden. Daarnaast stelde de regering op 20 mei 2021 een cybersecurityplan in het vooruitzicht, mede en niet uitsluitend ingegeven door de DDOS-aanval op Belnet van 4 mei 2021.

Werd Defensie betrokken bij de opmaak van het cybersecurityplan en op welke manier is dat gebeurd?

Zijn de plannen van de minister met betrekking tot de oprichting van een cybercomponent compatibel met dat cybersecurityplan?

Is er sprake van de verschillende initiatieven met betrekking tot cyberveiligheid en indien ja, in welke mate?

Heeft het zogenaamde cybersecurityplan een invloed op de tijdlijn voor de oprichting en de uitdieping van de cybercomponent bij Defensie, zoals u die voor ogen hebt?

11.02 **Steven Creyelman** (VB): Une composante cyber à part entière devrait voir le jour d'ici cinq ans. La ministre souhaite également renforcer la cyber-capacité au sein du SGRS. Le 20 mai 2021, le gouvernement a annoncé une stratégie de cybersécurité.

La Défense a-t-elle été associée à sa rédaction? Le projet de création d'une composante cyber est-il compatible avec la stratégie de cybersécurité?

11.03 **Kattrin Jadin** (MR): Monsieur le président, madame la ministre, face à la hausse des cyberattaques, la Commission européenne a décidé de réagir et a présenté sa future unité européenne de cybersécurité qui sera mise en place d'ici 2023.

Elle aura comme objectif de lutter contre le nombre croissant de cyberincidents graves qui ont des répercussions sur les services publics ainsi que sur la vie des entreprises et des citoyens de l'Union européenne. Les pays participants pourront également se servir de l'unité pour en faire une plate-forme de partage et d'entraide.

Madame la ministre, ce projet européen aura-t-il des influences sur la mise en place de la composante belge en la matière? Par quel biais la Belgique est-elle impliquée dans le projet de l'Union européenne? Est-il prévu que chaque État membre mette des experts à disposition de cette unité?

11.03 **Kattrin Jadin** (MR): De Europese Commissie heeft besloten op het toenemende aantal cyberaanvallen te reageren en heeft daartoe een gezamenlijke cybereenheid voor-gesteld, die in 2023 operationeel zal zijn.

Zal dat project een invloed hebben op de Belgische pendant van die eenheid? Hoe is België bij dit project betrokken? Zullen de lidstaten deskundigen ter beschikking moeten stellen van deze eenheid?

11.04 Minister **Ludivine Dedonder**: Mijnheer de voorzitter, voor de oprichting van de cybercomponent werken we aan het nodige budget en de nodige investeringen voor het versterken van de huidige capaciteit. Daarnaast heb ik een projectofficier aangewezen om deze transformatie vanaf deze zomer te begeleiden.

De cyberstrategie van Defensie voorziet in capaciteiten om vrijheid van beweging te garanderen en effecten te kunnen genereren in de cyberspace. Dit omvat *cyber security operations, cyber defence operations, cyber intelligence surveillance and reconnaissance operations* en *offensive cyber operations*. Dit komt overeen met het NAVO-Cyber Operation Framework.

Defensie is lid van de Belgische Cyber Security Coalition en werkt samen met de Veiligheid van de Staat, het CCB, de FCCU en het parket. Defensie biedt expertise aan, levert steun bij onderzoeken en onderhoudt contact met de defensiegerelateerde industrie in het kader van grote incidenten. De versie 2.0 van de nationale Cyber Security Strategy België werd op initiatief van het CCB en in onderling overleg met alle betrokken actoren, waaronder dus eveneens Defensie, opgesteld. Voornamelijk werd het CCIV-Platform 4 Cyber, waar zowel het CCB als Defensie een permanente vertegenwoordiging hebben, gebruikt als belangrijkste overlegplatform om tot de finale tekst te komen.

De geplande evolutie van de huidige cybercapaciteit naar een cybercomponent zal de principes van dit *framework* nog verder ontwikkelen. De bijkomende verantwoordelijkheden die in de nieuwe nationale Cyber Security Strategy België aan Defensie toebedeeld worden, zijn complementair met de verantwoordelijkheden die de overige relevante nationale cyberactoren op zich zullen nemen en volledig compatibel met dit *cyber space operations framework*.

De versie 2.0 van de nationale Cyber Security Strategy België is een revisie van de eerste, in 2012 gepubliceerde strategie. Dit visiedocument bepaalt een nationale strategie die een geïntegreerd en coherent beleid met betrekking tot toekomstige initiatieven mogelijk maakt en promoot. De integratie en coördinatie van bestaande initiatieven gebeurt tijdens het periodieke overleg van het CCIV-Platform 4 Cyber. De oprichting van de cybercomponent zal een betere invulling mogelijk maken van de bijkomende verantwoordelijkheden die in de nieuwe nationale Cyber Security Strategy België aan Defensie toebedeeld worden. Aangezien het hier om een versterking gaat van de rol van Defensie is er dan ook geen onmiddellijke invloed op de termijnen en tijdslijnen van beide plannen.

11.04 **Ludivine Dedonder**, ministre: Nous nous penchons sur le budget et les investissements nécessaires pour transformer la capacité actuelle en une composante cyber. J'ai désigné un officier de projet pour superviser la transformation à partir de cet été. La cyberstratégie comprend des opérations de cybersécurité, de cyberdéfense et de cyber ISR (*Intelligence, Surveillance and Reconnaissance*) ainsi que des cyberopérations offensives. Ces efforts s'inscrivent dans le *cyber operation framework* de l'OTAN.

En tant que membre de la Cyber Security Coalition Belgium, la Défense collabore avec les autres services de sécurité et le parquet. La version 2.0 de la *Cyber Security Strategy* nationale a été élaborée en concertation avec tous les acteurs, y compris la Défense. La Platform 4 Cyber du CCRS a été la principale plateforme de concertation à cet égard.

La future unité européenne de cybersécurité à laquelle vous faites référence est l'unité cybernétique commune. L'essence même de cette initiative est d'assurer la disponibilité des équipes de réponse rapide au niveau tactique opérationnel, et la mise à disposition de soutien nécessaire.

Ce projet est en partie similaire aux Cyber Rapid Response Teams (CRRT) de la Permanent Structured Cooperation (PESCO) mais a une portée beaucoup plus large. Le projet CRRT se concentre sur l'aspect militaire, tandis que l'unité cybernétique commune s'intéresse également au secteur civil et inclut des éléments tels que la cyberdiplomatie.

U refereert aan de gemeenschappelijke cybereenheid. Het doel van die eenheid is ervoor te zorgen dat de *rapid response teams* op het operationele tactische niveau beschikbaar zijn en dat alle noodzakelijke steun geleverd kan worden. Naast het militaire aspect houdt die eenheid zich ook met de civiele sector en met cyberdiplomatie bezig.

Cette proposition devra toutefois encore être discutée au Conseil européen avant que les prochaines étapes ne puissent être envisagées. L'impact de ces projets sur la Défense est aujourd'hui très limité, puisqu'il n'y a actuellement aucune participation active. Il s'agit en premier lieu de disposer de notre propre capacité cybernétique, développée en conséquence, afin de pouvoir contribuer de manière constructive à ces initiatives internationales. Pour l'instant, le SPF Affaires étrangères est chargé de ce dossier et suivra les discussions le concernant au sein du Conseil européen.

Aangezien men niet actief aan die projecten deelneemt, zijn de gevolgen ervan voor Defensie momenteel zeer gering. Eerst moeten we over een eigen cyber-capaciteit beschikken om in een latere fase aan die internationale initiatieven bij te dragen.

De FOD Buitenlandse Zaken zal de besprekingen over dat dossier in de Raad van de Europese Unie opvolgen.

11.05 **Jasper Pillen** (Open Vld): Mevrouw de minister, u zegt dat de voorbereidingen aan de gang zijn. Het is logisch dat zoiets niet op een ondoordachte manier en op korte termijn gebeurt. U schrijft zich in in het NAVO-kader dat daarvoor bestaat en u werkt samen met andere partners binnen de recent goedgekeurde Belgische strategie. Ik denk dat dit de juiste aanpak is. Wij kijken alvast uit naar verdere concrete stappen.

11.05 **Jasper Pillen** (Open Vld): Les préparatifs sont en cours. Le choix pour le cadre de l'OTAN et la coopération avec les autres partenaires dans le cadre de la stratégie de cybersécurité belge constitue la bonne approche.

11.06 **Steven Creyelman** (VB): Mevrouw de minister, ik ben verheugd over het cyberplan van de regering en uw vijfde component, alsook over het niveau van samenwerking van Defensie met de andere departementen. U stelt dat alles complementair zal zijn, maar we hebben in het verleden al voorbeelden gezien waarbij dat niet het geval is.

U zegt dat de vijfde component zal gewijd zijn aan de bescherming van onze systemen. Ik denk dat de actualiteit recent heeft aangetoond dat dit geen luxe is. Ik denk dan voornamelijk aan het hacken van Belnet en van de systemen van de FOD Binnenlandse Zaken. De aandacht voor cyberveiligheid is dus een goede investering, alleen stel ik me de vraag of Defensie die moet indelen in een nieuwe, afzonderlijke component en of het niet beter zou zijn om een grote interdepartementale dienst op te richten.

Hoe zult u in de praktijk die hooggespecialiseerde profielen aanwerven? U zult daarvoor immers niet alleen de concurrentie moeten aangaan met de andere departementen, maar ook met de privésector. Het zal voor Defensie allicht niet eenvoudig worden om dergelijke profielen aan te werven. Ik wens u veel succes met uw zoektocht.

11.06 **Steven Creyelman** (VB): La sécurisation de nos systèmes, ce n'est pas du luxe. La question est de savoir s'il faut bien créer une nouvelle composante distincte à cette fin. Peut-être serait-il préférable de créer un grand service interdépartemental. Comment compte-t-on recruter des profils hautement spécialisés, car à ce niveau-là, on entre en concurrence avec les autres départements et avec le secteur privé?

11.07 **Kattrin Jadin** (MR): Madame la ministre, ma question était en effet quelque peu différente de celles de mes collègues. Nonobstant, j'ai reçu les éléments de réponse que je demandais, à savoir que la participation de la Défense est moindre dans ce projet européen. C'est tout à fait compréhensible, mais je voulais quand même m'en assurer en posant cette question. La responsabilité première appartiendra à l'Union européenne, mais aussi au SPF Affaires étrangères. Je vous remercie.

11.07 **Kattrin Jadin** (MR): Defensie is dus minder betrokken bij dit Europese project. Dat is begrijpelijk, maar ik wilde het zeker weten. De hoofd-verantwoordelijkheid zal bij de EU én bij Buitenlandse Zaken liggen.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

12 Vraag van Jasper Pillen aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "SHORAD" (55018352C)

12 Question de Jasper Pillen à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La capacité SHORAD" (55018352C)

12.01 **Jasper Pillen** (Open Vld): Mevrouw de minister, de conflicten in Nagorno-Karabach en in de Gazastrook tussen Israël en Palestina tonen opnieuw aan dat offensieve UAV's niet meer weg te denken zijn in moderne conflicten. Onze defensie moet zich volledig inschrijven in een strategie tegen de vijandelijke inzet van dat soort wapens.

Uit wat bestaat de huidige SHORAD-capaciteit van de Belgische defensie?

Plant defensie SHORAD- of VSHORAD-capaciteit op de CaMo-voertuigen of op de toekomstige JLTV's, dus de Amerikaanse jeeps?

In het strategisch plan wordt niet gesproken over SHORAD. In een bijgaande presentatie wordt enkel vermeld dat VSHORAD, wat voordien de Mistralcapaciteit was, onvoldoende relevant was in het toekomstige inzetkader van Defensie. Werkt Defensie momenteel aan een actualisatie van dat standpunt over SHORAD en VSHORAD, bijvoorbeeld in het kader van de update van de strategische visie?

Mijn laatste vraag is achterhaald, dus die laat ik vallen.

12.01 **Jasper Pillen** (Open Vld): Les véhicules aériens sans pilote (UAV) offensifs font désormais partie intégrante des conflits modernes. Pour faire face à cette menace, notre Défense doit se doter d'une capacité de défense aérienne à courte portée (*short range air defense* ou SHORAD).

De quelle capacité SHORAD disposons-nous actuellement? Le plan stratégique indique que cette technologie manque de pertinence. Peut-on encore s'attendre à des progrès dans ce domaine?

12.02 Minister **Ludivine Dedonder**: Tot 2017 beschikte Defensie over een VSHORAD-capaciteit op basis van het wapensysteem Mistral. In de strategische visie voor Defensie van 29 juni 2016 staat ingeschreven dat die capaciteit zou uitdoven.

De defensiestaf bestudeert inderdaad de wederopbouw van een grondgebonden luchtverdedigingscapaciteit. Ik kan evenwel niet vooruitlopen op de conclusies van de studie over de actualisatie van de strategische visie en van de militaire programmeringswet en een eventuele heropstart van een grondgebonden luchtverdedigings-capaciteit.

12.02 **Ludivine Dedonder**, ministre: Jusqu'en 2017, la Défense disposait d'une capacité VSHORAD mettant en oeuvre le système d'arme Mistral, qui a été retiré progressivement à partir de 2016. Une capacité terrestre de défense antiaérienne est à présent à l'étude.

12.03 **Jasper Pillen** (Open Vld): Mevrouw de minister, de strategische visie dateert van 2016. Ondertussen zijn we 2021. China, cyber, drones: het zijn allemaal zaken die amper in die tekst van 2016 voorkomen. Vijf jaar later is het compleet ondenkbaar om het er niet over te hebben. Ik verwachtte het antwoord een beetje, want voor alles wordt verwezen naar het strategisch comité en de update van de strategische visie. Ik kan u ook geen ongelijk geven, het is de logica zelf. Ik onthoud dat de kwestie aan bod zal komen.

Eén ding mogen we niet doen. Ik herinner me de nieuwjaarstoespraak van generaal Gérard over de herintroductie van de Mistral. Laten we niet te fout maken om tegen drones en dronezwermen een Mistral in te zetten. We zullen dan heel veel raketten mogen afschieten. Die technologie is nuttig tegen bepaalde bedreigingen, maar we moeten gaan naar de integratie van bepaalde defensieve systemen in onze aankomende CaMo. Daaraan moet zeker de nodige aandacht worden besteed bij de update van de strategische visie en van de programmawet. We moeten met de Fransen de installatie ervan bekijken.

L'incident est clos.
Het incident is gesloten.

12.03 **Jasper Pillen** (Open Vld): La vision stratégique date de 2016. Nous sommes à présent en 2021 et il est tout à fait inconcevable que ce sujet ne soit abordé.

L'actualisation de la vision stratégique et de la loi de programmation doit être l'occasion d'intégrer certains systèmes de défense dans notre capacité.

13 Questions jointes de
- Guillaume Defossé à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La révélation de secrets sur les bombes nucléaires présentes en Europe" (55018336C)
- Vicky Reynaert à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La divulgation d'informations sensibles secrètes concernant les armes nucléaires" (55018384C)
- Christophe Lacroix à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La révélation de secrets nucléaires en Europe par des soldats américains" (55018433C)
13 Samengevoegde vragen van
- Guillaume Defossé aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De onthulling van geheime informatie over de in Europa opgeslagen kernwapens" (55018336C)
- Vicky Reynaert aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het openbaar maken van geheime nucleaire gevoelige informatie" (55018384C)
- Christophe Lacroix aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De onthulling van geheime informatie over de kernwapens in Europa door Amerikaanse soldaten" (55018433C)

Le **président**: La question n° 55018384C de Mme Reynaert est sans objet.

13.01 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): Madame la ministre, certains secrets Défense sont les moins bien gardés au monde. Je ne parle pas ici des rapports de nos services de renseignements, mais bien de la présence de bombes nucléaires américaines en Europe notamment sur la base de Kleine-Brogel en Belgique. Or, ce secret de polichinelle a encore été plus éventé par des soldats américains en charge de l'arsenal nucléaire en Europe. En effet, il semble que des fiches de révision utilisées par ces militaires aient été mises en ligne depuis 2012, ce qui a permis de divulguer la localisation exacte des missiles et même s'ils étaient armés ou non de têtes nucléaires. Sur des fiches en ligne, on a même pu trouver les mots de passe et les noms d'utilisateurs nécessaires pour désactiver des systèmes de sécurisation des armements.

Madame la ministre, ceci pose de sérieuses questions. Avez-vous eu des contacts avec nos alliés américains à ce sujet? Quelles assurances vous ont-ils données? Des contacts ont-ils été pris avec vos homologues de Turquie, d'Italie et d'Allemagne? Quel est leur sentiment par rapport à ces fuites? Comment pouvons-nous être certains que les bombes présentes en Europe sont suffisamment sécurisées face à d'éventuels États, organisations et individus malintentionnés? Si les alliés ne peuvent garantir la sécurité des sites et l'imperméabilité des informations, est-il indiqué de conserver ces bombes en Europe et donc, en Belgique?

Je vous remercie d'avance pour vos réponses.

13.01 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): Sommige geheimen van Defensie zijn de slechtst bewaarde geheimen ter wereld. Ik heb het over de aanwezigheid van Amerikaanse kernbommen in Europa, meer bepaald in Kleine-Brogel. Amerikaanse militairen zouden sinds 2012 steekkaarten online geplaatst hebben, aan de hand waarvan de exacte locatie van de raketten achterhaald kan worden en men kan weten of ze bewapend waren met kernkoppen. Zelfs de wachtwoorden om de veiligheidssystemen uit te schakelen stonden online.

Hebt u hierover contact gehad met onze Amerikaanse bondgenoten? Welke verzekering hebben ze u gegeven? Hebt u contact gehad met uw Turkse, Italiaanse en Duitse ambt-genoten? Hoe kunnen we er zeker van zijn dat de in Europa opgeslagen bommen voldoende beveiligd zijn tegen staten of mensen met slechte bedoelingen? Als de geallieerden de veiligheid van de sites niet kunnen garanderen, is het dan nog opportuun om deze bommen in Europa en in België te houden?

De **voorzitter**: Mevrouw Reynaert is afwezig en kan haar vraag nr. 55018384C dus niet stellen.

13.02 **Christophe Lacroix** *(PS): Madame la ministre, des soldats américains qui révisaient leurs connaissances en ligne ont révélé des secrets nucléaires, selon une enquête publiée le 28 mai par le site d'investigation Bellingcat, qui a pu localiser précisément les bombes thermonucléaires américaines stockées en Europe en se basant sur*

13.02 **Christophe Lacroix** (PS): *De onderzoekswebsite Bellingcat heeft Amerikaanse waterstof-bommen die in Europa op-geslagen zijn, kunnen lokaliseren*

des fiches de révision de soldats trouvées en ligne. Ces fiches, qui remontent à 2012 et dont la plus récente a été mise en ligne en avril dernier, divulguent même s'il s'agit de missiles actifs ou non, c'est-à-dire s'ils sont armés de têtes nucléaires ou pas. Si certaines localisations relèvent de secrets connus de tous, ces révélations n'en sont pas moins extrêmement préoccupantes, pour ne pas dire des plus inquiétantes!
La situation est d'autant plus ubuesque et abasourdissante que sur une fiche de révision trouvée en ligne figurent même les mots de passe et noms d'utilisateurs nécessaires pour désactiver des systèmes de sécurisation d'armements.

Comment est-il possible que de telles informations soient rendues publiques sur Internet?
Comment réagissez-vous à cela ? Vous êtes-vous entretenue à ce propos avec les États-Unis, l'EUCOM et l'OTAN, de même qu'avec les pays qui disposent de bases européennes désormais connues du grand public pour abriter des armes nucléaires? Le cas échéant, que ressort-il de ces échanges? Des sanctions et/ou à tout le moins des mesures vont-elles être prises pour éviter que cela ne se reproduise? Après de telles révélations, comment s'assurer que ces bombes thermonucléaires soient suffisamment bien gardées et en lieu sûr contre toute tentative mal intentionnée? Va-t-il être question de revoir la localisation de celles-ci après ces révélations?

door zich te baseren op flashkaarten die online gezet werden door Amerikaanse soldaten. Op die kaartjes, waarvan de meest recente van april dateert, staat zelfs vermeld of de raketten al dan niet bewapend zijn. Ze bevatten ook de wachtwoorden om wapen-beveiligingssystemen uit te schakelen. Sommige locaties mogen dan een publiek geheim zijn, dat maakt deze onthullingen er niet minder verontrustend op!

*Hoe kan het dat dergelijke informatie op het internet gepubliceerd wordt? Wat is uw reactie? Hebt u gesproken met de Verenigde Staten, USEUCOM (*U.S. European Command*) en de NAVO, alsook met de landen met basissen waar kernwapens opgeslagen liggen? Zo ja, wat is het resultaat van die gesprekken? Zullen er sancties opgelegd worden om herhaling te voorkomen? Hoe kan men ervoor zorgen dat de kernbommen in kwestie voldoende beschermd worden tegen personen met kwaadwillige bedoelingen? Is er sprake van dat ze na deze onthullingen verplaatst worden?*

13.03 Minister **Ludivine Dedonder**: Mijnheer de voorzitter, Defensie werd op de hoogte gebracht van een veiligheidsincident tijdens een High-Level Meeting op 11 mei 2021. Tijdens die vergadering hebben onze partners ons verzekerd dat het onderzoek lopende was, dat er geen probleem was voor de veiligheid van de basissen op Europees grondgebied en dat de partners op de hoogte zouden worden gehouden van de resultaten van het onderzoek en van de eventueel te nemen bijkomende maatregelen.

13.03 **Ludivine Dedonder**, ministre: La Défense a été informée d'un incident de sécurité lors d'une rencontre de haut niveau le 11 mai 2021. Nos partenaires sur place nous ont assurés que l'enquête était en cours et que la sécurité des bases européennes n'était pas menacée. Les partenaires seraient tenus au courant des résultats de l'enquête et des éventuelles mesures supplémentaires.

Comme dans les autres dossiers, la Belgique entretient des contacts bilatéraux et multilatéraux avec ses partenaires au sein de l'OTAN et des autres organisations intergouvernementales. De manière générale, la sécurisation de nos bases est jugée suffisante.

Net als in de andere dossiers onderhoudt België bilaterale en multilaterale contacten met zijn partners in de schoot van de NAVO en de andere intergouvernementele organisaties. In het algemeen beschouwt men de beveiliging van onze bases als toereikend.

13.04 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): Merci pour ces réponses, madame la ministre, même si elles sont courtes.

La présence de bombes nucléaires sur notre territoire et sur d'autres territoires européens mène inévitablement à des problèmes de sécurité importants. Je ne suis pas partisan du *nuclear sharing*, ce n'est pas un secret, mais nous devons au minimum nous assurer que si nous avons des bombes dans d'autres pays, elles soient à tout le moins correctement sécurisées par leurs propriétaires. Vous m'assurez que c'est le cas. J'en prends note.

C'est une question de confiance. Ici, je n'ose pas imaginer ce qui aurait pu se passer si les informations sur internet, donc accessibles à tout le monde, avaient été utilisées par des personnes malintentionnées vis-à-vis de nous ou des États-Unis. C'est tout simplement hallucinant et c'est inacceptable. On marche sur un fil depuis 1945, depuis l'existence de la bombe nucléaire et je pense qu'il serait bon d'interdire qu'on joue avec des ciseaux juste à côté de ce fil. Je vous remercie.

13.04 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): Ik ben geen voorstander van *nuclear sharing*, maar als er al bommen in ons land opgeslagen worden, moeten we ervoor zorgen dat ze door hun eigenaars correct beveiligd worden. U verzekert me dat dat het geval is. Waarvan akte.

Ik mag er niet aan denken wat er had kunnen gebeuren als kwaadwillige personen die informatie gebruikt hadden. Dat is hallucinant en onaanvaardbaar. Sinds het aanbreken van het nucleaire tijdperk in 1945 dansen we op het slappe koord. Men zou moeten verbieden dat er net naast dat koord met vuur gespeeld wordt.

13.05 **Christophe Lacroix** (PS): Je remercie Mme la ministre pour ses réponses. Elle nous assure qu'à la suite des contacts avec nos partenaires, la sécurité semble assurée. Il est vrai en tout cas que s'il y a bien quelqu'un qui ne joue pas avec des ciseaux, c'est notre ministre. J'en prends acte.

13.05 **Christophe Lacroix** (PS): U verzekert ons dat de veiligheid na de gesprekken met onze partners niet ter discussie gesteld wordt. Ik neem daarvan akte.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

14 Vraag van Darya Safai aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De aanmoedigingspremie voor het militair hospitaal" (55018453C)
14 Question de Darya Safai à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La prime d'encouragement pour le personnel de l'hôpital militaire" (55018453C)

14.01 **Darya Safai** (N-VA): Mevrouw de minister, in het kader van een maandenlange inspanning wegens corona ontving het personeel van de ziekenhuizen in ons land een aanmoedigingspremie. Er is echter één ziekenhuis waarvan het personeel die bonus niet ontving, namelijk het Militair Hospitaal Koningin Astrid in Neder-over-Heembeek.

Zij hebben geen premie ontvangen, tot grote teleurstelling van het personeel dat ook een aanzienlijke bijkomende inspanning leverde tijdens de crisis. De loonverschillen met de civiele sector zetten de personeelssituatie al onder druk.

Mevrouw de minister, kan u enige toelichting geven bij het dossier van de aanmoedigingspremie? Klopt het dat de nodige koninklijke besluiten al waren voorbereid en dat de adviezen gunstig waren, maar dat het ministerie het dossier toch heeft geweigerd? Wat waren de achterliggende redenen om het Militair Hospitaal van de premie uit te sluiten?

Hoeveel personeelsleden van de medische component en van het ziekenhuis in het bijzonder ontvingen al een toelage Steun aan de Natie?

14.01 **Darya Safai** (N-VA): Pour ses efforts dans la lutte contre le coronavirus, le personnel des hôpitaux a reçu une prime d'encouragement, à l'exception du personnel de l'Hôpital Militaire Reine Astrid à Neder-over-Heembeek.

Est-il vrai que les arrêtés royaux nécessaires avaient déjà été préparés et que les avis étaient favorables, mais que le ministère a néanmoins refusé le dossier? Pour quelles raisons? Combien de membres du personnel de la Composante Médicale et de l'hôpital en particulier ont-ils déjà reçu une prime?

14.02 Minister **Ludivine Dedonder**: Mevrouw Safai, de bijzondere

14.02 **Ludivine Dedonder**,

aanmoedigingspremie voor het ziekenhuispersoneel werd door de regering voorzien voor wie voltijds werkte in een federale zorginstelling tussen september en november 2020. Defensie maakte geen deel uit van de financieringsmodaliteiten die federaal werden bepaald.

Defensie stelde evenwel een conceptdossier op in lijn met de uitvoeringsmodaliteiten van de federale premie, maar rekening houdende met de militaire specificiteit, zoals de regeling voor het reservepersoneel en het personeel ingezet in de deelstand nationale hulpverlening, een vergoedingssysteem eigen aan het militaire milieu.

Het conceptuele dossier betrof een verkenning van de mogelijkheden, waarbij een cumulatie met het eigen vergoedingssysteem moest worden vermeden.

Er werden geen koninklijke besluiten opgesteld en er werden dus ook geen adviezen over uitgebracht. Uiteindelijk heeft het medisch personeel van Defensie dat is ingezet voor de bestrijding van COVID-19 dan ook een vergoeding ontvangen op basis van het vergoedingssysteem eigen aan het militaire milieu.

ministre: La prime exceptionnelle d'encouragement pour le personnel hospitalier concernait le personnel qui a travaillé à temps plein dans un établissement de soins fédéral entre septembre et novembre 2020. La Défense ne faisait pas partie des modalités de financement fédérales, mais un dossier de conception calqué sur les modalités d'exécution de la prime fédérale a été rédigé en tenant compte des spécificités militaires. Le dossier conceptuel contenait un aperçu des possibilités, sans cumul avec le système de rémunération propre à la Défense. Aucun arrêté royal n'a été établi et finalement, le personnel médical de la Défense concerné a reçu une indemnité sur la base du système de rémunération militaire.

14.03 **Darya Safai** (N-VA): Mevrouw de minister, de premie is een federale maatregel en geldt dus voor alle sectoren die onder de bevoegdheid van de federale regering vallen. Het is dan ook heel jammer dat de aanmoedigingspremie niet werd toegekend aan het militaire personeel van het hospitaal Koningin Astrid in Neder-over-Heembeek. Ik betreur dat en hoop dat er een manier wordt bedacht om hun de premie toch toe te kennen.

14.03 **Darya Safai** (N-VA): Étant donné que la prime était une mesure fédérale, je regrette que la prime d'encouragement n'ait pas été accordée au personnel militaire de l'Hôpital Militaire Reine Astrid. J'espère que l'on imaginera une autre solution pour leur accorder une prime tout de même.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

15 Samengevoegde vragen van
- Darya Safai aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De toekomst van het Militair Hospitaal Koningin Astrid" (55018455C)
- Annick Ponthier aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De infrastructuur van het Militair Hospitaal" (55018959C)
15 Questions jointes de
- Darya Safai à Ludivine Dedonder (Défense) sur "L'avenir de l'Hôpital Militaire Reine Astrid" (55018455C)
- Annick Ponthier à Ludivine Dedonder (Défense) sur "L'infrastructure de l'Hôpital Militaire" (55018959C)

15.01 **Darya Safai** (N-VA): *In haar regeerverklaring kondigde de regering aan dat ze de weerbaarheid van ons land in geval van nationale of internationale crisissen wil versterken en dat ze hiervoor op Defensie blijft rekenen. Het in de plaats stellen van een*

15.01 **Darya Safai** (N-VA): *Afin de renforcer la résilience du pays en cas de crise, le gouvernement compte sur la Défense. La*

crisishospitaal zou daarom bestudeerd worden. De eventuele bouw van zo'n noodhospitaal is nauw verbonden met de toekomst en het voortbestaan van het Militair Hospitaal Koningin Astrid, waarover dringend beslissingen genomen moeten worden. Bij het afwikkelen van de coronacrisis en de evaluatie van de bijdrage van de medische component, komt dit dossier weer prominent naar voren.

Gaf de regering de opdracht om de transformatie van het Koningin Astrid Hospitaal tot een nationaal crisishospitaal op te nemen in de update van de Strategische Visie?
Welke potentiële pistes voor de toekomst van het hospitaal vanaf 2030 werden inmiddels door de staf ontwikkeld?

Op welke crisissen zou zo'n hospitaal toegerust moeten zijn? Zal het enkel functioneren in een zogenaamde overflow capaciteit, die door Defensie in stand gehouden moet worden of zal het opereren als een zelfstandig ziekenhuis?

Klopt het dat de minister momenteel op zoek is naar een partnerschap met een ander ziekenhuis, dat dan een campus zou mogen bouwen op de terreinen van Neder-over-Heembeek? Zo ja, welke criteria zullen gehanteerd worden om een partnerziekenhuis te selecteren?

Dient dit partnerschap te beantwoorden aan de medische militaire interesses van Defensie (traumatologie, spoedeisende geneeskunde...) en het behoud van het brandwondencentrum, of speelt dit geen bijzondere rol?

Hoe zouden leden van de medische component worden ingeschakeld binnen zo'n publiek-private constellatie en in welke mate kunnen ze hun onafhankelijkheid behouden?

Kan de minister bevestigen dat hierover al gesprekken lopen met onder meer de Brusselse Irisziekenhuizen? Wie zijn de andere gesprekspartners?

transformation de l'Hôpital Militaire de Neder-over-Heembeek en hôpital de crise joue un rôle à cet égard.

Ce plan fera-t-il partie de la mise à jour de la vision stratégique? Quel sera le rôle de l'Hôpital Militaire? Des partenariats avec d'autres hôpitaux sont-ils envisagés? Où en est-on?

15.02 **Annick Ponthier** (VB): Mevrouw de minister, enkele maanden geleden vernamen we via sociale media dat op de spoedafdeling van het militair hospitaal water uit het plafond zou druipen. Er was toen nog geen sprake van algemene wateroverlast zoals vandaag. Het militair hospitaal bleek een rots in de branding tijdens de aanslagen en de coronapandemie, maar het is vandaag de dag klaarblijkelijk in een erbarmelijke staat, als u de geruchten kunt bevestigen.

Kunt u het voorval bevestigen en duiden?

Kunt u ook zeggen welke maatregelen en welke investeringen er in de nabije toekomst gepland staan op de site van het militair hospitaal en bij uitbreiding in de medische component?

Welk budget en welke tijdslijn worden hiervoor uitgetekend?

Wat is de stand van zaken omtrent het nieuwe veldhospitaal?

15.02 **Annick Ponthier** (VB): L'Hôpital Militaire, un pilier dans la tourmente que nous avons vécue durant la crise sanitaire, est en piteux état. L'eau ruisselle du plafond dans le service des urgences.

Quels investissements sont-ils prévus? Quel budget a-t-on dégagé à cet effet? Où en est le nouvel hôpital de campagne?

15.03 Minister **Ludivine Dedonder**: De transformatie van het militair ziekenhuis tot medical hub 2030 met een bijkomende functie als nationaal crisishospitaal wordt momenteel bestudeerd en kan eventueel worden opgenomen in de actualiseerde strategische visie.

15.03 **Ludivine Dedonder**, ministre: La transformation de l'Hôpital militaire en un *medical hub 2030* remplissant la fonction

Het hospitaal zou dan ook kunnen functioneren als buffercapaciteit of overflow en zou niet opereren als een zelfstandig ziekenhuis.

Daartoe dienen er eventueel partnerschappen aangegaan worden in het Brusselse ziekenhuizenlandschap. Naast de Brusselse Irisziekenhuizen zullen gesprekken gevoerd worden met verschillende ziekenhuizen en andere zorginstellingen in de ruime omgeving van Neder-over-Heembeek.

Daarenboven werkt Defensie aan een groot investeringsplan om de operationele medische capaciteiten te vernieuwen en versterken.

Met betrekking tot de verwerving van het veldhospitaal omvat het dossier twee basisstructuren en een set modules die het mogelijk maken om een van die structuren om te vormen tot een uitgebreide structuur. Defensie heeft al een groot deel van het materieel in handen, waardoor zowel de basisstructuur als de uitgebreide structuur kan worden ingezet. De training met de nieuwe uitrusting kan in 2022 beginnen. Defensie is van plan om de rest van de uitrusting van de role 2 basis in 2022 aan te schaffen.

Met betrekking tot de infrastructuur van het militair hospitaal zijn er op 9 juni 2021 op enkele plaatsen lekken vastgesteld ter hoogte van het plafond van de dienst Spoedgevallen. Het was geen waterinfiltratie van buitenaf, maar het gevolg van een verstopping in de afvoerleiding tussen de verdiepingen A+N en A+2. Er zijn onmiddellijk verschillende maatregelen genomen. Kort na de vaststelling van de feiten werd op 9 juni een beroepsschrift ingediend bij het bedrijf waarmee het militair hospitaal een contract heeft voor het ontstoppen van leidingen. Vanwege de aard van de afvoerleidingen en om het gevaar op barsten tijdens het ontstoppen door hoge druk te beperken, was het noodzakelijk om een beroep te doen op een gespecialiseerd bedrijf. Ook loopt er een studie voor de vervanging van alle afvoerleidingen in dat deel van het ziekenhuis om tot een structurele oplossing te komen.

supplémentaire d'hôpital national de crise est à l'étude et pourra être incluse dans la mise à jour de la vision stratégique. L'hôpital pourrait également servir de capacité de réserve ou de crise et ne pas fonctionner comme un hôpital indépendant. À cette fin, des partenariats devront être conclus avec les hôpitaux de Bruxelles. Les discussions sont en cours. La Défense travaille à l'élaboration d'un vaste plan d'investissement en vue de renouveler et de renforcer les capacités médicales opération-nelles.

En ce qui concerne l'hôpital de campagne, le dossier porte sur deux structures de base et un set de modules permettant de transformer l'une de ces structures en une structure plus étendue. La Défense est déjà en possession d'une grande partie du matériel. Tant la structure de base que la structure étendue peuvent être utilisées. L'entraînement avec le nouvel équipement débutera en 2022. L'acquisition du reste de l'équipement est également prévue en 2022.

Le 9 juillet 2021, quelques fuites ont été détectées dans le plafond du service des urgences. Il n'y avait pas d'infiltration d'eau depuis l'extérieur. Les fuites étaient dues à un bouchon dans une conduite d'évacuation. Vu la nature des conduites, il a fallu faire appel à une entreprise spécialisée pour limiter les risques de fissures pendant le débouchage. Une étude est encore en cours concernant le remplacement de toutes les conduites d'évacuation dans cette partie de l'hôpital.

15.04 **Darya Safai** (N-VA): Mevrouw de minister, ik dank u voor het antwoord. Er wordt al jaren gepraat over de toekomst van het Militair Hospitaal Koningin Astrid in Neder-over-Heembeek. De uitgevoerde audit bevestigde de de haalbaarheid van een civiel-militaire samenwerking. Ook de defensiestaf was het denkspoor om het militair hospitaal te integreren in het ziekenhuisnetwerk, waarin ook alle gewone ziekenhuizen in ons land werken, zonder de specificiteit van het militair beroep uit het oog te verliezen, genegen. Twee werkgroepen gingen aan de slag om een voorstel van een hospitaal

15.04 **Darya Safai** (N-VA): Ces dernières années, beaucoup d'études ont été réalisées concernant l'avenir de l'Hôpital Militaire et son intégration dans le réseau des hôpitaux. À présent, il est temps de communiquer ouvertement quant aux options et de prendre des décisions. Il serait utile

met een zuiver militair en een civiel-militair deel uit te werken

Na al het studiewerk van de afgelopen jaren is het tijd om open te communiceren over de opties die ons resten en om concrete beslissingen te nemen, die cruciaal zijn voor het voortbestaan van de medische component.

Recent is in Nederland de samenwerking tussen Defensie en de relatieziekenhuizen vernieuwd. Wij zouden dat model zeker eens goed moeten bestuderen en bekijken hoe wij het eventueel voor ons kunnen ontwikkelen.

d'examiner la collaboration néerlandaise entre la Défense et les hôpitaux avec lesquels elle entretient des relations.

15.05 **Annick Ponthier** (VB): Mevrouw de minister, bedankt voor uw antwoord met duiding van het incident en de verdere opvolging, die erin bestaat een structurele oplossing voor het probleem te bieden.

De medische component en bij uitbreiding het militair hospitaal hebben in het verleden absoluut hun meerwaarde meer dan bewezen. Zij verdienen dan ook de nodige middelen, zowel op financieel vlak als het vlak van het personeel.

Het zou mijns inziens raadzaam zijn omwille van de toekomst van het militair hospitaal en onze medische component om een goede, transparante samenwerking en wisselwerking voorop te stellen. Het is goed dat dat wordt opgenomen in de actualisatie van de strategische visie. Wij volgen het dossier met de nodige aandacht op.

15.05 **Annick Ponthier** (VB): L'Hôpital Militaire et la Composante Médicale ont déjà souvent prouvé leur plus-value. Ils méritent de disposer de moyens suffisants. Il est positif que ce dossier soit intégré dans l'actualisation de la vision stratégique.

L'incident est clos.
Het incident is gesloten.

16 Question de André Flahaut à Ludivine Dedonder (Défense) sur "L'éruption volcanique à Goma et les risques humanitaires" (55018540C)
16 Vraag van André Flahaut aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De vulkaanuitbarsting in Goma en de humanitaire risico's" (55018540C)

16.01 **André Flahaut** (PS): Monsieur le président, madame la ministre, cette question est quelque peu dépassée.

Cependant, peut-être pourriez-vous me faire savoir ce qui a été fait dans le cadre du soutien à la République démocratique du Congo, à l'occasion de l'éruption volcanique à Goma? Y a-t-il eu des vols humanitaires?

Nous aurons sans doute l'occasion de revenir sur des questions telles que celle-là dans le cadre des discussions des éléments de la résolution votée par le Parlement sur la coopération entre la diplomatie, la Défense et la Coopération au développement.

16.01 **André Flahaut** (PS): Welke hulp werd er verleend aan de DRC na de vulkaanuitbarsting in Goma? Werden er humanitaire vluchten ingelegd?

16.02 **Ludivine Dedonder**, ministre: Monsieur le président, monsieur Flahaut, depuis le début de l'éruption volcanique à Goma, le SPF Affaires étrangères et la Défense suivent la situation sur place.

En date du 28 mai 2021, B-FAST a lancé un processus de planification prudent visant à identifier et à préparer les capacités qui seraient nécessaires et, éventuellement, engageables. Je pense ici notamment aux modules de purification d'eau auxquels vous avez fait référence dans votre question écrite.

16.02 Minister **Ludivine Dedonder**: Op 28 mei heeft B-FAST een voorzichtige planning opgemaakt om de nodige en inzetbare capaciteit te identificeren en klaar te maken. Door de grootschalige inzet van verschillende actoren van B-FAST in België en het buitenland, de vaccinatiestatus van het personeel en de onveilige

L'engagement majeur actuel de différents acteurs de B-FAST sur le sol national et à l'étranger, la situation de vaccination covid du personnel identifié et la situation sécuritaire sur place ne nous ont malheureusement pas permis de lancer cette mission B-FAST.

La Défense n'est toutefois pas restée inactive et a organisé un vol vers la région sinistrée afin d'y acheminer du matériel humanitaire et de première nécessité provenant d'associations de la diaspora congolaise et d'ONG comme, par exemple, Oxfam Belgique, le tout rassemblé par l'ambassade de la République démocratique du Congo.

Dans un premier temps, le matériel a été transporté vers Kinshasa avec un Airbus A400M. Comme cet appareil ne peut actuellement pas encore se poser à Goma pour des raisons de qualification des équipages, un deuxième appareil de type C-130 a également fait le voyage vers la RDC et a effectué deux rotations entre Kinshasa et Goma pour amener le matériel humanitaire à bon port. Du personnel civil et militaire a accompagné les vols pour s'assurer que les biens arrivaient effectivement chez leurs destinataires. Au total, ce sont près de 13 tonnes d'aide humanitaire qui ont été acheminées au profit des sinistrés de Goma.

situatie in de DRC kon er geen B-FAST-missie uitgestuurd worden. Defensie heeft wel 13 ton humanitair materiaal en basisbenodigdheden van verschillende verenigingen naar het rampgebied gestuurd.

16.03 **André Flahaut** (PS): Madame la ministre, je vous remercie pour votre réponse.

C'est avec satisfaction que j'apprends que nous avons réagi dans le cadre de l'urgence et que B-FAST existe toujours. Je me réjouis également à l'idée qu'il s'agit, sans doute, de l'amorce d'une reprise d'un partenariat avec la République démocratique du Congo. C'est peut-être également de bon augure pour la reprise de partenariats avec d'autres pays dans le cadre des trois D que nous avons mis en évidence.

16.03 **André Flahaut** (PS): De reactie op de noodsituatie is lovenswaardig. Ze is ongetwijfeld de aanzet tot een hernieuwd partnerschap met de DRC.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

De **voorzitter**: Vraag nr. 55018754C van de heer Defossé wordt ingetrokken.

17 Vraag van Theo Francken aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Psyops" (55018783C)
17 Question de Theo Francken à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Les opérations psychologiques (psy-ops)" (55018783C)

17.01 **Theo Francken** (N-VA): Mevrouw de minister, de paars-groene regering maakt een breekpunt van de strijd tegen *fake news* en het opzettelijk verspreiden van foutieve informatie. In het informatietijdperk waarin wij leven blijkt *fake news* echter ook een wapen te zijn. Het beïnvloeden van de publieke opinie is altijd al een strijdwapen geweest, maar met de opkomst en furore van de sociale media is dat nu nog meer een probleem dan vroeger. Buitenlandse mogendheden grijpen de hedendaagse technologieën aan om ons aan te vallen met onze eigen data en zich in te mengen in onze democratie. Die psychologische oorlogsvoering draagt de naam Psyops.

Ik heb hierover de volgende vragen voor u.

Wat doet Defensie vandaag in de strijd tegen Psyops-aanvallen door

17.01 **Theo Francken** (N-VA): Quelles sont les dispositions prises par la Défense pour lutter contre les opérations psycho-logiques menées par des puissances ennemies et des groupements qui veulent saper nos démocraties? Cette technique particulière est-elle abordée dans le cadre de la formation des militaires et de la préparation des opérations? Des techniques de "cyberpsyops" ont-elles déjà été utilisées contre la Belgique? Une politique en la matière sera-t-elle

vijandige mogendheden en groeperingen die onze democratie willen ondermijnen? Hoe en in welk stadium van de opleiding en de voorbereiding van operaties wordt de nodige *resilience* opgebouwd bij onze militairen?

Is er weet van cyberpsyopstechnieken toegepast door buitenlandse mogendheden met betrekking tot ons land? Zo ja, wanneer werd dat vastgesteld? Door wie en hoe werd dat vastgesteld? Door welke mogendheid werd de campagne gefaciliteerd en in welke context had de aanval plaats? Zijn zulke Psyops-aanvallen een prioriteit voor Defensie?

Wat is het standpunt van de regering inzake Psyops? Welke stappen onderneemt de regering op korte termijn om dat standpunt te vertalen in beleid? Welke stappen onderneemt de regering op lange termijn?

Welke analysesoftware en hoeveel analisten kan Defensie momenteel inschakelen om Psyops te bestrijden? Hoe bereidt de regering Defensie voor op de komende evolutie in artificial intelligence en big data-analyse, essentieel in psyops?

Past Defensie vandaag de dag zelf al Psyops-technieken toe of heeft zij dat al gedaan? Zo ja, wanneer, door wie, hoe, op welke wijze en in welke context?

élaborée à brève ou à longue échéance? Quels sont les logiciels dont dispose actuellement la Défense pour lutter contre les opérations psychologiques et quel est l'effectif des analystes? Comment le gouvernement prépare-t-il la Défense aux futures avancées dans le domaine de l'intelligence artificielle et de l'analyse des big data? La Défense a-t-elle déjà eu elle-même recours à des techniques d'opérations psychologiques?

17.02 Minister **Ludivine Dedonder**: Mijnheer Francken, de ADIV heeft een platform dat zich bezighoudt met de online buitenlandse statelijke en niet-statelijke *information operations* die gericht zijn tegen België, de EU en de NAVO. De rapporten die volgen uit de analyses worden bezorgd aan onze interne en externe partners. Het platform heeft sinds kort ook de leiding van de HI-taskforce *information operations* die als doel heeft om een Belgische strategie te hebben die ons in staat stelt een antwoord te bieden op een dergelijke buitenlandse inmenging.

In functie van de aard en het type van operatie wordt het deelnemend personeel gesensibiliseerd door middel van een specifieke briefing die de mogelijke gevaren op een begrijpbare manier aankaart.

De toepassing van Psyops-technieken door buitenlandse mogendheden werd in beperkte mate vastgesteld tijdens de verkiezingen van 2019, maar ook tijdens de covidpandemie en de daaruit volgende vaccinatiecampagne en de zaak-Conings. Dit werd vastgesteld door de experts van het platform van de ADIV, in samenwerking met andere partnerdiensten, zoals de Veiligheid van de Staat.

De gedetailleerde gegevens met betrekking tot deze vanuit het buitenland gecoördineerde actie zijn geclassificeerd. Het meedelen van dergelijke details vergroot het risico dat de tegenpartij inzicht krijgt in de manier waarop dergelijke acties door België worden gedetecteerd en bestreden. Dit zou onze bescherming tegen dergelijke acties ondermijnen.

PSYOP-aanvallen zijn van belang voor de ADIV, aangezien deze een mogelijke bedreiging voor de veiligheid van het land kunnen betekenen.

17.02 **Ludivine Dedonder**, ministre: Une plateforme du SGRS gère les cyberopérations menées par des puissances étrangères en matière d'information contre la Belgique, l'UE et l'OTAN. Depuis peu, la plateforme a également pris la direction d'une *task force* IA, chargée de développer une stratégie nationale. Le personnel est sensibilisé par le biais d'un briefing spécifique, selon la nature et le type de l'opération.

Nous avons constaté l'utilisation de techniques d'opérations psychologiques (psy-ops) par des puissances étrangères, dans une mesure limitée, durant les élections de 2019, mais également au cours de la pandémie de covid, de la campagne de vaccination et de l'affaire Conings. Les données détaillées sont classifiées. Les attaques psy-ops peuvent menacer la sécurité du pays.

Nous avons pour l'instant fait appel à cinq analystes. L'approche des infox et de la diffusion d'informations erronées constitue une priorité. De plus, la cyber-security strategy 2.0 a récemment

Momenteel worden hiervoor vijf analisten ingeschakeld. De aanpak van *fake news* en het verspreiden van foutieve informatie is effectief een belangrijke prioriteit. Bovendien werd recent de Cybersecurity Strategy Belgium 2.0 goedgekeurd. Dat is een belangrijke stap in de bredere aanpak van cyberdreigingen.

Om Defensie voor te bereiden op de komende evolutie in artificial intelligence en *big data analytics*, essentieel voor Psyops, doen de experts het nodige om mee te zijn met de snelle evolutie in dit vakdomein.

Het al dan niet gebruiken van PSYOP-technieken door Defensie is geclassificeerde informatie. U begrijpt dus dat ik hier daarop niet verder kan ingaan.

été adoptée, une étape cruciale dans le cadre de l'approche plus large des cybermenaces. Les experts font le nécessaire pour suivre l'évolution rapide de l'intelligence artificielle et de l'analyse des big data.

L'utilisation ou non de techniques psy-ops par la Défense relève d'informations classifiées.

17.03 **Theo Francken** (N-VA): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, het is interessant. In het kader van onder andere de zaak-Jürgen Conings is dus Psyops gebruikt door buitenlandse mogendheden, dat lijkt mij nieuws, ik heb daarover nergens iets gelezen. Ik vind dat interessant. Het is ook gebeurd in het kader van de verkiezingen van 2019.

Wij zijn er dus mee bezig, wij hebben dat geanalyseerd en wij hebben ook een tegenoffensief ingezet. Dat is nodig. Soms gaat het mijn petje te boven, al die *modern warfare*. We hebben het daarnet gehad over SHORAD. Ik sta echt versteld wat er allemaal al kan met drones en dat het allemaal zo snel gaat. Dit is ook iets nieuws. Vijf of tien jaar geleden was dat niet bekend, maar men probeert op alle mogelijke manieren de democratieën in het Westen te destabiliseren. Daar kijk ik echt met grote ogen naar. Het gaat mijn petje vaak te boven, maar het is wel goed dat we ermee bezig zijn. Het moet echt een prioriteit zijn. Er is niks zo mooi als vrije verkiezingen in een land. Vrijheid en democratie zijn ons meest kostbare goed.

Mijn 11 julitoespraak van dit jaar ging over vrijheid als plicht. Een Russische intellectueel, Bernaiev, die lang geleden uit zijn land is verbannen door de communisten deed deze uitspraak. Hij werd op de stoomboot gezet in Sint-Petersburg en is nooit mogen terugkeren naar zijn land omdat hij een intellectuele academicus en vrijdenker was, dat is niet graag gezien in die landen. We moeten samen aan de strijd werken en samen, schouder aan schouder, deze strijd winnen.

Het is op zich wel opmerkelijk dat dit gebeurd is, zelfs met de zaak-Conings. Vanmorgen heb ik in de hoorzitting al gezegd dat ik op de 11 juliviering in mijn gemeente, waar ik burgemeester ben, heel veel ben aangesproken op de zaak-Conings. Veel mensen, ook echt verstandige mensen, hebben me aangesproken met de vraag wat daar echt gebeurd is. Zij geloofden niet dat hij daar ineens gevonden was door de burgemeester op een mountainbike en dachten dat hij doodgeschoten was. Ik heb altijd gezegd dat dit wel zo was, en dat er geen enkele aanwijzing was dat dat niet de waarheid zou zijn. Er is zoveel desinformatie over verspreid dat heel veel mensen minstens twijfels hebben over die zaak. Een aantal mensen gelooft er niks van en een aantal mensen vraagt zich af of we wel de waarheid weten en vraagt of dit niet een soort van Bende van Nijvel-verhaal is. Wat is juist? Hoe zullen we ooit weten wat daar echt gebeurd is? Die desinformatie werkt dus blijkbaar. Hopelijk kunnen we dat allemaal samen bestrijden. Zo ondermijnt men namelijk op een bepaald

17.03 **Theo Francken** (N-VA): On tente clairement de déstabiliser les démocraties occidentales par tous les moyens possibles. Il est positif que nous y soyons attentifs. Nous devons vraiment en faire une priorité. Il n'y a rien de plus beau que des élections libres dans un pays. La liberté et la démocratie sont nos biens les plus précieux.

moment de democratie en deze instelling.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

18 Samengevoegde vragen van
- Annick Ponthier aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De stand van zaken inzake outsourcing bij Defensie" (55018960C)
- Guillaume Defossé aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De met Sodexo gesloten beheersovereenkomst voor de kazernes van Grobbendonk en Bertrix" (55019597C)
18 Questions jointes de
- Annick Ponthier à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La situation en ce qui concerne l'externalisation à la Défense" (55018960C)
- Guillaume Defossé à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le contrat de gestion conclu avec Sodexo pour les casernes de Grobbendonk et de Bertrix" (55019597C)

18.01 **Annick Ponthier** (VB): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, in het Strategisch Plan voor Defensie 2016-2030 is opgenomen dat een outsourcingbeleid moet worden gevoerd inzake catering, facilitymanagement en bewakingstaken. Dat Strategisch Plan maakt integraal deel uit van het regeerakkoord.

Er zou momenteel een aantal aanbestedingsdossiers met betrekking tot de privatisering van de wacht voor vier kazernes hangende zijn. Kunt u dat bevestigen? De stand van zaken van deze dossiers is momenteel nog onduidelijk. Ook inzake de catering zijn er problemen en zou de KMS vanaf 30 juni geen catering meer kunnen verzekeren. Kunt u daarover wat meer zeggen?

Wat is de stand van zaken van de lopende outsourcingprojecten en de stopzetting van de contracten bij het leger inzake bewakingsopdrachten voor kazernes en dergelijke, facilitymanagement en catering? Klopt het dat kandidaten die niet slagen voor hun ingangsproeven zullen worden ingezet voor taken die zouden worden geoutsourcet, zoals het houden van de wacht?

18.01 **Annick Ponthier** (VB): La Vision stratégique pour la Défense 2016-2030, qui a été confirmée dans l'accord de gouvernement, prévoit qu'une politique d'externalisation doit être menée en ce qui concerne la restauration, le *facility management* et les missions de surveillance.

La ministre peut-elle confirmer que des dossiers d'adjudication sont en cours pour la privatisation des services de garde dans quatre casernes?

L'École Royale Militaire (ERM) ne pourrait plus garantir aucune restauration à partir du 30 juin. La ministre peut-elle apporter des précisions sur ce point?

La ministre peut-elle également faire le point sur les projets d'externalisation en cours? Peut-elle confirmer l'information selon laquelle les candidats qui ne réussissent pas l'épreuve d'admission seront affectés à des tâches qui devaient être externalisées, telles que les services de garde?

18.02 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): Monsieur le président, madame la ministre, la Défense a annoncé le début d'un nouveau partenariat entre la Défense et Sodexo dans les casernes de Grobbendonk et de Bertrix. Ce contrat d'une durée de 10 ans et d'une valeur de 40 millions d'euros pour les deux casernes comprend l'externalisation pour les services de gestion intégrée des installations: restauration, entretien des espaces verts, nettoyage, lutte contre les parasites, gestion de la technologie et des bâtiments, services d'hiver, etc.

18.02 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): Defensie heeft aangekondigd dat er voor de kazernes van Grobbendonk en Bertrix een nieuw tienjarig contract ter waarde van 40 miljoen euro met Sodexo gesloten is voor de catering, het groenonderhoud, de schoonmaak, ongediertebestrijding, het beheer van techniek en gebouwen, en de

Madame la ministre, quelles sont les garanties de durabilité des services fournis par Sodexo? Ce contrat rencontre-t-il les critères du plan national énergie-climat? Quels sont les engagements en termes de produits locaux, bio et de saison? Qu'en est-il de la réduction du plastique? Quid des produits ménagers et de jardinage?

Un contrat standard est-il appliqué ou est-il négocié quartier par quartier avec les prestataires?

Combien de personnes seront-elle engagées sur ces deux sites pour assurer ces services? La garantie de l'emploi sur dix ans est-elle inscrite dans ce contrat?

winterdiensten.

Wat zijn de garanties inzake duurzaamheid, het gebruik van lokale en biologische seizoens-producten, ecologische schoon-maakmiddelen en plasticreductie? Beantwoordt dat contract aan de criteria van het NEKP? Betreft het een standaardcontract of een contract waarover er voor elk kwartier afzonderlijk onderhandeld wordt? Hoeveel personen zullen er aangeworven worden? Biedt het contract een werkgelegenheids-garantie voor tien jaar?

18.03 Minister **Ludivine Dedonder**: Mijnheer de voorzitter, in de volgende kwartieren werd de wacht reeds uitbesteed: Oud-Heverlee, Steenokkerzeel, Langemark-Poelkapelle, Rocourt en de Campus Renaissance in Brussel. Voor Burcht, Eupen, Elsenborn en Meerdaal is de procedure bezig. De huidige planning voorziet niet in een uitbesteding van de wacht in andere kwartieren.

In de volgende kwartieren werd het *facility management* reeds uitbesteed: Oud-Heverlee, Meerdaal, Elsenborn, Petit, Grobbendonk, Bertrix, Saffraanberg en de Campus Renaissance in Brussel. De huidige planning voorziet in de verdere uitrol van de uitbesteding van het *facility management* van alle resterende kwartieren van Defensie.

Met het nieuwe facilitymanagementcontract voor de KMS zal het huidige cateringcontract van de KMS worden overgenomen. Een nieuw cateringcontract zal dit jaar nog starten in de Club Prins Albert. Een eerder initiatief om in de mogelijkheid te voorzien om kandidaat-militairen bij moeilijkheden tijdens hun basisvorming te heroriënteren naar functies in de wacht werd stopgezet.

18.03 **Ludivine Dedonder**, ministre: Le service de garde est déjà externalisé à Oud-Heverlee, Steenokkerzeel, Langemark-Poelkapelle, Rocourt et au Campus Renaissance à Bruxelles. La procédure pour Burcht, Eupen, Elsenborn et Meerdaal est en cours. Aucune autre externa-lisation de la garde n'est prévue.

Le *facility management* est exter-nalisé à Oud-Heverlee, Meerdaal, Elsenborn, Petit, Grobbendonk, Bertrix, Saffraan-berg et au Campus Renaissance à Bruxelles. Le *facility management* sera également externalisé dans les quartiers restants.

Le contrat actuel de restauration pour l'ERM sera remplacé par un nouveau contrat de *facility management*. Un nouveau contrat de restauration pour le Club Prince Albert prendra effet encore cette année. Une initiative visant à réorienter les candidats militaires rencontrant des difficultés pendant la formation de base vers des fonctions de garde a été abandonnée.

L'aspect de la durabilité fait partie intégrante des contrats de *facility management* et de l'évaluation des offres. Les contrats d'*outsourcing facility management* visent à satisfaire aux critères du Plan national Énergie-Climat par l'intégration de mesures de gestion, complétées par des investissements tendant à améliorer les performances énergétiques des bâtiments et à en réduire la consommation.

S'agissant des quartiers de Grobbendonk et de Bertrix, Sodexo s'est

Duurzaamheid is een integrerend deel van de facilitymanagement-contracten.

Met beheersmaatregelen en inves-teringen trachten we de energie-prestaties van de gebouwen te verbeteren en het verbruik te

engagé à participer à la réduction de la consommation énergétique de la Défense et à soutenir ses efforts environnementaux. Ainsi, plus de 80 % des emballages et de la vaisselle en plastique à usage unique ont été supprimés anticipativement à la législation européenne. Sodexo Belgique s'est ainsi engagé à abolir le plastique jetable ou à le remplacer par des solutions réutilisables ou recyclables d'ici la fin 2022.

Depuis 2019, les mélangeurs, les pailles et les sacs en plastique ont été interdits au sein de tous les quartiers militaires. En mars 2021 se sont ajoutés les couverts, assiettes et contenants en frigolite. Tout autre contenant en plastique à usage unique – bol à salade ou destiné à la soupe, gobelet, etc. - sera progressivement aboli pour aboutir à du zéro plastique à la fin 2022. Des solutions durables, réutilisables ou recyclables seront proposées en remplacement de ces produits.

Pour ce qui a trait aux produits locaux, bio et de saison, des accords sont signés avec des partenaires locaux – agriculteurs et sous-traitants. Les viandes fraîches de bœuf et de porc sont 100 % belges, ainsi que la moitié des approvisionnements de l'offre alimentaire. Tous les légumes frais sont de saison et proviennent de producteurs belges. De plus, une attention particulière est réservée à la promotion d'alternatives végétariennes et de menus proposant des produits de saisons ainsi, bien entendu, qu'à la qualité des aliments proposés.

S'agissant du nettoyage des quartiers militaires, les techniques minimisant l'utilisation d'eau et le recours à des produits de nettoyage adaptés sont privilégiés. Pour les activités d'entretien des espaces verts, les interdictions nationales et régionales relatives aux herbicides sont d'application. Les techniques de lutte physique ou mécanique sont préconisées afin d'éviter l'usage de produits chimiques.

Le cahier des charges de chaque contrat s'appuie sur un modèle type affiné en fonction des spécificités du quartier auquel il se réfère. L'évaluation des offres et les négociations en tiennent compte.

Dans le cadre du déploiement des services facilitaires à Bertrix, Sodexo a, jusqu'à présent, engagé une dizaine de collaborateurs sous contrat indéterminé. À Grobbendonk, on compte actuellement une quinzaine d'employés sous contrat à durée indéterminée.

beperken.

In Grobbendonk en Bertrix heeft Sodexo zich ertoe verbonden mee te werken aan de vermindering van het energieverbruik en de inspanningen te ondersteunen: 80 % van het verpakkings-materiaal en van het vaatwerk voor eenmalig gebruik werd geschrapt. Sodexo België heeft zich ertoe verbonden tegen eind 2022 geen wegwerpplastics meer te gebruiken of deze te vervangen door herbruikbare of recycleerbare alternatieven. Plastic roerstaafjes, rietjes en zakjes werden al verboden in 2019, plastic bestek en borden en piepschuimen bakjes in maart 2021. Tegen eind 2022 zou er totaal geen plastic meer gebruikt mogen worden.

Er worden overeenkomsten gesloten met lokale landbouwers en onderaannemers. Vers rund- en varkensvlees zijn van Belgische origine, evenals de helft van alle leveringen van voedingsproducten. Alle verse groenten zijn seizoensproducten en zijn afkomstig van Belgische telers. Er worden vegetarische alternatieven en seizoens-producten aangeboden.

Wat de schoonmaak betreft, wordt de voorkeur gegeven aan technieken waarbij er zo weinig mogelijk water gebruikt wordt en aan aangepaste producten. Voor het onderhoud van de groenvoor-zieningen zijn de nationale en gewestelijke verbodsbepalingen inzake herbi-ciden van toepassing.

Het lastenboek voor elke opdracht is gebaseerd op een standaardmodel dat verfijnd wordt in functie van de bijzonderheden van het kwartier.

In Bertrix heeft Sodexo een tiental werknemers aangeworven met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd.

In Grobbendonk is er momenteel

18.04 **Annick Ponthier** (VB): Mevrouw de minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. Een aantal concrete punten zal ik nog moeten nalezen in het verslag.

Wat voor mij echter duidelijk is en door u ook wordt bevestigd, is dat een aantal procedures nog altijd lopende zijn. Dat is verbazingwekkend, omdat de procedure en een aantal aanbestedingsdossiers toch al enige tijd lopen. De procedure leek mij volledig afgelopen. Ze is gepasseerd bij IF. U blijft echter op een aantal dossiers treuzelen. U wil blijkbaar ook geen nieuwe aanbestedingen doen voor de privatisering van de wacht. De procedures voor Burcht, Eupen en Elsenborn zijn nog altijd lopende.

Het probleem is duidelijk. Bij Defensie is er op dit moment geen personeel op overschot om die wacht te doen. Het is op bepaalde momenten zo erg dat, wanneer sommige eenheden hun oefeningen moeten doen op een site, zij mensen moeten meenemen, om er de wacht te verzekeren. Dat is bijzonder betreurenswaardig, wanneer wij zien dat het personeel bij Defensie nu al op het tandvlees zit. Op regeringsniveau durft men dan geen enkele knoop door te hakken op dat vlak. Blijkbaar is er in de regering nogal wat onenigheid over een aantal dossiers.

U stelt ook over het dossier van de catering bij de KMS dat het cateringcontract in 2021 nog in voege zal treden. Wat gebeurt echter in afwachting? Het vorige contract is immers stopgezet eind juni 2021. Hoe gebeurt een en ander dan nu op het terrein?

Dat is allemaal heel betreurenswaardig. Wanneer wij zien dat de outsourcing zeker bij Defensie voor een aantal taken een daad van goed bestuur kan zijn en voor een zekere verlichting op het terrein kan zorgen voor de militairen, is het erg betreurenswaardig dat u zo blijft treuzelen in het hele dossier.

18.05 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): Madame la ministre, la Défense, comme toutes les administrations, comme tous les départements de tous les niveaux de pouvoir, a une obligation d'exemplarité, et certainement face à la menace la plus grave pour notre société et pour l'humanité, à laquelle nous faisons déjà face, c'est-à-dire le réchauffement climatique. C'est pourquoi chaque pas, aussi petit soit-il, est important. Parler de ce contrat me permet de rappeler cet objectif. Je suis content d'entendre que c'est une de vos préoccupations, également pour les contrats à venir. Nous continuerons évidemment à nous y intéresser.

Il y a juste une petite question à laquelle vous n'avez pas répondu: les emplois sont-ils garantis? Y a-t-il un engagement de Sodexo pour que les emplois ne bougent pas? Même si ce sont des contrats à durée indéterminée, comme vous l'avez dit. S'engagent-ils, pour dix ans, à ne pas revenir en arrière, même si les contrats ont été signés?

18.06 **Ludivine Dedonder**, ministre: (…)

een vijftiental werknemers met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd.

18.04 **Annick Ponthier** (VB): Il est étonnant qu'un certain nombre de procédures d'appel d'offres ne soient toujours pas terminées. Apparemment, la ministre ne souhaite pas lancer de nouvelles adjudications pour la privatisation des services de garde. Les procédures pour Burcht, Eupen et Elsenborn sont toujours en cours. La Défense ne dispose toutefois pas du personnel nécessaire pour assurer ces services de garde aujourd'hui. Le contrat pour la restauration à l'ERM devait entrer en vigueur en 2021, mais qu'en est-il entre-temps?

L'externalisation au sein de la Défense peut être un signe de bonne gouvernance puisqu'elle permet de soulager en partie la charge de travail des militaires. C'est pourquoi il est regrettable que la ministre continue de tergiverser.

18.05 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): Het is de plicht van Defensie om het goede voorbeeld te geven, ook ten aanzien van de ernstige dreiging van de klimaatopwarming. Elke stap is daarom belangrijk en door over dit contract te spreken kan ik u aan die doelstelling herinneren. Gelukkig is dat ook een van uw bekommernissen.

Heeft Sodexo beloofd dat de banen behouden blijven? Zullen er geen ontslagen vallen, ook al gaat het over arbeids-overeenkomsten voor onbepaalde tijd?

18.07 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): D'accord. Même si ce sont des CDI, il n'y aura pas de licenciements. Je pose la question. D'accord, merci!

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

19 Samengevoegde vragen van
- Ellen Samyn aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De Site Gunfire Brasschaat-WHI" (55019304C)
- Theo Francken aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De Gunfire in Brasschaat" (55019922C)
19 Questions jointes de
- Ellen Samyn à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le site Gunfire Brasschaat-WHI" (55019304C)
- Theo Francken à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le site Gunfire Brasschaat" (55019922C)

19.01 **Ellen Samyn** (VB): Mevrouw de minister, eind maart liet het World Heritage Institute weten dat het de collectie van het Gunfiremuseum in Brasschaat wil verhuizen naar Ieper. Naar verluidt zou de gemeente Brasschaat een budget van 2,3 miljoen euro vrijmaken om de site Gunfire te kopen van Defensie.

Mevrouw de minister, bestaat er een akkoord over de verkoop van de site Gunfire tussen Defensie en de gemeente Brasschaat? Zo ja, wat houdt dat akkoord in? Zo neen, waarom is er nog geen akkoord?

19.01 **Ellen Samyn** (VB): La commune de Brasschaat a débloqué 2,3 millions d'euros pour l'achat du Site Gunfire Brasschaat-WHI, un site muséal dont le War Heritage Museum (WHI) souhaite transférer la collection à Ypres. Un accord a-t-il déjà été conclu?

19.02 Minister **Ludivine Dedonder**: Het militaire domein van de Gunfirezone werd midden 2017 gedesaffecteerd en komt dus voor vervreemding in aanmerking. Sindsdien werd meermaals overlegd met de gemeente Brasschaat, die de site zou willen verwerven. Het WHI heeft herhaaldelijk contact opgenomen met de gemeente, maar de gemeente heeft daar geen gevolg aan gegeven. Dat is ten minste drie keer gebeurd, met name in april, oktober en december 2020.

Overeenkomstig de afspraken die ik had gemaakt, heb ik een gesprek gehad met de burgemeester van de gemeente, de heer Jambon. Hij heeft bevestigd dat de gemeente Brasschaat tijdens de laatste gemeenteraadszitting op 28 juni de aankoop van de site onder de vorm van een minnelijke onteigening voor openbaar nut bevestigd heeft.

Verdere inhoudelijke besprekingen zullen nu gevoerd worden inzake de verantwoordelijkheden en kosten die betrekking hebben op de vervreemding. Voortaan lijkt de gemeente bereid om een project rond de artillerie te ontwikkelen. Ik neem nota van die nieuwe stand van zaken. Er zullen verder contacten worden gelegd om die mogelijkheid te bestuderen.

19.02 **Ludivine Dedonder**, ministre: Le domaine militaire du Site Gunfire est désaffecté depuis 2017 et peut dès lors faire l'objet d'une aliénation. Depuis lors, le WHI a contacté la commune de Brasschaat à trois reprises, sans résultat. Lors d'un entretien avec le bourgmestre Jambon, celui-ci a confirmé que la commune avait confirmé l'achat du site lors du dernier conseil communal, le 28 juin. De nouveaux contacts sont prévus.

19.03 **Ellen Samyn** (VB): Mevrouw de minister, bedankt voor het uitgebreide antwoord. Ongetwijfeld bent u op de hoogte van de waarde van het Gunfiremuseum. Dat museum, onderhouden door tal van vrijwilligers, herbergt een waardevolle collectie artilleriestukken. Ongetwijfeld weet u eveneens dat zich naast het Gunfiremuseum de collectie van de Light Aviation bevindt. De gehele geschiedenis van het Belgisch militair vliegwezen wordt daar tentoongesteld. Ik kan en mag met enige trots zeggen dat de bakermat van het militaire vliegwezen zich in Brasschaat bevindt.

Indien de gemeente Brasschaat die site van 16 hectare kan kopen, dan kunnen zowel het Gunfiremuseum als de collectie van de Light

19.03 **Ellen Samyn** (VB): Toute l'histoire de l'aviation militaire belge est exposée sur ce site. Si la commune de Brasschaat peut acheter ce site de 16 hectares, tant le Site Gunfire Brasschaat-WHI que la collection de l'aviation légère ne seront pas forcés de quitter leur implantation d'origine.

Aviation in hun bakermat blijven.

L'incident est clos.
Het incident is gesloten.

20 Questions jointes de
- Guillaume Defossé à Ludivine Dedonder (Défense) sur "L'attentat à la bombe contre la MINUSMA dans le nord du Mali" (55019376C)
- Kattrin Jadin à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le militaire belge blessé au Mali" (55019471C)
- Christophe Lacroix à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le soldat belge blessé au Mali" (55019822C)
20 Samengevoegde vragen van
- Guillaume Defossé aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De bomaanslag op MINUSMA in Noord-Mali" (55019376C)
- Kattrin Jadin aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De in Mali gewond geraakte Belgische militair" (55019471C)
- Christophe Lacroix aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De Belgische soldaat die in Mali gewond raakte" (55019822C)

20.01 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): Monsieur le président, madame la ministre, ce 25 juin, la Défense a annoncé qu'un attentat à la bombe avait blessé grièvement un Casque bleu belge dans le nord du Mali. Quatorze autres auraient également été blessés. Vous avez aussi annoncé que sa famille recevait de l'aide des services sociaux et des psychologues de la Défense.

Pouvez-vous nous donner des nouvelles du militaire belge blessé et de son état de santé? Qu'en est-il des autres soldats blessés lors de cet attentat? Est-ce qu'une nationalité en particulier était visée ou était-ce la MINUSMA en général? Pouvez-vous nous expliquer les circonstances dans lesquelles est survenue cette attaque? Les responsables ont-ils déjà été identifiés et une riposte a-t-elle été organisée? Combien de militaires ont-ils été tués ou blessés depuis les débuts de la MINUSMA? Le nombre d'attaques a-t-il tendance à augmenter ou à diminuer ces dernières années?

20.01 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): Een Belgische blauwhelm is ernstig gewond geraakt bij een aanslag in Mali. Veertien anderen raakten ook gewond.

Wat is zijn gezondheidstoestand? Hoe gaat het met de andere gewonde soldaten? Werd één bepaalde nationaliteit geviseerd of was de United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali (MINUSMA) het doelwit? In welke omstandigheden vond de aanval plaats? Werden de verantwoordelijken geïdentificeerd? Heeft men teruggeslagen? Hoeveel militairen werden sinds het begin van de MINUSMA-missie gedood of raakten er gewond? Zijn er de jongste jaren steeds meer aanvallen of neemt dat aantal niet toe?

20.02 **Kattrin Jadin** (MR): Monsieur le président, madame la ministre, le collègue Defossé ayant déjà bien introduit le sujet, je vais immédiatement en venir aux questions.

Que pouvez-vous nous dire sur l'état de santé du soldat belge blessé? Une équipe médicale belge se rendra-t-elle sur place? Notre militaire sera-t-il ensuite rapatrié? Quid de l'attentat contre les Casques bleus au Mali? Disposez-vous de détails à ce sujet? Les auteurs se sont-ils manifestés entre-temps? Cette attaque aura-t-elle des répercussions pour le suivi de la mission MINUSMA? Il va de soi que vos réponses se feront en fonction de la publicité possible dans le cadre de notre commission.

20.02 **Kattrin Jadin** (MR): Wat is de gezondheidstoestand van de Belgische soldaat? Zal hij gerepatrieerd worden? Zal er een Belgisch team daarnaartoe reizen? Beschikt u over nadere informatie over de aanslag? Hebben de daders zich kenbaar gemaakt? Zal deze aanval gevolgen hebben voor de MINUSMA-missie?

20.03 **Christophe Lacroix** (PS): Monsieur le président, madame la ministre, moi aussi, j'en viendrai directement à mes questions.

20.03 **Christophe Lacroix** (PS): Wat is de gezondheidstoestand van de Belgische militair? Beschikt

Quel est à ce jour l'état de santé du militaire belge blessé? Disposez-vous d'éléments d'information sur l'attentat (les auteurs, les motivations, éventuellement les nationalités visées)? Ce genre d'attaques est-il récurrent pour les forces de la MINUSMA? Cet attentat aura-t-il la moindre répercussion pour la suite de la mission onusienne et notre implication dans celle-ci? La Belgique entend-t-elle, par exemple, remplacer son soldat rapatrié?

20.04 **Ludivine Dedonder**, ministre: Monsieur le président, le militaire belge blessé lors de l'attentat du vendredi 25 juin a été opéré le jour même à l'hôpital chinois de la MINUSMA à Gao. Dès le lendemain, il a été rapatrié en Belgique via des moyens allemands. Après une courte hospitalisation à Gand, il a pu rejoindre son domicile le dimanche 27 juin.

Lors de ce même attentat, quatorze militaires allemands ont été blessés. Les cas les plus graves ont été rapatriés le 26 juin vers l'Allemagne. Il semble que le détachement allemand visé dont faisaient partie les deux Belges ait constitué une cible d'opportunité pour le terroriste qui a perpétré l'attentat.

Les détails classifiés relatifs à cette attaque seront expliqués demain matin, lors de la commission de suivi des opérations. Le matin du 25 juin, un chauffeur suicidaire à bord d'un véhicule piégé a délibérément ciblé le détachement allemand qui avait établi une base temporaire pour la nuit dans les environs d'Ichagara, à 140 kilomètres au nord de Gao. L'attentat n'a pas encore été revendiqué à ce jour. Le nombre d'attaques a augmenté ces dernières années. Depuis le début de la MINUSMA en 2013, la mission doit déplorer la perte de 247 militaires, sans aucun Belge parmi ceux-ci, heureusement.

Ce dernier attentat n'a pas de répercussion directe quant à la poursuite de la mission MINUSMA. Le militaire blessé sera remplacé le 25 juillet prochain et la mission continuera comme prévu.

20.05 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): Merci, madame la ministre, pour votre réponse. Je serai présent demain matin pour entendre la suite. Tout d'abord, je voudrais bien sûr adresser mes meilleurs vœux de rétablissement à notre soldat belge mais également aux quatorze soldats allemands en espérant que tout ira bien pour eux. Je note donc qu'il y a une augmentation des attaques. Le bilan n'est donc pas positif pour cette mission. Il faudrait s'interroger sur la stratégie à suivre dans la région pour la suite.

Comme il s'agit de ma dernière question avant les vacances, sauf surprise demain en plénière, je voudrais souhaiter de bonnes vacances à Mme la ministre, qui a eu une fin d'année chargée et chahutée, comme nous tous. Bonnes vacances à tous les membres

u over informatie over de aanslag? Worden er vaker MINUSMA-doelwitten aangevallen? Zal deze aanslag een invloed hebben op de VN-missie en onze betrokkenheid? Zal België zijn gerepatrieerde soldaat vervangen?

20.04 Minister **Ludivine Dedonder**: De Belgische militair werd dezelfde dag nog, op 25 juni 2021, in het Chinese hospitaal van MINUSMA geopereerd en werd vervolgens met Duitse middelen naar België gerepatrieerd. Hij is op 27 juni naar huis teruggekeerd.

Daarnaast raakten ook veertien Duitse militairen gewond. De zwaarst gewonden werden gerepatrieerd. Het Duitse detachement waartoe de twee Belgen behoorden, zou een toevallig doelwit zijn geweest van de terrorist.

Ik zal de geclassificeerde informatie morgenochtend in detail toelichten in de commissie Opvolging van de buitenlandse zendingen. Op 25 juni heeft een zelfmoordterrorist in een bomauto het Duitse detachement dat een basis had opgezet nabij Ichagara als doelwit genomen. De aanslag werd niet opgeëist. De aanvallen zijn toegenomen. Sinds het begin van de MINUSMA-vredesmissie in 2013 zijn er 247 militairen gesneuveld; daar waren geen Belgen bij. Deze aanslag heeft geen rechtstreekse impact op het voortzetten van de MINUSMA-missie. De gewonde soldaat zal op 25 juli vervangen worden.

20.05 **Guillaume Defossé** (Ecolo-Groen): Ik wens onze soldaat en de Duitse soldaten een spoedig herstel toe. De balans van deze missie is niet positief. Men moet zich afvragen welke strategie er gevolgd moet worden.

de la commission également.

20.06 **Kattrin Jadin** (MR): Madame la ministre, merci pour ces éléments. Nous aurons encore d'autres éléments d'information demain. Malheureusement, je ne pourrai pas être présente étant donné le changement d'horaire. Tout ceci montre l'importance de la bonne formation de nos militaires. Il faut insister sur le fait que nous sommes actifs dans des régions du monde qui ne connaissent pas la paix à cause de faits terroristes. Nous y remplissons des missions pour rétablir l'ordre. Ces missions à l'étranger sont bien utiles et nécessaires. Je présente également mes vœux de rétablissement à tous ceux qui ont été blessés par cette attaque. Bonnes vacances à tout le monde!

20.06 **Kattrin Jadin** (MR): Dat toont aan hoe belangrijk het is dat onze militairen goed opgeleid worden. Onze interventie is erop gericht de orde te herstellen in regio's waar geen vrede heerst als gevolg van terreurdaden. Deze missies zijn nuttig. Ik wens de gewonden spoedige beterschap.

20.07 **Christophe Lacroix** (PS): Madame la ministre, à l'instar de mes collègues, je présente tous mes vœux de rétablissement à ce militaire ainsi qu'aux militaires allemands qui ont été blessés, certains gravement comme vous nous l'avez expliqué. Cela doit nous faire réfléchir, ainsi que notre population, sur le fait que quand on part en mission à l'étranger, il y a toujours un risque. On a tendance à banaliser cela et on a l'impression que tous les risques sont maîtrisés. Néanmoins, quand nos soldats partent pour sauver la démocratie ou pour assurer les positions qui permettent aux populations de s'extirper des mains intéressées ou dangereuses qui souhaitent leur enlever tout espoir de vivre de manière démocratique et émancipée, il y a un risque énorme pour nos soldats. Je pense également à toutes les familles de ces militaires qui sont en difficulté ou en danger. Je vous remercie pour votre réponse.

20.07 **Christophe Lacroix** (PS): Ik wens de gewonden ook een spoedig herstel. Aan een buitenlandse missie zijn er altijd risico's verbonden. Onze soldaten vertrekken op missie om de democratie te redden en die stellingen te beveiligen die het voor de bevolking mogelijk maken om het juk van gevaarlijke heersers af te werpen. Mijn gedachten gaan uit naar hun gezinnen.

L'incident est clos.
Het incident is gesloten.

21 Questions jointes de
- Nabil Boukili à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La contamination aux PFAS sur la base américaine de Chièvres" (55019732C)
- Steven De Vuyst à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La contamination aux PFAS sur la base américaine de Chièvres" (55019734C)
21 Samengevoegde vragen van
- Nabil Boukili aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De pfas-verontreiniging op de Amerikaanse basis in Chièvres" (55019732C)
- Steven De Vuyst aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De pfas-verontreiniging op de Amerikaanse basis in Chièvres" (55019734C)

21.01 **Steven De Vuyst** (PVDA-PTB): Mevrouw de minister, dit is een vraag op basis van informatie die eigenlijk al sinds 2016 gekend is. Uit een rapport van het Pentagon zou immers blijken dat de Amerikaanse luchtmachtbasis in Chièvres in Henegouwen, in de nabijheid van de kazerne Daumerie, al een hele tijd vervuild is en dat er verhoogde concentraties PFAS, waaronder PFOS ressorteert, zijn aangetroffen in grondstalen en in waterstalen uit de Dender. In die stalen zijn verhoogde concentraties gemeten die, althans volgens Amerikaanse standaarden, de gezondheidsnormen overschrijden. Het gaat om PFOS-niveaus van respectievelijk 84 en 94 *parts per trillion* bij een maximumdrempel van 70 PPT.

Het is frappant dat het Pentagon daarvan al in 2016 op de hoogte was en dat er vanaf 2018 richtlijnen zijn uitgevaardigd aan het personeel van de Amerikaanse luchtmachtbasis om geen drinkwater meer te

21.01 **Steven De Vuyst** (PVDA-PTB): Il ressortirait d'un rapport du Pentagone datant de 2016 que des concentrations accrues de PFAS avaient été constatées dans des échantillons de sol et d'eau de la Dendre prélevés à la base aérienne américaine de Chièvres en province du Hainaut. En 2018, le personnel de la base aérienne américaine a reçu l'instruction de ne plus boire que de l'eau en bouteille, mais les informations concernant la pollution aux PFAS n'ont jamais été transmises aux

nuttigen maar alleen flessenwater, terwijl de informatie over de verontreiniging in de luchtmachtbasis op geen enkele manier is doorgestroomd naar de lokale autoriteiten, laat staan naar de Waalse regering.

We hebben het vanochtend tijdens de gedachtewisseling over de zaak-Jürgen Conings gehad over informatiedoorstroming, maar dit is toch wel bij de haren getrokken. We weten bijvoorbeeld ook dat het brandblusschuim dat bij oefeningen op die luchtmachtbasissen wordt gebruikt eveneens verhoogde concentraties bevat. Er is dus een heel sterke correlatie en zelfs een causaal verband tussen de aanwezigheid van die militaire basissen waar dat brandblusschuim wordt gebruikt en de verhoogde verontreiniging met PFOS en PFOA in de grond en het water.

Dat is niet anders in het geval van Chièvres, vandaar dat wij informatie bij u willen inwinnen. Bent u door de Amerikaanse autoriteiten op de hoogte gebracht van deze vervuiling op ons grondgebied, die al sinds 2016 gekend zou zijn? Worden deze stoffen ook gebruikt in andere militaire basissen in België? Zijn er al testen uitgevoerd om het bestaan van andere verontreinigde locaties te bevestigen?

Ondertussen heeft de actualiteit mij ingehaald, onder de vorm van een artikel. Daarin stond namelijk dat uw collega van de Waalse regering, mevrouw Tellier, minister van Leefmilieu, al contact had opgenomen met uw kabinet en u had gevraagd om alle kazernes in België te onderzoeken, om na te gaan of de grond daar ook is verontreinigd en of er daar ook gebruik is gemaakt van die brandblusapparaten.

Kunt u mij een stand van zaken geven?

autorités locales ou au gouvernement wallon.

Apparemment, il existe un lien causal entre la mousse d'extinction utilisée sur de telles bases militaires et la pollution constatée. La ministre régionale wallonne en charge de l'environnement, Céline Tellier, aurait déjà pris contact avec le cabinet de la ministre en lui demandant de vérifier pour toutes les casernes de Belgique si le sol y est également pollué et si de tels extincteurs y ont été utilisés. Quel est l'état de la question?

21.02 **Ludivine Dedonder**, ministre: Monsieur De Vuyst, je suis désolée mais je répondrai en français vu que la question m'a été posée dans cette langue, comme la fois dernière en séance plénière. La gestion de la base américaine de Chièvres a été transférée au SHAPE en 1967. Son exploitation, et donc sa gestion courante, relève depuis lors des forces armées des États-Unis. Ce 8 juillet, leur *Public Affairs Office* a émis un communiqué de presse concernant la présence de PFAS dans des échantillons d'eau prélevés en 2017.

Dans ce communiqué, il est stipulé qu'à l'époque, les constatations avaient été communiquées à la Société wallonne des eaux, leur fournisseur local d'eau potable. La SWDE a confirmé que l'eau était conforme aux normes en vigueur. Mes services n'ont pas plus d'informations concernant la qualité de l'eau au sein de cette base exploitée par la Défense américaine.

Déjà en 2020, consciente de l'émergence de la problématique des PFAS, la Défense a réalisé sur la base d'enquêtes locales un aperçu des sites militaires exploités par la Défense belge où une contamination du sol et/ou de l'eau souterraine aux PFAS pourrait être présente. Cet inventaire initial doit être affiné et complété et sera utilisé pour réaliser de futures enquêtes en concertation avec les services gouvernementaux régionaux compétents. Ceci entre dans le cadre des protocoles d'accord que la Défense a conclus avec les services publics régionaux compétents afin que la Défense puisse

21.02 Minister **Ludivine Dedonder**: Het beheer van de Amerikaanse basis te Chièvres werd in 1967 aan SHAPE overgedragen. Op 8 juli heeft het Amerikaanse Public Affairs Office een mededeling verspreid over de aanwezigheid van pfas in in 2017 genomen waterstalen. Men bevestigt dat die vaststellingen meegedeeld werden aan de Société wallonne des eaux, de lokale waterleverancier, die verzekerd had dat het water aan de normen voldeed. Mijn diensten beschikken niet over nadere informatie.

In 2020 heeft Defensie een inventaris opgesteld van de militaire sites waar de bodem en/of het grondwater met pfas verontreinigd zou kunnen zijn. Dat overzicht moet in samenspraak met de gewestelijke diensten

mettre en œuvre sa politique relative à la gestion des sols.

verfijnd en aangevuld worden met het oog op toekomstig onderzoek.

21.03 **Steven De Vuyst** (PVDA-PTB): Mevrouw de minister, dank u wel. Ik begrijp dat er overleg komt en dat er samenwerking zal zijn met het kabinet van Defensie om te zien of er verontreiniging is in bepaalde kazernes op ons grondgebied.

Ik heb niet echt een antwoord gekregen op mijn vraag. U zegt dat de lokale drinkwatermaatschappij op de hoogte was. Die informatie is echter niet doorgestroomd naar het lokale bestuur of naar het kabinet van de minister van Leefmilieu. Die is ook nooit bij u of uw voorganger gekomen, als ik me niet vergis. Het is dus ergens misgelopen in de keten tussen de watermaatschappij, de lokale overheid en de Waalse overheid, als ik het zo vrij mag vertalen.

Ik denk dat onomstotelijk vastgesteld is dat de substanties PFOA en PFOS ook aanwezig zijn in de brandblusapparaten. Het onderzoek dat besteld is en momenteel loopt, in samenwerking met de overheden van de gemeenten waar kazernes gevestigd zijn en in de buurt van luchtmachtbasissen, kan zo snel mogelijk uitsluitsel geven over de verontreiniging.

In het artikel heeft u ook gezegd dat u de resultaten zo snel mogelijk wil doorspelen aan de Waalse regering. Ik zou u willen verzoeken om die resultaten ook aan ons over te maken zodra u ze heeft.

21.03 **Steven De Vuyst** (PVDA-PTB): Il y a quand même eu une faille dans la chaîne de transmission des informations entre la société des eaux, les autorités locales et les pouvoirs publics wallons. La présence d'AFPO et de PFOS dans les mousses d'extinction semble être établie. La ministre pourrait-elle nous communiquer les résultats de l'enquête dès qu'elle les aura reçus?

L'incident est clos.
Het incident is gesloten.

22 Question de Christophe Bombled à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La création d'une crèche à la base de Florennes" (55019790C)
22 Vraag van Christophe Bombled aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De opening van een kinderdagverblijf op de basis van Florennes" (55019790C)

22.01 **Christophe Bombled** (MR): Madame la ministre, je reviens vers vous concernant la création d'une crèche sur la base de Florennes. L'absence actuelle d'un tel service incite souvent les jeunes femmes qualifiées dans un travail technique ou opérationnel à quitter leur lieu de travail pour demander une mutation vers une base ou caserne possédant un dispositif d'accueil pour les jeunes enfants.

Lors de votre réponse à ma question écrite datée du 2 mars 2021, vous précisiez que l'étude relative au projet de création d'une crèche sur la base de Florennes avait été présentée fin janvier 2021 au groupe de travail Benefits@Defence. Vous indiquiez également que des travaux complémentaires avaient été demandés pour la mi-mars 2021 et que l'étude finale vous serait alors présentée.

L'étude finale vous a-t-elle été présentée? Si oui, qu'en ressort-il? Qu'en est-il de la possibilité de créer une crèche à la base de Florennes? Est-il possible de disposer de cette étude? Aujourd'hui, existe-t-il des dispositifs d'accueil OCASC sur d'autres casernes ou bases militaires? Dans l'affirmative, où se situent-ils?

La commune de Florennes travaille actuellement sur un projet de crèche en lien avec la base. Pouvez-vous préciser si vous avez été avertie de contacts qui auraient eu lieu entre la commune de

22.01 **Christophe Bombled** (MR): Op de basis in Florennes zal er een kinderdagverblijf opgericht worden. Dat is nuttig om het verloop van vrouwelijke personeelsleden in technische of operationele functies tegen te gaan. In januari 2021 werd de studie over de oprichting van dat kinderdagverblijf voorgesteld aan de werkgroep Benefits@Defence. Er werd gevraagd bijkomende analyses uit te voeren tegen medio maart 2021.

Hebt u het eindverslag van de studie ontvangen? Wat zijn de resultaten? Kan die studie aan ons bezorgd worden? Zijn er opvangfaciliteiten van de CDSCA in andere kazernes of militaire basissen? De gemeente Florennes werkt samen met de

Florennes et le commandement de la Base Offenberg à ce sujet? Si oui, qu'en ressort-il?

22.02 **Ludivine Dedonder**, ministre: Monsieur Bombled, il existe huit crèches de l'OCASC (Office Central d'Actions Sociales et Culturelles) de la Défense dans des quartiers militaires. Il s'agit des quartiers situés à Zeebrugge, Léopoldsburg, Peutie, Evere et Neder-over-Heembeek, Marche-en Famenne, Liège et Beauvechain.

Une étude des différents avantages pour le personnel m'a été présentée dans le cadre de la revalorisation du personnel. Celle-ci était donc plus large que l'étude de faisabilité de l'implantation d'une crèche à la base de Florennes. En coordination avec l'OCASC et au vu des coûts d'un tel projet, il a été confirmé le 27 mai qu'aucune crèche n'y serait ouverte. Par contre, deux mesures ont été prises pour le personnel et leur famille. Les règles applicables aux biens immobiliers loués par l'OCASC ont été adaptées afin qu'une garde d'enfants puisse y être organisée Cela signifie concrètement que le partenaire d'un membre du personnel qui loue une habitation de l'OCASC peut décider d'organiser cette activité à domicile. La responsabilité de vérifier si les lieux et les conditions d'accueil sont adaptés demeure celle des organisations Kind en Gezin et l'ONE.

Ensuite, un projet pilote sera lancé au second semestre de 2021. L'OCASC va recruter une personne de contact sur place chargée de cartographier les besoins en garde d'enfants de 0 à 12 ans du personnel de la base et de cartographier l'offre disponible dans la commune et les alentours. Cette personne sera chargée d'établir des contacts avec l'autorité locale et bénéficiera du support de l'administration centrale de l'OCASC. L'OCASC a déjà établi une description de poste, déterminé une rémunération appropriée ainsi que les ressources complémentaires nécessaires, et a lancé une procédure de recrutement. Après une évaluation intermédiaire et finale du projet pilote, il sera décidé si ce projet peut être étendu à tous les quartiers du territoire où il n'y a pas de crèche OCASC.

22.03 **Christophe Bombled** (MR): Madame la ministre, je vous remercie pour votre réponse. Même si je regrette qu'il n'y ait pas de crèche sur la base de Florennes, je prends note qu'il y a quand même des solutions alternatives et des avancées dans ce secteur. Très souvent, les jeunes femmes qualifiées dans un travail technique ou opérationnel sont réparties à la sortie de l'école vers les différentes bases. Lorsqu'elles approchent un tournant de leur vie pour fonder un foyer, soit elles décident de muter vers une autre base qui possède un dispositif d'accueil pour jeunes enfants, soit elles se tournent vers

basis aan een project om een kinderdagverblijf op te richten. Wat hebben die gesprekken opgeleverd?

22.02 Minister **Ludivine Dedonder**: In de militaire kwartieren te Zeebrugge, Leopoldsburg, Peutie, Evere, Neder-Over-Heembeek, Marche-en-Famenne, Luik en Bevekom is er een kinderdagverblijf van de CDSCA gevestigd. Er werd me een studie over de voordelen van de kinderdagverblijven voorgesteld in het kader van de herwaardering van het personeel. Dat ging verder dan de haalbaarheidsstudie in Florennes. Op 27 mei werd er in samenspraak met de CDSCA beslist het kinderdagverblijf niet te openen, gelet op het kostenplaatje. De regels voor de door de CDSCA gehuurde gebouwen werden wel aangepast zodat er een kinderopvang ingericht kan worden. Dat betekent dat de partner van een personeelslid die een woning van de CDSCA huurt, die opvang thuis kan organiseren. Kind en Gezin en het ONE zien toe op de omstandigheden van de opvang.

Tijdens het tweede semester van 2021 zal er een proefproject opgestart worden. De CDSCA zal ter plaatse een contactpersoon aanwerven om de noden van het personeel op het vlak van kinderopvang en het aanbod in de gemeente in kaart te brengen. Na een evaluatie zal het project eventueel uitgebreid worden naar alle militaire kwartieren die niet over een kinderdagverblijf beschikken.

22.03 **Christophe Bombled** (MR): Ik betreur dat er op de basis in Florennes geen kinderdagverblijf ingericht zal worden maar er wordt niettemin vooruitgang geboekt. Vrouwen die operationele of technische functies bekleden en een kinderwens hebben, vragen hun overplaatsing

une fonction moins productive. Cela peut nuire à la productivité des services et à l'intégration de la gent féminine de manière équilibrée dans l'ensemble des services de la base. Il est donc très important qu'il y ait une solution pour éviter ce genre de situation.

Je tiens à souligner qu'un autre volet sensible figure dans la discussion. Les crèches sont tout autant nécessaires pour les hommes que pour les femmes. Cependant, c'est souvent l'épouse non militaire qui se retrouve pénalisée professionnellement. C'est pourquoi une crèche doit prévoir un accès extérieur à la base militaire lorsqu'il y a une crèche sur la base, lequel ne nécessite pas un laisser-passer pour permettre aux épouses de ces militaires d'y accéder facilement.

aan naar een basis waar die dienst aangeboden wordt of aanvaarden een functie waarin ze minder productief moeten zijn. Dat is nadelig voor de productiviteit van de diensten en voor de even-wichtige integratie van vrouwen in alle diensten van de basis. We moeten oplossingen vinden.

Ook voor de vaders zijn de kinderdagverblijven een noodzaak maar het zijn veelal de moeders die zelf geen militair zijn die op professioneel vlak benadeeld worden. Daarom moet een militair kinderdagverblijf gemakkelijk van buiten de basis toegankelijk zijn.

L'incident est clos.
Het incident is gesloten.

23 Question de Albert Vicaire à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le développement et l'acquisition par la Défense d'un avion de type Canadair" (55019794C)
23 Vraag van Albert Vicaire aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De ontwikkeling en de aankoop door Defensie van een blusvliegtuig" (55019794C)

23.01 **Albert Vicaire** (Ecolo-Groen): Monsieur le président, madame la ministre, l'actualité météorologique nous occupe les esprits. Dernièrement l'actualité canadienne était marquée par un dôme de chaleur avec des températures frôlant les 50 °C. Cela nous oblige à anticiper les conséquences du dérèglement climatique.

En effet, en trois jours chauds et venteux, le village de Lytton, situé à 250 kilomètres au nord-est de Vancouver, s'est asséché et a finalement été rayé de la carte par les flammes. Pour y avoir été, visuellement, la région ressemble un peu à nos Ardennes en beaucoup plus grand.

Demain, qui sait, l'instabilité du climat provoquée par nos émissions de CO_2 pourrait déplacer un dôme de chaleur au-dessus de l'Europe du Nord et provoquer, chez nous aussi, des incendies. Je dis "demain" mais j'aurais également pu dire "hier" car, l'année passée, il y a eu de grands incendies de forêt en Suède, pays pourtant situé très au nord de l'Europe.

Lorsqu'un dôme de chaleur arrive, il est trop tard pour s'équiper pour lutter contre l'incendie. Nous devons donc être prêts car gouverner, c'est prévoir.

Par ailleurs, il se trouve qu'une start-up belge, Roadfour, vient de présenter son projet de gros bombardier d'eau futuriste: le Seagle. L'objectif déclaré de cette start-up est d'offrir une succession au vénérable Canadair très largement utilisé en Europe pour combattre les feux de forêt mais qui arrive en fin de vie.

À mon sens, il appartient à la Défense d'investir dans ce type d'équipement de sécurité nationale et de crise.

23.01 **Albert Vicaire** (Ecolo-Groen): Canada kreunt momenteel onder een hittegolf. Door de instabiliteit van het klimaat kan er zich in de nabije toekomst ook boven Europa een hittekoepel vormen, die branden kan veroorzaken. We moeten op alles voorbereid zijn en ons er preventief tegen wapenen. Nu heeft een Belgische start-up onlangs een prototype van een blusvliegtuig met de naam Seagull voorgesteld, dat de Canadairs zou moeten vervangen.

Is het Belgisch leger van plan dat type vliegtuigen aan te kopen?

Madame la ministre, l'armée belge envisage-t-elle de s'équiper d'un ou de plusieurs avions de ce type? Si oui, le Seagle est-il une piste étudiée? Le service Achats de l'armée peut-il prendre contact avec la société belge qui produit le Seagle afin de faire une étude des besoins et aussi aider nos entreprises à créer un nouveau marché?

23.02 **Ludivine Dedonder**, ministre: Je vous avoue ne pas bien comprendre. En effet, la lutte contre les incendies ne relève pas des compétences de la Défense. Il s'agit en première instance d'une compétence de l'Intérieur.

La Défense l'a encore montré dernièrement, elle peut fournir un appui en cas de crise. Elle fournit cet appui avec les capacités existantes, sans toutefois que du matériel soit spécifiquement acheté à cette fin. La Défense ne dispose actuellement pas d'avions bombardiers d'eau de type Canadair. Il ne s'agit pas de ses missions premières et la Défense n'envisage donc pas à ce stade d'en acquérir. Je suis désolée de devoir vous renvoyer vers ma collègue la ministre de l'Intérieur qui est en charge des services de secours et de sécurité.

23.02 Minister **Ludivine Dedonder**: Brandbestrijding is in eerste instantie een bevoegdheid van Binnenlandse Zaken, al kan Defensie in geval van crisis steun verlenen. Defensie beschikt over geen vliegtuigen zoals de Canadair en is niet van plan er aan te kopen.

23.03 **Albert Vicaire** (Ecolo-Groen): Merci, madame la ministre. À la Côte, il y avait pourtant des hélicoptères appartenant à la Défense, qui étaient basés à Coxyde. Ils servaient à la surveillance et l'aide en mer. Le contexte est donc le même.

Je pense que la Défense nationale a les capacités de formation et d'équipement nécessaires. L'idée de disposer d'un équipement centralisé tel que celui-là me semble bonne. Vous serez sans doute appelée aujourd'hui à aider les populations sous les eaux, tant en Campine qu'en province de Liège. Dans pareille situation, l'armée doit avoir du matériel adapté. Il est trop tard pour s'équiper quand le mal est présent. Il faut le faire avant.

23.03 **Albert Vicaire** (Ecolo-Groen): Niettemin werden er helikopters van Defensie vanop de basis te Koksijde ingezet om surveillancevluchten boven zee uit te voeren en zo nodig hulp te verlenen. Evenzo zou een gecentraliseerde uitrusting nuttig zijn. Als er een beroep gedaan wordt op het leger om te interveniëren, bijvoorbeeld bij overstromingen, moet men over het geschikte materiaal beschikken.

L'incident est clos.
Het incident is gesloten.

24 Question de Christophe Lacroix à Ludivine Dedonder (Défense) sur "La fin de la Resolute Support Mission" (55019806C)
24 Vraag van Christophe Lacroix aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het einde van de Resolute Support Mission" (55019806C)

24.01 **Christophe Lacroix** (PS): Madame la ministre, le 6 juillet, soit plus de deux mois avant la date butoir du 11 septembre prévue pour le retrait complet de leurs troupes d'Afghanistan, les États-Unis d'Amérique ont déjà confirmé le départ de plus de 90 % de leurs effectifs, tandis que leurs derniers soldats auront quitté le pays d'ici fin août, selon la Maison-Blanche.

Force est de constater que, confortés par le départ d'une majorité des troupes américaines et des forces de l'OTAN, les talibans multiplient crescendo, depuis mai, les offensives contre les positions de l'armée afghane dans de nombreuses provinces, y compris autour de Kaboul. Or la vitesse et la facilité avec lesquelles les insurgés talibans augmentent leur zone d'influence est, bien entendu, un coup psychologique très dur porté aux autorités afghanes et, au-delà, à

24.01 **Christophe Lacroix** (PS): Twee weken vóór de vooropgestelde datum hebben de Verenigde Staten het vertrek van meer dan 90 % van hun troepen uit Afghanistan bevestigd. Sinds mei drijven de taliban de aanvallen op de stellingen van het reguliere Afghaanse leger op en winnen ze snel terrein. Meer dan duizend Afghaanse soldaten zijn op de vlucht geslagen in Tadzjikistan, wat een voorteken is van een snelle en totale ineenstorting van

cette population qui - depuis plus de quarante ans - souffre un martyre absolu.

Par conséquent, sans compter ceux qui ont remis leurs armes et se sont rendus aux talibans, plus d'un millier de soldats afghans ont, d'ores et déjà, battu en retraite au Tadjikistan pour sauver leur vie après des affrontements armés avec les talibans - ce qui laisse craindre, malheureusement, un effondrement de l'armée afghane.

Madame la ministre, qu'en est-il aujourd'hui du soutien aérien vital apporté par les États-Unis à l'armée afghane, notamment depuis le départ de leurs troupes et de celles de l'OTAN de la base aérienne de Bagram, centre névralgique des opérations de la coalition internationale? Où en est le retrait des autres troupes de l'OTAN d'Afghanistan?

Je rappelle au passage que l'OTAN a affirmé que "le retrait des troupes ne signifie pas la fin de notre relation avec l'Afghanistan, mais plutôt le début d'un nouveau chapitre". Lequel? Il nous reste encore à l'écrire. Comment l'Alliance perçoit-elle donc ce nouveau chapitre? Quelles mesures l'OTAN va-t-elle garder en place après l'opération dont question?

24.02 **Ludivine Dedonder**, ministre: Monsieur Lacroix, la décision prise par les Alliés de retirer leurs troupes d'Afghanistan a eu pour conséquence que la grande majorité d'entre elles, Belgique comprise, ont déjà quitté le sol afghan à ce jour. Seul le commandant de la mission "Resolute Support" et une partie limitée de son personnel sont encore présents sur place, afin d'assurer la transition vers une nouvelle mission qui sera menée, cette fois, par des civils. Elle appuiera le gouvernement afghan dans ses efforts visant à maintenir la stabilité sur la base des progrès enregistrés ces dernières années. La formation et l'entraînement de l'armée de l'air afghane en offrent un exemple. Cette force aérienne est, en effet, considérée aujourd'hui comme étant à même de mener à bien les opérations aériennes nécessaires en appui aux forces terrestres lors des actions dirigées contre les talibans.

Le suivi de l'allocation de ressources financières suffisantes à la sécurité et la Défense afghane, la formation et l'entraînement des forces afghanes en dehors du territoire national, ainsi que le maintien d'un aéroport international et d'un hôpital opérationnel constitueront les piliers de la nouvelle mission civile de l'OTAN. À cette fin, un représentant civil de l'Alliance restera présent sur place.

24.03 **Christophe Lacroix** (PS): C'est le service minimum que peut fournir l'OTAN en la matière. J'ai également interpellé, hier, votre collègue chargé des Affaires étrangères. Je lui ai, tout d'abord rappelé, que nous ne pouvions pas laisser tomber l'Afghanistan et surtout, que nous ne pouvions pas non plus laisser les États-Unis gérer cette situation.

Ensuite, à travers nos compétences, qui ne sont plus des

het leger.

Hoe staat het met de levensbelangrijke luchtsteun van de Verenigde Staten aan het Afghaanse leger? Hoe staat het met de terugtrekking van de andere NAVO-troepen? Hoe ziet de NAVO haar toekomstige betrekkingen met Afghanistan?

24.02 Minister **Ludivine Dedonder**: De grote meerderheid van de geallieerde troepen heeft Afghanistan al verlaten. Alleen de commandant van de Resolute Support Mission en een klein deel van zijn personeel zijn nog ter plaatse om de overgang naar een nieuwe – nu burgerlijke – missie te verzekeren. De monitoring van de toewijzing van voldoende financiële midden voor veiligheid en defensie, de opleiding en de training van de Afghaanse strijdkrachten buiten het nationale grondgebied, alsook het operationeel houden van de internationale luchthaven en van een ziekenhuis zullen de pijlers van die nieuwe missie zijn.

Men is van oordeel dat de Afghaanse luchtmacht in staat is om de noodzakelijke operaties ter ondersteuning van de grondtroepen uit te voeren.

24.03 **Christophe Lacroix** (PS): We mogen Afghanistan niet laten vallen of de beslissingen enkel aan de Verenigde Staten overlaten. We moeten de multilaterale initiatieven voor een onmiddellijk staakt-het-vuren ondersteunen en aan de zijde staan van de landen

compétences de défense - mais vous jouez un rôle essentiel dans la détermination globale de la politique étrangère de notre pays - nous devons soutenir toutes les initiatives multilatérales, notamment au sein de l'ONU, pour inciter à un cessez-le-feu immédiat.

Par ailleurs, nous devons être aux côtés des pays qui veulent trouver des solutions, et singulièrement auprès du Pakistan qui a, à mon sens, un rôle indéniable à jouer dans la résolution du conflit. Nous devons être aux côtés des peuples qui souffrent et des armées qui soutiennent les efforts de ces populations par tous les moyens démocratiques qui sont les leurs.

Je vous remercie pour l'exposé des solutions. Elles restent à mettre en œuvre ou le seront dans les prochains jours et prochaines semaines afin de garder un espoir et une espérance en l'Afghanistan.

L'incident est clos.
Het incident is gesloten.

die een oplossing zoeken, met name Pakistan, dat in de regio zeker een belangrijke rol te spelen heeft.

25 Questions jointes de
- François De Smet à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le projet de restructuration au sein du War Heritage Institute (WHI)" (55019887C)
- Annick Ponthier à Ludivine Dedonder (Défense) sur "Le plan stratégique 2021-2025 du WHI" (55019910C)
25 Samengevoegde vragen van
- François De Smet aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "De plannen voor een herstructurering bij het War Heritage Institute (WHI)" (55019887C)
- Annick Ponthier aan Ludivine Dedonder (Defensie) over "Het Strategisch Plan 2021-2025 van het WHI" (55019910C)

25.01 **Annick Ponthier** (VB): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, na het aanstellen van directeur-generaal Jaupart werd in de schoot van het WHI een strategisch plan 2021-2025 opgesteld. Daarover heb ik enkele vragen.

Welke procedure werd er gevolgd voor het opstellen van het strategisch plan? Door wie werd dit opgesteld? Op welke manier werd het directiecomité en de raad van bestuur hierbij betrokken?

Kunt u een toelichting geven bij de inhoud van het strategisch plan van het WHI op het vlak van de verdeling van financiën, investeringen en personeel? Op basis van welke criteria gebeurt deze verdeling?

25.01 **Annick Ponthier** (VB): Après la nomination du directeur général Jaupart, le War Heritage Institute (WHI) a élaboré un plan stratégique 2021-2025.

Quelle procédure a-t-elle été suivie? Qui a rédigé ce plan? Comment le comité de direction et le conseil d'administration ont-ils été impliqués à l'élaboration de ce plan? La ministre peut-elle commenter ce plan?

25.02 Minister **Ludivine Dedonder**: Een comité werd door de raad van bestuur in december 2020 belast met de opmaak van een strategisch plan voor het World Heritage Institute. Dit comité bestond uit de directeur-generaal van het WHI, de adjunct-directeur-generaal AI, een deskundige van het WHI, de directeur personeelszaken van mijn kabinet, de commissaris, een lid en de voorzitter van de raad van bestuur.

Dit comité heeft een ontwerptekst voorgelegd aan de raad van bestuur die deze op 17 juni 2021 met eenparigheid van stemmen heeft goedgekeurd.

25.02 **Ludivine Dedonder**, ministre: En décembre 2020, le conseil d'administration a chargé un comité de rédiger un plan stratégique pour le WHI. Ce comité était composé du directeur général, du directeur général adjoint, d'un expert du WHI, du directeur du personnel de mon cabinet, du commissaire, d'un membre et du président du conseil d'administration. Le conseil d'administration a approuvé à l'unanimité le projet de texte du

comité le 17 juin 2021.

J'ai été informée de la teneur du plan stratégique au cours de sa rédaction, mais dans le respect de l'autonomie de cette institution, c'est en effet le conseil d'administration qui l'a approuvé. Il s'agit donc bien d'un plan stratégique, en l'occurrence le premier, et non d'une restructuration. Cette nouvelle stratégie identifie plusieurs plateaux et intègre les dimensions liées au devoir de mémoire et au développement touristique.

Ik werd op de hoogte gebracht van de inhoud van het strategisch plan op het moment dat het opgesteld werd. In overeen-stemming met de autonomie van de instelling is het de raad van bestuur die het plan goedgekeurd heeft. Het betreft wel degelijk het eerste strategisch plan en is dus geen herstructurering. De instandhouding van de herinnering en de toeristische ontwikkeling zijn dimensies die in het plan opgenomen werden. De toe-komstige, zeer evenwichtige, verdeling creëert een meerwaarde voor alle sites van het WHI. De centrale site van het WHI blijft in Brussel gevestigd.

La répartition future présentée dans le plan stratégique est très équilibrée et ajoute de la valeur à tous les sites du WHI. Son site central reste bel et bien à Bruxelles. On ne peut exclure que les lignes directrices évoluent en fonction des circonstances. Cependant, ce rapport ayant été approuvé par le conseil d'administration, il n'est normalement plus appelé à évoluer. Le décret "topstukken" est effectivement susceptible d'affecter les pièces des collections fédérales. Nous attirons cependant l'attention des membres quant au fait que la propriété de celles-ci n'est en aucun cas affectée.

Par ailleurs, au terme de l'article 6, § 3 du décret, le consentement de l'institution est requis pour inscrire sur la liste du patrimoine protégé tous les biens n'ayant pas séjourné plus de 30 ans sur le territoire de la Communauté flamande.

Il nous semble en outre important de préciser que la Communauté flamande n'est pas la seule à s'être dotée d'un tel décret permettant d'affecter les pièces muséales transférées sur son territoire. L'analyse de risques portait sur le décret "topstukken" et les pièces des sites d'Ypres et Brasschaat, et elle est dès lors la même que pour toutes les autres pièces mises en gestion auprès du WHI.

Le WHI compte sur le respect du principe de loyauté fédérale à l'égard des collections de l'État gérées par le WHI, qui est une institution fédérale ancrée sur l'ensemble du territoire. Les collections sont la propriété de l'État fédéral et le WHI détermine où il les établit et les stocke.

Het decreet verandert helemaal niets aan de eigendom van de stukken uit de federale collecties. Voor de opname op de lijst van beschermd erfgoed van eender welk stuk dat zich niet gedurende een termijn van meer dan dertig jaar op het grondgebied van de Vlaamse Gemeenschap bevond, is de toestemming van het instituut vereist.

De risicoanalyse met betrekking tot het decreet en de stukken in Ieper en Brasschaat is dezelfde als voor alle andere stukken die bij het WHI in beheer gegeven werden. De collecties zijn eigendom van de federale Staat en het WHI bepaalt waar het ze onderbrengt en opslaat.

Het strategisch plan omvat inderdaad een financieel aspect. De geraamde investering van 3.348.000 euro zal op evenwichtige wijze tussen alle sites worden verdeeld. Bovendien zullen de gebouwen van het Koninklijk Legermuseum worden gerenoveerd in het kader van het toekomstige federale plan Jubelpark 200.

Het is de bedoeling dat elke WHI-site, met inbegrip van het Koninklijk Legermuseum, een sitebeheerder krijgt, die rechtstreeks rapporteert aan de directeur Sitebeheer. Het is eveneens de bedoeling dat een aantal militairen op vrijwillige basis en onder bepaalde voorwaarden door Defensie wordt gedetacheerd om het personeel op de sites te versterken. Ten slotte is het de bedoeling dat ook het onthaalteam van het Koninklijk Legermuseum versterkt wordt. De verdeling is gebaseerd op de studie en de overwegingen van het bevoegde comité waarbij rekening werd gehouden met de realiteit en specifieke

L'investissement estimé à 3 348 000 euros sera réparti de façon équilibrée entre les sites. Les bâtiments du Musée royal de l'Armée seront rénovés dans le cadre du futur plan fédéral Cinquantenaire 200. Chaque site du WHI doit se voir attribuer un gestionnaire de site qui rendra directement compte au directeur Gestion des sites. On souhaite détacher un certain nombre de militaires sur une base volontaire afin de renforcer le personnel sur les sites. L'équipe d'accueil du

behoeften van elke site. Hierdoor is er een evenwichtige en eerlijke verdeling gewaarborgd.

Musée royal de l'Armée serait également renforcée. La répartition est fondée sur l'étude et les considérations du comité compétent.

25.03 **Annick Ponthier** (VB): Er werden veel bedenkingen geuit over de gevolgde procedures. Ondanks uw antwoord biedt u weinig geruststelling op dat vlak. U zou in totaal 3,3 miljoen euro uittrekken, maar over de concrete verdeling van die middelen hebt u tot nu toe weinig of niets kunnen zeggen en blijven we voorlopig in het duister tasten.

In het hele strategische plan komt stilaan de ware aard van het plan Jaupart-Dedonder-Flahaut aan het licht. Eerder dit jaar hebben we de voorbode gezien met de verplaatsing van de C-130 naar Bevekom. Dat was een eerste stap en dat beleid wordt in het plan voortgezet. Dat is alom bekend Het is echt PS-politiek als vanouds. De hoofdprioriteit voor de regering ligt bij het leeghalen van de luchtvaarthal van het KLM en bij de nieuwe toekomst die voornamelijk in Bevekom ligt. Ieper dient dan klaarblijkelijk om de Vlamingen tevreden en stil te houden.

Mevrouw de minister, wij zijn Vlaams nationalisten en ook regionalisten, maar het kan niet de bedoeling zijn dat de regionalisering van het federale militaire historische erfgoed die hier wordt vooropgesteld, in de praktijk eenrichtingsverkeer naar Wallonië zal betekenen. Ik vrees dat dat alles en stoemelings, gecamoufleerd en allesbehalve transparant zal gebeuren. U zegt dat alles, financiële middelen, investeringen en personeel, evenwichtig zal worden verdeeld. Misschien is dat het geval voor de onroerende goederen, maar zeker niet voor de collecties en de topstukken. Er blijven dus pertinente vragen onbeantwoord.

Tot voor kort werd misschien beweerd dat de Vlamingen het nationale patrimonium wilden overhevelen naar Vlaanderen, maar blijkbaar is met het strategische plan het omgekeerde aan de hand. Het gaat hier om verkapte transfers van ons militair historisch erfgoed naar Franstalig België. Het Vlaams Belang kan hier uiteraard nooit mee akkoord gaan. Regionalisering moet volgens rechtvaardige criteria gebeuren en niet unilateraal.

25.03 **Annick Ponthier** (VB): La répartition concrète des moyens reste donc imprécise. Nous constatons que le hall de l'aviation du Musée royal de l'Armée est vidé et déménagé à Beauvechain, comme ce fut déjà le cas avec le C-130. Il s'agit d'un exemple de politique PS pure souche. Ypres est apparemment l'os à ronger des Flamands. Il n'est tout de même pas admissible que la régionalisation du patrimoine historique militaire fédéral devienne, en pratique, un trafic à sens unique en direction de la Wallonie.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

De **voorzitter**: Vraag nr. 55019900C van mezelf wordt ingetrokken gelet op de antwoorden van generaal Boucké en de voorzitter van het Comité I in de hoorzitting vanochtend.

Collega's, zo komen wij aan het einde van onze vergadering, alle vragen zijn afgehandeld. Ik wil iedereen bedanken voor zijn of haar inbreng. Wij hebben een intensief jaar achter de rug. Ongetwijfeld zal het volgende parlementaire jaar weer een boeiend jaar worden, niet het minst omdat de actualisatie van de strategische visie op de agenda staat. Ik wens iedereen een aangenaam zomerreces. Hopelijk zien wij elkaar niet te snel terug, want het is meestal geen goed teken, als wij vervroegd bijeengeroepen worden.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 17.17 uur.
La réunion publique de commission est levée à 17 h 17.